

การสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาที่มีการฝึกสอน
ตามโครงการฝึกหัดครูชนบท

ปริญญาโท

ของ

จัต ฤทธิ์ไธสง

วิทยาลัยวิชาการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๐๘

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตไค้พิจารณาปริญญาโทเรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาไค้

..... พินิจ วิทิต ..... ประธาน

..... รศ. ส. เพ็ญ ..... กรรมการ

..... อ. ส. ส. ส. ..... กรรมการ

๑๖ มีนาคม ๒๕๐๘

ประกาศคุณูปการ

การเขียนปฏิญญานิพนธ์เรื่องนี้ สำเร็จขึ้นมาได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ จากอาจารย์
ดร.พิทักษ์ รัชพลเกษ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย และอาจารย์
ดร.อารี สัตถ์ทวี กรรมการที่ปรึกษา ได้กรุณาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในหลักการศึกษาค้นคว้า
หลักการเขียนปฏิญญานิพนธ์ การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจน
การแก้ไขสำนวนภาษาในการเขียนปฏิญญานิพนธ์ ผู้เขียนขอถือโอกาสขอบพระคุณไว้ด้วยความคารวะและ
ซาบซึ้งเป็นอย่างสูง แต่อาจารย์ผู้มีอุปการคุณที่กล่าวนามมาแล้ว ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้เขียนขอขอบคุณ อาจารย์วิชา อักษรศาสตร์ อาจารย์วิทยาลัยครูนครราชสีมา อาจารย์ทวี ท่อแก้ว
อาจารย์วิทยาลัยครูอุตรธานี อาจารย์สังคม วัชรินทร อาจารย์วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และอาจารย์
วิโรจน์ อาจารย์นงค อาจารย์วิทยาลัยครูมหาสารคาม ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการแจกจ่าย
และรวบรวมแบบสอบถามอันเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ นอกจากนี้ผู้เขียนได้รับความ
ร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่ของวิทยาลัยครูทั้งสี่แห่งที่ได้เชื้อเพื่อให้ความสะดวกใน
การทดสอบนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

จึก ฤทธิไชยสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑. ความเบื้องต้น	๐
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๓
ความสำคัญของปัญหา	๘
ข้อตกลงเบื้องต้น	๘
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	๘
คำจำกัดความและศัพท์เฉพาะ	๘
เขตการและขอบการวิจัยของผู้ที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษาค้นคว้านี้	๑๐
๒. โครงการฝึกหัดครูคณิต	๑
ความเป็นมาของโครงการฝึกหัดครูคณิต	๑
วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกหัดครูคณิต	๒๔
หลักการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูคณิต	๒๕
วิธีการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูคณิต	๒๕
๓. การดำเนินงานรวบรวมข้อมูล	๕
การร่างแบบสอบถาม	๑๕
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	๑๖
วิธีรวบรวมข้อมูล	๑๗
วิธีจัดการค่าที่รวบรวม	๑๗
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๘
คำยอของนักเขียนฝึกหัดครู ป.๓. ที่ส่งโครงการฝึกหัดครูคณิต	๑๘
หมวดที่ ๑ โครงการฝึกหัดครูคณิต	๑๘
หมวดที่ ๒ การวางโครงการเตรียมการฝึกหัด	๑๘

หมวดที่ ๓ การฝึกสอนในชั้นเรียน ๕๗

หมวดที่ ๔ การฝึกสอนพัฒนาชุมชนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท ๗๐

เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๑. ที่มีต่อการฝึกสอน ตามโครงการ
ฝึกหัดครูชนบทว่าแตกต่างกันตามเพศหรือไม่ ๘๘

เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๑. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการ
ฝึกหัดครูชนบทว่าแตกต่างกันตามอาชีพของบิดามารดาหรือไม่ ๘๘

เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๑. ที่มีต่อการฝึกสอนพัฒนาชุมชน
ตามโครงการฝึกหัดครูชนบทว่าแตกต่างกันตามอาชีพของบิดามารดาหรือไม่ ๘๘

เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๑. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการ
ฝึกหัดครูชนบทว่าแตกต่างกันตามจำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนต่อสัปดาห์หรือไม่ ๙๖

ปัญหา ความต้องการและความคิดเห็นทั่วไปของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๑. .... ๑๑๑

๕. | ผลของการศึกษาค้นคว้าและข้อเสนอแนะ ๑๑๗

    | ปัญหาและความมุ่งหมาย ๑๑๗

    | วิธีดำเนินการ ๑๑๗

    | สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ๑๑๘

    | ข้อเสนอแนะ ๑๒๒

บรรณานุกรม ๑๒๕

ภาคผนวก ๑๒๕

    | ก. คู่มือทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ๑๒๖

    | ข. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๑. ที่มีต่อ
    | การฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท ๑๒๗

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

๑.	จำนวนห้องเรียน นักเรียนชาย หญิง สถาบันฝึกหัดครู ๘ แห่ง ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๖	๓๗
๒.	สถิติแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	๓๘
๓.	จำนวนนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. จากกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นเพศชายและหญิง	๓๙
๔.	จำนวนนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. จากกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทของอาชีพ บิดามารดา	๔๐
๕.	จำนวนนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. จากกลุ่มตัวอย่างที่แยกตามจำนวนชั่วโมงสอน ในชั้นเรียน	๔๐
๖.	ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ต่อ ค.ป.ช. ก่อนและหลังฝึกสอนจำแนกตามค่า ร้อยละ และค่า ไค - แสควร์	๔๔
๗.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อโครงการฝึกหัดครูขนาด ก่อนและหลังฝึกสอน	๔๕
๘.	ความเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการเตรียมการฝึกสอนตาม ค.ป.ช.	๕๑
๙.	ความเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการจัดอันดับความสำคัญของ หลักการดำเนินงานของ ค.ป.ช.	๕๑
๑๐.	ความเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการจัดอันดับความสำคัญของวิธี การดำเนินงานพัฒนาชุมชนของ ค.ป.ช.	๕๑
๑๑.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเตรียมการ ฝึกสอนของ ค.ป.ช. โดยทั่วไปว่าจำเป็นเพียงไร	๕๔
๑๒.	ความรู้สึกละอายใจของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ใน วิทยาดับย ก่อนจะออกฝึกสอนว่าพร้อมเพียงไร	๕๖
๑๓.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับกิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มสมรรถภาพ ให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูของ ค.ป.ช.	๕๘

๑๘.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. เกี่ยวกับการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอน ค.ป.จ. โดยทั่วไป	๒๐
๑๙.	ความคิดเห็นของนักเรียน ป.๑. เกี่ยวกับการนำความรู้ใหม่ ๆ ของหลักวิชา การที่ได้อีกมาจากสถานีฝึกหัดครูไปทดลองปฏิบัติเพียงไร	๒๖
๒๐.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. เกี่ยวกับการร่วมปรับปรุงโรงเรียน ฝึกสอนว่าเกิดผลดีต่อการเรียนของเด็ก และการสอนของครูเพียงไร	๒๘
๒๑.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของประสบการณ์ต่าง ๆ จากการฝึกสอนตาม ค.ป.จ. ว่ามีมากน้อยเพียงไร	๒๙
๒๒.	ความคิดเห็นของนักเรียน ป.๑. เกี่ยวกับลักษณะของครูใหญ่และครูที่เลี้ยง ของโรงเรียนฝึกสอน	๓๑
๒๓.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการฝึกสอน ตาม ค.ป.จ. ว่าบรรลุผลสำเร็จเพียงไร	๓๔
๒๔.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนฝึกสอน สามารถช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติและสนใจที่จะช่วยกัน พัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น	๓๖
๒๕.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. ว่ากิจกรรมตัวอย่างและการเสนอแนะ โดยทั่วไป ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เกิดความสนใจ อยากจะช่วยเหลือ และปรับปรุงตนเองมากขึ้น	๓๘
๒๖.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. ว่าการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอน ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจ ตื่นตัวและอยากจะทำบ้านของตนเช่นนั้นเพียงไร...	๓๙
๒๗.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความสนใจ และนิยมชมชื่นในบ้านตัวเองตามที่ ค.ป.จ. จัดขึ้นจนทำให้เขาจำแนบอย่างไม่ ปรับปรุงบ้านของตนเองบ้างเพียงไร	๔๑
๒๘.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑. ว่าในการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนนั้น อาจารย์พิเศษ ครูใหญ่ ครูที่เลี้ยง และผู้ร่วมงาน อื่น ๆ เป็นประจําปีโดยเพียงไร	๔๒

๒๕.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ว่าชาวบ้านมีความร่วมมือ ความกระตือรือร้น ความสนใจ หรือความศรัทธาในกิจกรรมพัฒนาชุมชนเพียงไร	๓๕
๒๖.	ความนิยมนำใช้ความเต็มใจใฝ่หาของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ในกิจกรรมการฝึกสอน ตาม ค.๘.๖.	๔๐
๒๗.	ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ว่าการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ค.๘.๖. จากหน่วยงาน องค์การ หรือบุคคลต่าง ๆ มีเพียงไร	๔๖
๒๘.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งเป็นเพศชายและหญิงที่มีต่อ ค.๘.๖. การฝึกสอน และการฝึกงานพัฒนาชุมชนตาม ค.๘.๖.	๔๖
๒๙.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ที่มีต่อ ค.๘.๖. ก่อนฝึกสอน ซึ่งมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้า	๔๕
๓๐.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ที่มีต่อ ค.๘.๖. หลังฝึกสอน ซึ่งมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้า	๔๖
๓๑.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ที่มีต่อกิจกรรมซึ่งช่วยเพิ่มสมรรถภาพ ให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูตาม ค.๘.๖. ซึ่งมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้า	๔๗
๓๒.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ที่มีต่อการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอน ตาม ค.๘.๖. ซึ่งมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้า	๔๘
๓๓.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้า ที่มีต่อการนำหลักวิชาการศึกษาและวิชาอื่น ๆ ที่เรียนมาจากสถาบันฝึกหัดครู ไปทดลองปฏิบัติในระหว่างฝึกสอน	๔๘
๓๔.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพ เป็นข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้า ที่มีต่อการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนเพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนของเด็กและการสอนของครู	๕๐
๓๕.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพ ข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้าที่มีต่อการฝึกสอนว่าส่งเสริมสมรรถภาพ	

๓๖.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพ ข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อความสามารถและร่วมมือของครูใหญ่ และครูที่เลี้ยงในการฝึกสอนตาม ค.ป.๓.	๘๖
๓๗.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพ ข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อความมุ่งหมายของการฝึกสอนตาม ค.ป.๓.	๘๗
๓๘.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพ ข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อการฝึกสอนตาม ค.ป.๓.	๘๘
๓๙.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อกิจกรรมของโรงเรียนฝึกสอน ว่าช่วย กระตุ้นให้ประชาชนที่ตัวเปลี่ยนทัศนคติและสนใจที่จะช่วยพัฒนาชุมชนเพียงไร ..	๘๙
๔๐.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพ เป็นข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อการกระตุ้นและช่วยยื้อให้ประชาชนที่ตัว และสนใจที่จะปรับปรุงตนเอง ..	๙๐
๔๑.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อการปรับปรุงบ้านที่นักเรียนฝึกสอนเพื่อเป็น ตัวอย่างแก่ประชาชน ..	๙๑
๔๒.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อการปรับปรุงบ้านตัวอย่างเพื่อกระตุ้นให้ ประชาชนที่ตัว และสนใจที่จะปรับปรุงบ้านของตนเช่นนั้น ..	๙๒
๔๓.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพ เป็นข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อการดำเนินงานและฐานะของ อาจารย์เนสท์ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยง ..	๙๓
๔๔.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีความรุดกายประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ชวนา และทอคำ ที่มีต่อผลการกระตุ้นและช่วยยื้อให้ประชาชนที่ตัว และสนใจที่จะพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ..	๙๔

ตาราง

๔๕๖	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ช่างนา และทอผ้า ที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในการศึกษาชุมชน	๑๐๑
๔๖.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ช่างนา และทอผ้า ที่มีต่อการร่วมมือช่วยเหลือ ค.ผ.ช. ของ องค์การต่าง ๆ	๑๐๖
๔๗.	เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ช่างนา และทอผ้า ที่มีต่อการฝึกงานที่สถานีชุมชนตาม ค.ผ.ช.	๑๐๗
๔๘.	เปรียบเทียบทัศนคติของ ค.ผ.ช. ก่อนการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน	๑๐๘
๔๘.	เปรียบเทียบทัศนคติของ ค.ผ.ช. หลังการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน	๑๐๖
๕๐.	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกสอนในชั้นเรียนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน	๑๐๘
๕๑.	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกงานที่สถานีชุมชนตาม ค.ผ.ช. ของนักเรียน ฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน	๑๐๘

บทที่ ๑

ความเบื้องต้น

การเปิดหัตถครูได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๐๕ โดยมีโรงเรียนเปิดหัตถครูแห่งแรกอยู่ที่โรงเรียนเล็ก
อยู่ในสังกัดกรมศึกษาธิการ เรียกว่าโรงเรียนเปิดหัตถครูสอนเฉพาะนักเรียนชาย ทั้งนี้เพราะ
กรมศึกษาธิการมองเห็นความสำคัญและจำเป็นของการเปิดหัตถครู ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ เจ้าพระยา
พระเสด็จสุเรนทรมหิทธิไกรวงศ์ทรงโครงการศึกษาของชาติขึ้น ได้เน้นถึงความสำคัญของการเปิดหัตถครูไว้ว่า

"การศึกษาในกรุงสยามในปัจจุบันนี้และในอนาคตก็ตั้งครูเป็นที่ตั้ง ครูดีแล้วให้การศึกษาดี การใหญ่
สำคัญของกรมศึกษาธิการก็คือการเปิดหัตถครูให้ดีแล้ว เป็นความจริงที่จะให้การศึกษาเล่าเรียนในบ้าน
เมืองท่าถิ่นสู่ทางเจริญ เพราะฉะนั้นในการที่จะสร้างและสร้างโรงเรียนเปิดหัตถครูขึ้นเป็นพื้นแรก
และเป็นการศึกษาที่สำคัญของกรมศึกษาธิการที่จะทำการนี้ . . . . ."

ก่อนมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เปิด
โรงเรียนเปิดหัตถครูสตรีขึ้นที่โรงเรียนเบญจมราชาลัยปัจจุบันนี้ โรงเรียนเปิดหัตถครูทั้งชายและหญิงค่อยเจริญ
ขยายตัวขึ้นเรื่อยมา หลังจากประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตย เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลได้ปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม และขยายกิจการให้กว้างขวาง กระทรวงศึกษาธิการ
มีความจำเป็นต้องหาครูเพื่อบรรจุเข้าทำการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ มากขึ้นกว่าแต่ก่อน กระทรวง
ศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งกองเปิดหัตถครูขึ้นในกรมสามัญศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ มีหน้าที่ผลิตครูโดยเฉพาะ
กองเปิดหัตถครูได้ขยายกิจการเปิดหัตถครูให้กว้างขวางออกไป โดยการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ และเริ่ม
กิจการใหม่หลายอย่าง เช่น การฝึกษานชั้นอนุบาล การเรือน การเปิดหัตถครูมด การเปิดหัตถครูประถม
การเปิดหัตถครูมัธยม การเปิดหัตถครูชั้นปริญญา ตลอดจนการอบรมให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง การเปิดหัตถครูของไทยได้วิวัฒนาการไปมาก การเปิดหัตถครูบาง
ประเภทได้แก่ การเปิดหัตถครูประกาศนียบัตรครูประชาบาล (ป.บ.) และการเปิดหัตถครูประกาศนียบัตรจังหวัด
(จ.) ได้เลิกกันไป เพราะเห็นว่าครูประเภทเหล่านี้ยังมีความรู้ทางด้านวิชาการณ์น้อย ลงเหลือไม่

การฝึกหัดครูมด (ป.) ครูประถม (ป.ป.) ครูมัธยม (ป.ม.) และได้ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมเสียใหม่ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ก็ได้เริ่มยุบการฝึกหัดครู ป. และ ป.ป. และเริ่มใช้หลักสูตร ป.กศ.

อย่างไรก็ตามการฝึกหัดครูส่วนใหญ่ในสมัยนั้นเป็นหน้าที่ของกรมวิสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษาเดิม) ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นไปในรูปต่างกรมต่างจัด เพื่อผลิตครูขึ้นทำการสอนตามความต้องการของแต่ละกรม เช่น กรมอาชีวศึกษา ก็เปิดการสอนพวกครูอาชีพ สำหรับไปสอนตามโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา และกรมพลศึกษาก็ผลิตครูสอนวิชาพลศึกษา เป็นต้น ฉะนั้นเพื่อรวมการฝึกหัดครูให้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการส่วนเดียวกัน จึงจะทำให้การฝึกหัดครูได้มาตรฐานดียิ่งขึ้น รัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๕๓ ขึ้น เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๓ ตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นโดยมีหน้าที่จัดการผลิตครูประเภทต่าง ๆ เพื่อไปทำการสอนในโรงเรียนรัฐบาล ประชาบาล เทศบาล และ โรงเรียนราษฎร์ ทั่วราชอาณาจักร โดยคำนึงถึงความต้องการของโรงเรียนเป็นหลัก

ในด้านการปรับปรุงโรงเรียนฝึกหัดครูนั้นกรมการฝึกหัดครูได้วางนโยบายรวมกำลังเงินและกำลังคนเข้าช่วยโรงเรียนฝึกหัดครู ที่จะปรับปรุงให้เป็นโรงเรียนฝึกหัดครูที่ดีได้เป็นแห่ง ๆ ไป โดยปรับปรุงด้านคุณภาพ และด้านปริมาณการรับนักเรียน มีการบรรจุครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง จัดหาอุปกรณ์การสอน และก่อสร้างปรับปรุงอาคารสถานที่ ตลอดจนขยายบริเวณให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เปิดรับนักเรียนแบบสหศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เมื่อได้ปรับปรุงโรงเรียนฝึกหัดครูให้มั่นคงขึ้นแล้ว กรมการฝึกหัดครูได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง) ขึ้น ต่อจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๔ ขึ้นตามโรงเรียนฝึกหัดครูขนาดใหญ่ ยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูที่เปิดสอนหลักสูตร ป.กศ. สูงขึ้นเป็นวิทยาลัยครู เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นต้นมา ได้แก่วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูจันทรมณฑล วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูสุโขทัย และวิทยาลัยครูมหาสารคาม รวมทั้งสิ้น ๕ วิทยาลัยด้วยกัน ส่วนโรงเรียนที่เหลือกรมการฝึกหัดครูจะพิจารณาขยายฐานะขึ้นในโอกาสต่อไป

กิจกรรมอันสำคัญอย่างหนึ่งของกรมการฝึกหัดครูก็คือ โครงการฝึกหัดครูชนบท โครงการนี้มี
 จุดมุ่งหมายที่จะฝึกครูออกไปสอนตามโรงเรียนในชนบทอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีความสามารถในการสอน
 และในขณะเดียวกันสามารถเป็นผู้นำในชุมชนได้ด้วย เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๕ โดยทดลอง
 ที่โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานีเป็นแห่งแรก ต่อมาปรากฏว่าได้ผลดี จึงค่อยขยายออกไปในสถาบัน
 ฝึกหัดครูแห่งอื่น ปัจจุบันนี้สถาบันฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครูได้ดำเนินโครงการฝึกหัดครูชนบททั้ง ๑๖ แห่ง
 แล้ว รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูชนบทจะมีเพิ่มเติมในบทที่ ๒

การผลิตครูตาม โครงการฝึกหัดครูชนบทกำหนดให้มีการฝึกสอนในโรงเรียน และขณะเดียวกันก็ฝึกงาน
 ฝึกงานชุมชนไปด้วย การฝึกสอนและฝึกงานดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเห็นว่า มีปัญหาที่น่าสนใจอยู่หลายด้าน เช่น ปัญหา
 เกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพราะเหตุว่า
 ทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีนั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งจะทำให้การฝึกสอนได้ผลหรือไม่ นอกจากนี้ผู้เขียนยังเชื่อ
 ว่าการฝึกสอนจะได้ผลดีหรือไม่เพียงไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีก เช่น เกี่ยวกับ เพศ อาชีพของ
 บิดามารดา จำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนค่อหนึ่งสัปดาห์ หลักและวิธีการดำเนินการฝึกสอน อาจารย์-
 นิเทศ ครูที่เลี้ยง และอื่น ๆ และครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนเป็นต้น ด้วยเหตุนี้เอง ผู้เขียนจึงได้ตั้งความ
 มุ่งหมายไว้ว่าจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้ามุ่งดังต่อไปนี้ คือ

๑. เพื่อศึกษาว่าโดยทั่วไปนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. มีทัศนคติต่อการฝึกสอนตามโครงการ
 ฝึกหัดครูชนบทเป็นเชิงนิทาน (Positive) หรือเชิงปฏิเสธ (Negative)
๒. เพื่อเปรียบเทียบว่าทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ที่มีต่อโครงการฝึกหัดครูชนบท
 ก่อนและหลังการฝึกสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่
๓. เพื่อทราบแนวทางการ เตรียมการฝึกสอนว่าควรวางโครงการ เตรียมการฝึกสอนอย่างไร
๔. เพื่อจักษันกับความสัมพันธ์ของหลักการและวิธีการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูชนบท

ที่

คามทัศนของนักเรียนฝึกสอนทั้งในค้ำาปรับปรุรงโรงเรียนและการทัศนาชุมชน

๕. เพื่อเปรียบเทียบว่าทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน แตกต่างกันตาม เพศ อาชีพของบิดามารดา และจำนวนชั่วโมงที่สอนในชั้นเรียนค่อหนึ่งสัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

๖. เพื่อทราบปัญหา ความค้งการ และความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนว่ามีอะไรบ้างที่สำคัญ ที่ทางสถาบันฝึกหัดครูควรนำมาพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกสอน

๗. เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าเสนอแนะสถาบันการฝึกหัดครูที่มีโครงการฝึกหัดครูชุมชนสำหรับพิจารณาประกอบการปรับปรุรงการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน

✓ ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสำคัญดังนี้คือ

๑. การจัดการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนเท่าที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ จัดทำโดยอาศัยทฤษฎีหรือตามหลักวิชาการของต่างประเทศบ้าง และจากประสบการณ์การฝึก เกิดข้อบกพร่องแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุรงตามที่ค้นคิดค่าที่หรือเหมาะสมบ้าง ซึ่งสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ แต่ละแห่งต่างก็ทำไปมิได้มีการสำรวจหรือศึกษาค้นคว้าตามวิธีวิทยาศาสตร์อย่างจริงจัง จึงไม่แน่ว่าการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนเท่าที่ปฏิบัติมาแล้ว หรือที่กำลังปฏิบัติอยู่ขณะนี้ จะเหมาะสมกับสภากล่อมของเมืองไทยเราคือพอหรือยัง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยชี้ร่องทางใ้ว่า การฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนที่ท่ามาแล้วยังมีอะไรบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุรง หรือมีอะไรที่ควรส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นต่อไปบ้าง

๒. แม้ว่าการศึกษาค้นคว้านี้จะเกี่ยวข้องกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนเพียงค้ำาเดียวก็ตาม แต่การฝึกสอนก็มีความสำคัญยิ่ง สำหรับการผลิตครูเพื่อไปสอนในชุมชน หรือในเมืองก็ตาม ฉะนั้นถ้าสามารถปรับปรุรงการฝึกสอนให้ด้อยลคัสสมความมุ่งหมายแล้ว ย่อมจะมีผลช่วยเพิ่มสมรรถภาพการเป็นครูตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนได้เป็นอันมาก

๓. การฝึกสอนเป็นประสคการที่สำคัญและจำเป็นอย่างหนึ่งในการฝึกหัดครู ซึ่งนักเรียน

ฝึกหัดครูจะได้รับหลังจากที่ได้ศึกษาทฤษฎีและหลักการทางการศึกษาและจิตวิทยามาพอสมควรระยะหนึ่งแล้ว^๓ นักเรียนฝึกหัดครูควรได้ฝึกสอนเป็นการทดลองปฏิบัติหาประสบการณ์ตรงเพื่อเพิ่มพูนทักษะการเป็นครู หรือ เพื่อนำเอาทฤษฎีทางการศึกษาและจิตวิทยาไปทดลองใช้ในโรงเรียนฝึกสอน โดยมีครูที่เลี้ยงและ อาจารย์นิเทศเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ เมื่อเป็นดังนี้นักเรียนฝึกสอนจะได้รับประสบการณ์และทักษะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วดีกว่าปล่อยให้เรียนรู้แบบผิด ๆ ถูก ๆ ด้วยตนเองตามลำพังปราศจากคำแนะนำชี้แนะข้างให้ ซึ่งกว่าจะสอนได้ก็เสียเวลานาน และเป็นผลร้ายแก่เด็กด้วย^๔ เมื่อการฝึกสอนมีความสำคัญและจำเป็น เช่นนี้ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาเรื่องนี้ก็มีความสำคัญด้วย

๔. ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจเกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทมาก และเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มาตั้งแต่เริ่มตั้งโครงการฝึกหัดครูชนบทที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ถ้าหากว่าได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหานี้ด้วยตนเองแล้ว อาจจะทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็ผลดีในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูชนบท ทั้งในค่านส่วนตัว และในค่านราชการของกรมการฝึกหัดครูด้วย

๕. การฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท มีส่วนช่วยให้เด็กเรียนฝึกหัดครูเพิ่มสมรรถภาพในการเป็นครูตามหลักการฝึกหัดครูชนบท และมีความพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียนชนบท

๖. กรมการฝึกหัดครูถือว่า โครงการฝึกหัดครูชนบทเป็นนโยบายที่สำคัญอันดับหนึ่งของกรม ซึ่งกรมมุ่งที่จะดำเนินงานไปให้ได้ผลดีที่สุด การฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท ถ้าได้กระทำถูกต้องตามหลักวิชาการแล้ว จะทำให้โครงการฝึกหัดครูชนบทดำเนินงานสำเร็จไปตามความมุ่งหมาย

^๓ พจน ธิยตฺถันธ และ จัก ฤทธิไชยสง คู่มือการสอบ - ภาคปฏิบัติระดับ ป.กศ. และ ป.กศ.สูง หน้า ๗๑

^๔ Burr, James B. and others, Student Teaching in the Elementary School pp. 125 - 126.

๗) ข้อสังเกตบางประการของนายบุญถิ่น อัตถากร อธิบดีกรมการฝึกหัดครู เกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูชนบท ว่า "...การฝึกหัดครูชนบทจะช่วยโครงการพัฒนาชนบท ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม และช่วยวางรากฐานประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี ยิ่งขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในระหว่างพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาท้องถิ่นชนบทจะต้องอาศัยครูซึ่งผลิตตามโครงการฝึกหัดครูชนบทเป็นส่วนหนึ่งด้วย" ๕ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการพัฒนาประเทศย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน และการศึกษาของประชาชนย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของครูด้วย

๘) โครงการฝึกหัดครูชนบทของกรมการฝึกหัดครู เป็นโครงการผลิตครูเพื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่ทั้งในและนอกโรงเรียนมิใช่ทำหน้าที่เฉพาะในโรงเรียนดังสมัยก่อน กล่าวคือ หน้าที่ในโรงเรียนนั้นได้แก่ งานสอน งานปรับปรุงโรงเรียน และงานเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงชีพของประชาชน นักเรียนฝึกสอนจะต้องร่วมมือกับเด็กทำเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน ส่วนหน้าที่ทางพัฒนาชุมชน ซึ่งมุ่งที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นนั้น เมื่อนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ.ตามโครงการฝึกหัดครูชนบทออกไปเป็นครูแล้ว เขาจะเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๑ ๖ ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ ฉะนั้นการผลิตครู ป.กศ.ตามโครงการฝึกหัดครูชนบทจึงจำเป็นต้องฝึกหัดปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนควบคู่กันไปกับการฝึกสอนในโรงเรียนในขณะเดียวกัน เมื่อปฏิบัติเช่นนั้นนักเรียนฝึกสอนจะได้รับประสบการณ์ตรงและเพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียนและหน้าที่เป็นผู้นำของชุมชนไปในตัว ๗

๙. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มิได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะนักเรียนฝึกสอนเท่านั้น ยังเกี่ยวข้องกับครูใหญ่ ครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และบุคคลอื่น ๆ ด้วย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ถือว่ามีมีความสำคัญและจำเป็นต่อการฝึกสอนอย่างมาก สคราทเขมมาลัย ถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็น "กุญแจของการฝึกหัดครู" ๘ ทั้งนี้เพราะ

๕ บุญถิ่น อัตถากร การสร้างผู้นำของอนุชน หน้า ๕๗
 ๖ ส่วนพัฒนาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ (ค.พ.ช.) พ.ศ.๒๕๐๑
 ๗ บุญถิ่น อัตถากร การสร้างผู้นำของอนุชนเพื่อกำลังอำนาจและความมั่นคงของชาติ หน้า ๕๘
 ๘ Stratemyer, Florence B. and Margaret Lindsey, Working with Student Teacher, p.4.

ครูที่เลี้ยงมีหน้าที่ช่วยเหลือนำนักเรียนฝึกสอนอย่างใกล้ชิด ส่วนอาจารย์มีเทศก้าเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนฝึกสอนก็จะ เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศใ้การฝึกสอนมาก และยังกว่านั้นจึงยังเน้นว่า "ถ้านักเรียนฝึกสอนสามารถเข้าใจพฤติกรรมของตนเองได้ก็จะเป็นประโยชน์แก่ตัวของเขาเองยิ่งขึ้น" ผลของการศึกษาค้นคว้าจะช่วยแนะนำให้ครูที่เลี้ยงและอาจารย์มีเทศก้าเข้าใจนักเรียนฝึกสอน และช่วยให้นักเรียนฝึกสอนเข้าใจตนเองยิ่งขึ้นด้วย

๖. ไฮเนส ๖๐ ให้ความเห็นว่ ฝึกเรียนฝึกหัดครูที่ออกไปฝึกสอนมีความมุ่งหมาย ความสนใจ ความพร้อม และความสามารถแตกต่างกัน การจัดโครงการฝึกสอนก็เพื่อฝึกครูใหม่ หรือ เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนฝึกสอนได้ทดลองใช้ความรู้ ความคิดแะความสามารถ เพื่อค้นหาความเข้าใจ ในทฤษฎีต่าง ๆ ทางวิชาการศึกษาและจิตวิทยา ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความพร้อม และมีสมรรถภาพในการ เป็นครู เพราะได้ฝึกทำหน้าที่และรับผิดชอบเหมือนเป็นครูจริง ๆ โดยการช่วยเหลือแนะนำของอาจารย์มีเทศก้าและครูที่เลี้ยงที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน คิดว่าวิธิสุ่มหา - ความรู้และทักษะในการ เป็นครู ความธรรมชาติหรือตามยถากรรม โดยให้เวลาเป็นเครื่องช่วยแต่อย่างเดียว นอกจากนี้ไฮเนสยังได้กล่าว ถึงลักษณะที่นักเรียนฝึกสอนควรได้รับ ๔ ประการคือ

- ก. มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องเกี่ยวกับการสอน
- ข. มีทักษะในการเตรียมการสอนและการ จัดผล
- ค. มีความสามารถในการใช้แหล่งวัสดุต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับเรื่องทีสอน
- ง. มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะ เป็นผู้นำที่ทำได้

เท่าที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้ามาทั้งหมดนี้จะ เห็นว่า การฝึกสอนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการผลิตครูเพื่อช่วยพัฒนาประเทศชาติเพียงไร ฉะนั้นการที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เลือกปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชมพหุชนมาวิจัยนั้นก็ประสงค์ที่จะ เสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกสอนดังกล่าว

---

๖ Joop, Henry A., Helping Student Teachers Assume Responsibility, p.14

๖๐ Haines, Aleye Clayton, Guiding the Student Teaching Process in Elementary Education, p.1.

ใหม่ประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อคกของเบื้องต้น

๑. การฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน ย่อมจะช่วยเพิ่มสมรรถภาพในการเป็นครูในโรงเรียนชุมชนหรือโรงเรียนที่ดำเนินงานตามหลักของโรงเรียนชุมชน

๒. ถือว่าการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการผลิตครูเพื่อไปสอนในชุมชนโดยทำหน้าที่สองทางในขณะเดียวกัน คือหน้าที่ในโรงเรียนและหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน

๓. ถือว่าทัศนคติและความคิดเห็นทั้งหลายที่นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ทอมมาในแบบสอบถามนั้น เป็นการแสดงออกมาด้วยความจริงใจ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเป็นที่น่าเชื่อถือได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้จำกัดอยู่เฉพาะในหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ ต่อไปนี้

๑. เป็นการสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน เฉพาะในชั้น ป.กศ.ปีที่ ๒ ในภาคเรียนที่ ๓ ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่งนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เหล่านี้ผ่านการฝึกสอนมาแล้ว

๒. เป็นการสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนของสถาบันฝึกหัดครู ๔ แห่ง คือ

ก. วิทยาลัยครูนครราชสีมา สุ่มตัวอย่างนักเรียน ๓ ห้อง จากจำนวน ๑๐ ห้อง ได้จำนวน ๔๔ คน

ข. วิทยาลัยครูอุตรธานี สุ่มตัวอย่างนักเรียน ๓ ห้อง จากจำนวน ๘ ห้อง ได้จำนวน ๑๐๕ คน

ค. วิทยาลัยครูอุบลราชธานี สุ่มตัวอย่างนักเรียน ๓ ห้อง จากจำนวน ๑๐ ห้อง ได้จำนวน ๑๑๔ คน

ง. วิทยาลัยครูมหาสารคาม สุ่มตัวอย่างนักเรียน ๓ ห้อง จากจำนวน ๖ ห้อง
ได้จำนวน ๕๑ คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้ทั้งสิ้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ๔๐๔ คน

๓. เป็นการสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการ
ฝึกหัดครูชนบท โดยໃຫ້แบบสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ ต่อไปนี้คือ

ก. โครงการฝึกหัดครูชนบท

ข. การวางโครงการ เตรียมการฝึกสอน

ค. การฝึกสอนในชั้นเรียน

ง. การฝึกงานพัฒนาชุมชนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท

จ. ปัญหาความต้องการและความคิดเห็นโดยทั่วไป

๔. การศึกษาค้นคว้านี้จำกัดขอบเขตอยู่ภายในความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าที่ตั้ง
เอาไว้แล้วเท่านั้น

คำจำกัดความและศัพท์เฉพาะ

๑. อาจารย์นิเทศก์ (College Supervisor) หมายถึงอาจารย์ของวิทยาลัยครู ซึ่งทาง
วิทยาลัยครูได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำหรือนิเทศนักเรียนฝึกสอนและประสานงานระหว่าง
วิทยาลัยครู นักเรียนฝึกสอน และโรงเรียนฝึกสอน

๒. ครูพี่เลี้ยง (Co-operating Teacher) หมายถึงครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หรือครู
อื่น ๆ ที่โรงเรียนฝึกสอนจัดให้ทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือนักเรียนฝึกสอน

๓. โรงเรียนฝึกสอน (Co-operating School) หมายถึงโรงเรียนประถมหรือมัธยมที่ทาง
วิทยาลัยครู เลือกลงให้นักเรียนฝึกสอนออกไปทดลองปฏิบัติการสอนและพัฒนาชุมชนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท

๔. ครูใหญ่ หมายถึงครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอน

๕. นักเรียนฝึกสอน (Student teacher) หมายถึงนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งทางวิทยาลัยครู

ส่งออกไปฝึกสอนในโรงเรียนฝึกสอนและในระยะเดียวกันก็ฝึกงานที่นารวมจนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทด้วย

๖. การฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท หมายถึงการฝึกสอนในโรงเรียนฝึกสอน และในระยะเดียวกันก็ฝึกงานที่นารวมชนในระแวกที่โรงเรียนฝึกสอนตั้งอยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพในการสอนและการพัฒนาชุมชนพร้อมกันไป

๗. เด็ก หมายถึงเด็กนักเรียนทั้งชายและหญิงของโรงเรียนฝึกสอนที่ฝึกเรียนคำสั่งปฏิบัติการอยู่

๘. โครงการฝึกหัดครูชนบท (Thailand Unesco Rural Teacher Education Project หรือเรียกย่อ ๆ ว่า TUATEP) หมายถึงโครงการผลิตครูให้มีความสามารถสองทางคือการสอนในโรงเรียน และเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนในชนบท

๙. ทัศนคติ (Attitude) หมายถึงความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่บุคคลประสบรมที่คนเราได้รับ อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ และทัศนคติแสดงออกได้ทางพฤติกรรม ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ แสดงออกมาในลักษณะที่พอใจ หรือเห็นด้วย หรือชอบ ถ้าคนมีทัศนคติแบบนี้ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว ก็จะทำให้คนชอบปฏิบัติ อยากได้ อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น ลักษณะแบบนี้เรียกว่าทัศนคติเชิงนิมิต (Positive Attitude) ทัศนคติอีกลักษณะหนึ่งคือการแสดงออกมาในลักษณะที่ไม่พอใจ ไม่ชอบ หรือไม่เห็นด้วย ถ้าคนมีทัศนคติแบบนี้ต่อสิ่งใดอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จะทำให้คนมีความเบียดเบียนถึงตั้งอกถกให้ห่างจากสิ่งนั้น ลักษณะแบบนี้เรียกว่าทัศนคติเชิงนิเสธ (Negative Attitude) หรือถ้าจะแบ่งให้ละเอียดออกไปก็ยังมีทัศนคติอีกแบบหนึ่งคือความรู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียดจึงเรียกว่าทัศนคติแบบกลาง

เอกสารและผลการวิจัยของผู้นี้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้านี้

ความมุ่งหมายของการฝึกหัดครูก็คือ ต้องการฝึกหัดอบรมครูก่อนออกไปเป็นครูให้สมรรถภาพในการเป็นครู คือมีความพร้อมที่จะเป็นครูได้ทันที ไม่เฉื่อย และดริบ *๖ นักก่กรศึกษาเห็นว่า ผู้มี

*๑ Newcomb, Theodore H., Social Psychology, p.126.

*๒ Micholis and Grim, The Student Teacher in the Elementary School, pp. 2 - 10.

สมรรถภาพในการเป็นครูที่มีลักษณะดังนี้

๑. มีความสามารถในการเตรียมการสอนและการสอน
๒. มีความเข้าใจในเรื่องของการศึกษา
๓. มีความเข้าใจในเรื่องความต้องการของเด็ก
๔. มีความสามารถในการนำความรู้มาสอนเด็กในระดับต่าง ๆ ได้อย่างดี
๕. มีความสามารถในการให้นักเรียนทำงานทั้งกลุ่มและ เป็นรายบุคคล
๖. มีทักษะในการใช้วัสดุประกอบการสอนชนิดต่าง ๆ
๗. มีความสามารถในการวัดผล
๘. มีความสามารถในการศึกษาเด็กทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
๙. มีความเข้าใจลักษณะของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
๑๐. มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับบุคคลทั่วไป

เกี่ยวกับการฝึกสอน พอร์ทเตอร์ ได้วิจัยเรื่องการวัดผลการฝึกสอนเมื่อ พ.ศ. ๑๙๔๕ (ค.ศ. ๑๙๔๒) โดยออกแบบสอบถามให้นักเรียนฝึกสอนเป็นผู้วัดผลตนเอง เปรียบเทียบกับให้ครูที่เลี้ยง เป็นผู้วัด ปรากฏว่าได้ผลใกล้เคียงกัน แต่ทำให้เด็กเป็นผู้วัดปรากฏว่าได้ผลทั้งต่ำสุดและสูงสุด^{๑๓}

ทรอฮอร์น ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับนักเรียนฝึกสอน ปรากฏว่า มีผลต่อการวัดผลการฝึกสอนด้วย คือพบว่าถ้านักเรียนฝึกสอนกับเด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก เด็กจะให้คะแนนนักเรียนฝึกสอนสูง และในทางตรงกันข้าม ถ้านักเรียนฝึกสอนกับเด็กมีความสัมพันธ์กันน้อย เด็กจะให้คะแนนนักเรียนฝึกสอนน้อยด้วย^{๑๔}

---

^{๑๓} Porter, William A., "Pupil Evaluation of Practice Teaching", Journal of Educational Research, pp. 700 - 701.

^{๑๔} Drawhorne, Curtis L., Relationship Between Pupil and Student Teacher Interaction and Pupil Rating of Teacher, pp. 203 - 284.

คูเปอร์และหลุยส์^{๑๕} ได้ศึกษาเรื่องการฝึกสอนเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๐ พบว่า การให้คะแนนนักเรียนฝึกสอนของเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับบุคคลิกภาพของนักเรียนฝึกสอน แต่เด็กจะให้คะแนนนักเรียนฝึกสอนสูงกว่าครูประจำการ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเด็กจะให้คะแนนครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาและเลขคณิตสูงกว่าครูที่สอนวิทยาศาสตร์

บอนด์^{๑๖} ได้ศึกษาเรื่องความค้อยและความเด่นของนักเรียนฝึกสอนเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๑ พบว่านักเรียนฝึกสอนค้อยในเรื่องวินัย และการดำเนินงานที่ให้นักเรียนทำงานเป็นหมู่ ส่วนลักษณะเด่นของนักเรียนฝึกสอนคือการ เตรียมการสอนและบุคคลิกภาพ

เฮนส์โตน^{๑๗} ได้ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนฝึกสอนเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางความสามารถทางการสอน บุคคลิกภาพ และการเรียนรู้เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๗ พบว่า

๑. นักเรียนฝึกสอนที่ได้รับคะแนนระดับ A มีความเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนระดับ c
๒. นักเรียนฝึกสอนที่ได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์หลาย ๆ คน จะมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากกว่าผู้ที่ได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์เพียง ๒ - ๓ คน
๓. นักเรียนฝึกสอนที่ได้เข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาการฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์หลายชั่วโมง จะเกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านความคิดทางการสอนและการเรียน มากกว่าผู้ที่ได้เข้าร่วมประชุมอภิปรายแต่เพียงน้อยชั่วโมง
๔. นักเรียนที่ฝึกสอนสี่ปีคาหะ ๑๑ - ๑๕ ชั่วโมง จะมีความเปลี่ยนแปลงมากจนเป็นที่น่าพอใจ

^{๑๕} Cooper, James G. and Lewis, Roland B., Quantitative Rorace Factors in the Evaluation of the Teacher Effectiveness, pp.703-707.

^{๑๖} Bond, Jesse A., Strength and Weakness of Student Teachers, pp.11-12.

^{๑๗} Hoenotino, Earn Samuel, "Changes During student Teaching Experience in the Thinking of Student Teachers Ability Teaching Practice, Personality Development, and Learning" in Disertation Abtract, 17: 2929, No.1, 1957.

๕. หน้าที่ของโรงเรียนฝึกสอนมีส่วนทำให้นักเรียนฝึกสอนเกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งกล่าว
 มากน้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนที่ฝึกสอนในโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนรัฐบาล มีความ
 เปลี่ยนแปลงมากกว่าพวกอื่น ๆ

๖. ถ้านักเรียนฝึกสอนเรียนรายวิชาควบคู่กันไปกับการฝึกสอนในขณะเดียวกัน ความเปลี่ยนแปลง
 ในเรื่องต่าง ๆ จะเกิดขึ้นน้อย และอยู่ในขั้นไม่เป็นที่พอใจ

๗. นักเรียนฝึกสอนที่สอนเด็กในระดับชั้นที่สูงกว่า จะมีความเปลี่ยนแปลงเป็นที่พอใจมากกว่า
 นักเรียนฝึกสอนที่สอนเด็กในระดับชั้นที่ต่ำกว่า

๘. นักเรียนฝึกสอนที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับเด็กมากก็จะมีเปลี่ยนแปลง
 ในด้านความรู้เรื่องเด็กมากกว่าผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมแค่น้อย

๙. อายุของนักเรียนฝึกสอนและขนาดของชั้นที่ฝึกสอนมีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงใน
 ด้านความสามารถในการสอน บุคลิกภาพและการเรียนรู้ของนักเรียนฝึกสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย-
 สำคัญ

๑๐. นักเรียนฝึกสอนที่ฝึกสอนในครึ่งภาคเรียนแรก กับผู้ที่ฝึกสอนตลอดภาคเรียนนั้น
 ปรากฏว่ามีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นที่พอใจปาน ๆ กัน

* สตีฟเวนส์ ^{๑๘} ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง "การฝึกสอนในโรงเรียนชั้นประถมและ
 การนิเทศการสอนตามโปรแกรมการฝึกหัดครู เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๔ พบว่า

๑. นักเรียนฝึกสอนต้องการคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ ไม่ควรทำเพื่อจนเกินไป และ
 อาจารย์นิเทศก์ควรระวังเรื่องสุขภาพจิตของนักเรียนฝึกสอนที่ตนเกี่ยวข้องด้วย

๒. ครูที่เลี้ยงเป็นบุคคลที่จำเป็นและสำคัญยิ่งเกี่ยวกับการฝึกสอน ซึ่งทางสถาบันฝึกหัดครู
 จะเลือกหรือให้การอบรมอย่างพิถีพิถัน

๓. การเลือกโรงเรียนฝึกสอนให้เหมาะกับลักษณะ เฉพาะ ของแต่ละบุคคลของนักเรียนฝึกสอน

^{๑๘} Steven, L.L., "A Study of Certain Aspects of Elementary Student Teaching Experiences and Supervision in the Program of Teacher Education at the City College of the City of New York" in Dissertation Abstracts, 19:2871-2872, No.11, 1959.

เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เขาได้มีโอกาสแสดงบทบาทของครูได้อย่างเต็มที่

๔. การให้นักเรียนฝึกสอนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ตรงจากการสอนเด็ก เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก

๕. นักเรียนฝึกสอนมีความต้องการที่จะรับคำแนะนำจากอาจารย์พิเศษ ครูใหญ่ ครูที่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด และต้องการเข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกสอน สิ่งเหล่านี้ผู้อำนวยการฝึกสอนควรจะกำหนดเวลาให้เป็นพิเศษ

๖. นักเรียนฝึกสอนที่ต้องสอนในตอนเช้า แต่ภาคบ่ายต้องเข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาการฝึกสอน หรือไปเขียนเขียนฎีกาครองเพื่อหาความคุ้นเคยกันนั้น ควรให้ทำการฝึกสอนแบบเต็มเวลา (full-time teaching)

สมิท^{๑๕} ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง การนิเทศการประชุมอภิปรายปัญหาการฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๔ พบว่ากิจกรรม ๓ ข้อ ต่อไปนี้มีความสำคัญต่อการฝึกสอนคือ

๑. การประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
๒. การประเมินผลความเจริญของงานของนักเรียนฝึกสอน
๓. การอภิปรายปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล

กิจกรรม ๓ ข้อ ต่อไปนี้มีความสำคัญรองลงไป คือ

- ก. การชี้แจงการปฏิบัติงานประจำของครู
- ข. กระบวนการหมุนทวนในห้องเรียน
- ค. การอภิปรายเกี่ยวกับวิธีและโครงการฝึกสอน

ลักษณะการประชุมเพื่ออภิปรายปัญหาการฝึกสอนควรจะเป็นดังนี้

- ก. สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองกับนักเรียนฝึกสอน
- ข. เริ่มด้วยเรื่องที่น่าสนใจ และจบลงด้วยบรรยากาศอันแจ่มใส
- ค. การอภิปรายต่อเนื่องกันไปเป็นจังหวะ ๆ ไม่หยุดชะงัก

^{๑๕} Smith, Mary A, "Supervisory Conferences in Student Teaching in Campus Elementary School" in Disertation Abstracts, 19:2870.

ง. อภิปรายกันอย่างเปิดเผย

จ. อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้อุสรูปปัญหาเป็นเรื่อง ๆ ไป

* ออสมัน^{๒๐} ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง "องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนฝึกสอนในระหว่างฝึกสอน" เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๕ พบว่า

๑. ทัศนคติของนักเรียนฝึกสอนจะเปลี่ยนไปได้มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

ก. โอกาสที่จะได้เข้าร่วมนิเทศกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนฝึกสอนมากน้อยเพียงไร

ข. การจำกัดโอกาสที่นักเรียนฝึกสอนจะเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่น ๆ ว่ามากหรือน้อยปานใด

ค. ความยุ่งยากเกี่ยวกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียนมีมากน้อยเพียงไร

ง. ความสะดวกสบายในห้องเรียนมีมากน้อยเพียงไร

จ. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในห้องเรียนดีหรือไม่

ฉ. การเตรียมการสอนพร้อมเพียงไรหรือไม่

ช. ความยุ่งยากในการปรับแก้ความหมายของครูว่ามีมากน้อยเพียงไร

ช. การเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคคลิกภาพของนักเรียนฝึกสอนโดยอาจารย์นิเทศก์ว่านักเรียนฝึกสอนมีความรู้สึกพอใจหรือไม่

๒. ทัศนคติของนักเรียนฝึกสอนจะเปลี่ยนไปค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับองค์ประกอบต่อไปนี้

ก. ความยุ่งยากในการตั้งใจเด็ก

ข. ความยุ่งยากในการควบคุมวินัยของเด็ก

ค. ความเชื่อที่ว่าเด็กจะไม่ได้รับผลสัมฤทธิ์ตามความสามารถของเขา

ง. ความเชื่อที่ว่าเด็กให้ความร่วมมือน้อยมาก

^{๒๐} Damon, Robert V., "Associative Factors in Change of Student Teacher's Attitudes During Student Teaching" in Dissertation Abstracts, 20:281, No.4, 1959.

จ. ความเชื่อที่ว่าอาจารย์เทศก์ได้ให้การนิเทศอย่างพอเพียง

ฉ. การตัดสินใจที่จะไม่รับตำแหน่งครูในโรงเรียนเช่นที่ฝึกสอนนั้นในโอกาสต่อไป

* คุก^{๒๑} ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง "จำนวนเวลามาตรฐานที่จะทำให้เกิดคุณภาพมาตรฐานในการฝึกสอน" เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๕ พบว่า

๑. การฝึกสอนแบบเต็มเวลา (full-time teaching) ที่จะได้ผลดีจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยที่สุด ๕ สัปดาห์ ถ้าฝึกสอนแบบครึ่งเวลาหรือครึ่งวัน จะต้องใช้เวลาฝึกสอนทั้งสิ้นอย่างน้อยที่สุด ๑๘ สัปดาห์ จึงจะได้ผลดีเท่าที่ควร

๒. ควรจะพิจารณาอัตราส่วนระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับนักเรียนฝึกสอนให้พอเหมาะสมกันอย่างน้อยที่สุดคือให้อาจารย์นิเทศก์มีเวลานิเทศนักเรียนฝึกสอนคนหนึ่ง ๆ ๒ ชั่วโมง ก่อหนึ่งสัปดาห์สำหรับนักเรียนฝึกสอนแบบเต็มเวลา

เช่น สมมุติว่าทางวิทยาลัยกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ นิเทศนักเรียนฝึกสอนสัปดาห์ละ ๕๐ ชั่วโมง อาจารย์นิเทศก์คนหนึ่ง ๆ ควรรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนได้อย่างมากที่สุดเพียง ๑๖ คนเท่านั้น และอาจารย์นิเทศก์ผู้นั้นจะต้องทำหน้าที่นี้เทศอย่างเดียวไม่ควรให้รับผิดชอบงานอื่นในวิทยาลัยอีก เช่น งานสอน งานกรรมการ งานแนะแนว เป็นต้น

๓. ครูที่เลี้ยงควร เป็นผู้ที่มีวุฒิทางครูอย่างค่าปริญญาตรี หรืออย่างน้อยควรจะได้เรียนหรือได้อบรมวิชาการนิเทศนักเรียนฝึกสอนมาแล้ว หรือมีประสบการณ์การสอนที่ได้ผลดีมาแล้วอย่างน้อย ๒ ถึง ๕ ปี

๔. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้เคยเรียนวิชาครูมาแล้วอย่างน้อยระดับปริญญาโท และเคยมีประสบการณ์การนิเทศการสอนหรือได้ศึกษาวิชาการนิเทศมาโดยเฉพาะ และควรมีประสบการณ์การสอน

^{๒๑} Cook, Dan Boy, "Quantitative Standards for the Implementation of Qualitative Standards in Student Teaching Programs" in Dissertation Abstracts, 20:3645, No. 9., 1960.

ที่ได้ผลดีมาแล้วอย่างน้อย ๓ ถึง ๕ ปี

๕. ครูที่เลี้ยงคนหนึ่งควรรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนไม่เกินหนึ่งคนในระดัประถมศึกษา และในวันหนึ่ง ๆ หากจำเป็นจริง ๆ ครูที่เลี้ยงไม่ควรรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนเกิน ๒ คน และรับผิดชอบการนิเทศการสอนของนักเรียนฝึกสอนไม่เกินหนึ่งคนในชั่วโมงหนึ่ง ๆ ที่มีการสอนในชั้นเรียน

๖. ในระดัประถมศึกษาครูที่เลี้ยงไม่ควรรับผิดชอบการนิเทศการสอนนักเรียนฝึกสอนเกินหนึ่งคนในภาคเรียนหนึ่ง แต่ในปีการศึกษาหนึ่งอาจจะรับผิดชอบได้มากกว่าหนึ่งคนก็ได้

ในระดัมัธยมศึกษาไม่ควรกำหนดให้ครูที่เลี้ยงรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนเกิน ๒ คนในภาคเรียนหนึ่ง ๆ แต่ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ อาจกำหนดให้ครูที่เลี้ยงรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนได้มากกว่าหนึ่งคนขึ้นไปก็ได้

๗. ควรจะจัดให้ครูที่เลี้ยงได้สอนตามตารางสอนจริง ๆ อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ ชั่วโมง นอกนั้นควรรีวว่างการสอนเพื่อจะได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาอภิปรายปัญหาแก่นักเรียนฝึกสอนและอาจารย์นิเทศของวิทยาลัยได้

๘. ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจะให้ครูที่เลี้ยงได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกสอนภาคเรียนละ ๑ หรือ ๒ ครั้ง

๙. ในกรณีที่นักเรียนฝึกสอนคนใดสุขภาพไม่แข็งแรงพอในขณะที่ฝึกสอนนั้นไม่ควรให้มีการเรียนที่สถาบันฝึกหัดครูเลย ควรให้ทำหน้าที่ทางการฝึกสอนเพียงด้านเดียวเท่านั้น

ในกรณีที่จัดการฝึกสอนแบบครึ่งวันนั้นควรอนุญาตให้นักเรียนฝึกสอนได้เรียนวิชาการที่สถาบันฝึกหัดครูได้ไม่เกิน ๒ วิชา และจะต้องเป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์กับการฝึกสอนอย่างใกล้ชิดที่สุด

๑๐. ในระหว่างฝึกสอนนักเรียนควรจะให้พักอยู่ใกล้โรงเรียนฝึกสอนหรืออยู่ในชุมชนที่โรงเรียนฝึกสอนตั้งอยู่จึงจะทำให้การฝึกสอนได้ผลดี

๑๑. นักเรียนฝึกสอนจะต้องมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่ตนไปฝึกสอนอยู่พอสมควร ในเมื่อกิจกรรมนั้น ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพของตน

๑๒. นักเรียนฝึกสอนควรจะได้เรียนรู้ระเบียบและงานประจำอื่น ๆ จากครูที่เลี้ยงให้มากที่สุด เช่นระเบียบสะสม ระเบียบเรื่องราวและอื่น ๆ ที่เหมาะสม

๑๓. นักเรียนฝึกสอนที่ฝึกสอนในโรงเรียนใกล้เคียงกันและต่างระดับกันควรจะหาประสบการณ์จากโรงเรียนฝึกสอนอื่น ๆ โดยการสังเกตบ้าง

๑๔. เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกสอนมีความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปแห่งการสอนและความรับผิดชอบอื่น ๆ ความบทบาทของครู นักเรียนฝึกสอนควรจะได้รับคำแนะนำจากครูที่เลี้ยงมากที่สุด

โตล ^{๒๒} ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์ที่เลือกแล้วกับผลสำเร็จของโปรแกรมการฝึกสอน" เมื่อค.ศ. ๑๙๕๘ พบว่า

๑. มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ของการฝึกสอนกับเกณฑ์ต่อไปนี้ :-

ก. วัฒนธรรมเกิมนักเรียนฝึกสอน

ข. ความรู้ซึ่งได้จากระดับคะแนนของนักเรียนฝึกสอนในวิชาสามัญ วิชาการศึกษา

และวิชาเอก

ค. ความรู้และความเข้าใจเด็ก

๒. ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ของการฝึกสอนกับเกณฑ์ต่อไปนี้ไม่มีนัยสำคัญ

ก. ความรู้และความสนใจในเหตุการณ์ปัจจุบัน

ข. การปรับตัวของบุคคล

ค. ทักษะจิตที่มีต่อเด็ก

ง. สติปัญญา

^{๒๒} Dove, Pearlle C. "A Study of Relationship of Certain Criteria and Success in the Student Teaching Program at Clark College" in Dissertation Abstracts, 20 : 4082, No. 10, 1960.

บราวน์^{๒๓} ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่องหน้าที่ของครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนที่มี
การฝึกสอน เมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๒ พบว่า

- ๑. คณะอาจารย์เทศก์ ครูที่เลี้ยงและครูใหญ่ มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหน้าที่ของ
ครูใหญ่ของโรงเรียนฝึกสอนที่มีคือการฝึกสอนแตกต่างกันไป
- ๒. คณะอาจารย์เทศก์ ครูที่เลี้ยง และครูใหญ่ มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการจัดทำ
สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกสอนของครูใหญ่แตกต่างกันไป
- ๓. อาจารย์เทศก์และครูที่เลี้ยง เห็นว่าหน้าที่และทางจิกกระทำของครูใหญ่เกี่ยวกับ
การฝึกสอนนั้นไม่แตกต่างกัน

* เบอ์นาร์โด^{๒๔} ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง "พื้นเพวัฒนธรรมของครูที่เลี้ยง
และนักเรียนฝึกสอนมีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติที่เขามีต่อเด็ก ปัญหาการฝึกสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
ฝึกสอน" เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๒ พบว่า จะมีปัญหาเกิดขึ้นมาระหว่างนักเรียนฝึกสอนและครูที่เลี้ยง ถ้าหาก
ว่ามีถิ่นเสทางวัฒนธรรมแตกต่างกันมาก เพราะบุคคลทั้งสองฝ่ายนี้จะสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี ให้เกิดขึ้น
ได้ยากมาก เพื่อให้เด็กนักเรียนฝึกสอนกับครูที่เลี้ยงสามารถเข้ากันได้ง่าย ทางสถาบันฝึกหัดครูควรพิจารณา
ถึงเพริวัณธรรมของบุคคลทั้งสองฝ่ายนี้ให้มีส่วนใกล้เคียงกันที่สุด หรือมีค่านิยมทางสถาบันฝึกหัดครูก็ควรที่จะจัด
สัมพันธ์บุคคลทั้งสองพวกนี้ให้เข้ากันให้ได้ เพื่อป้องกันมิให้มีปัญหากันกล่าวเกิดขึ้น.

^{๒๓} Brown, Lawson James, "The function of the School Principals
in Student Teaching Programs" in Dissertation Abstracts,
23 : 4239, No. 11, 1963.

^{๒๔} Bernardo, Rose Ann, " Cultural Backgrounds of Students
and Cooperating Teachers as Related to Attitudes
Toward Children, Problems of Student Teaching, and
Achievement of Student Teachers " in Dissertation
Abstracts, 23: 3791, No. 1963.

โครงการฝึกหัดครูชนบท

ปัจจุบันนักการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทั้งนี้เพราะการสอนวิชาการให้แก่เด็กเพียงด้านเดียวโดยไม่คำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่อันแท้จริงของเด็กในชุมชนที่เขาอาศัยอยู่แล้ว อาจไม่ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการดำรงชีวิตในชุมชนนั้น เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีความสำคัญเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่านักการศึกษาทั้งหลายควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น โดยชุมชนควรจัดหาทางทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน และโรงเรียนก็หาวิธีที่จะให้การศึกษแก่ชุมชนบ้าง เช่นช่วยปรับปรุงส่งเสริมการเกษตร อนามัย และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาด ทั้งนี้โดยอาศัยเด็กนักเรียนเป็นสื่อกลาง และมีครูเป็นผู้นำ ในการชักจูงโรงเรียนไปหาชุมชน และชักจูงชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน นอกจากนั้นก็อาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างทั้งสองฝ่ายด้วย การศึกษาตามแนวคิดดังกล่าวนี้ กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าเหมาะสมแก่บ้านเมืองของเรา จึงเริ่มทดลองการศึกษาแบบนิตินันท์ในสถาบันฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครู นักเรียนฝึกหัดครูจะได้มีโอกาสศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงโรงเรียนฝึกสอนซึ่งอยู่ในชนบทอย่างใกล้ชิด นักเรียนฝึกสอนจะได้ฝึกหัดทำหน้าที่สองทาง คือเป็นครูในโรงเรียน และเป็นผู้นำของชุมชนไปด้วยในเวลาเดียวกัน โดยชักจูงหรือกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนนั้นตื่นตัวที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนและชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมประชาธิปไตย*

โรงเรียนในชนบทจะมีครูที่ได้ออกเมื่อได้ปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนฝึกหัดครูให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนในชนบท และยังคงต้องอาศัยสิ่งอื่น ๆ เป็นเครื่องจูงใจครูให้สมัครไปสอนโรงเรียนในชนบท นอกจากนั้นหลักสูตรของโรงเรียนฝึกหัดครูชนบทและโรงเรียนฝึกหัดครูในเมือง ต้องไม่แตกต่างกันมากนักจนเกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนชนบท และชุมชนในเมือง^๒

* กรมการฝึกหัดครูกระทรวงศึกษาธิการ "คู่มือปฏิบัติสำหรับครูในโครงการฝึกหัดครูชนบท"

การฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชุมชนเป็นความก้าวหน้าอีกส่วนหนึ่งในวงการการศึกษาของประเทศไทย คือ เป็นแนวทางให้การศึกษากับชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวกับชุมชนด้วย เช่นที่อยู่อาศัย การอนามัย การเกษตร การเศรษฐกิจ การสังคม และการสหชนาการ เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการวางโครงการจัดการศึกษา โดยรวมโรงเรียนและชุมชนเข้าด้วยกัน ใช้สถานที่ฝึกหัดครูเป็นศูนย์กลาง ในขั้นต้นจะต้องจัดการฝึกหัดครูให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษาคงกล่าว คือฝึกให้นักเรียนฝึกหัดครูรู้จักดำเนินงานในหน้าที่ครูทั้งสองทางคือ หน้าที่สอนในโรงเรียนและหน้าที่ผู้นำที่จะพัฒนาชุมชนไปพร้อม ๆ กัน โดยต้องศึกษาให้รู้จักวิธีการของการให้การศึกษาลักษณะผสมและวิธีสอนเด็ก ทั้งยังจะต้องรู้จักหลักและวิธีจะชักจูงให้ประชาชนรู้จักปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่อันดีในสังคมประชาธิปไตยด้วย ^๑

ความเป็นมาของโครงการฝึกหัดครูชนบท

กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า การให้การศึกษากับเด็กตามแนวความคิดของการฝึกหัดครูชนบท คงกล่าวมาแล้วว่าเป็นประโยชน์ จึงเริ่มทดลองโครงการศึกษาแบบผสม โดยใช้สถานฝึกหัดครูเป็นที่ผลิตครูตามแนวการฝึกหัดครูชนบท และส่งนักเรียนฝึกหัดครูออกไปฝึกสอนในโรงเรียนตามชนบท เพื่อฝึกสอนเด็กในโรงเรียนและฝึกวิธีการชักจูงให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ในละแวกใกล้โรงเรียนนั้นต้นตัว และสนใจที่จะช่วยกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่อันดีของตนในสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้วย ฉะนั้นโครงการฝึกหัดครูชนบท จึงเป็นโครงการอันหนึ่งของ กระทรวงศึกษาธิการในอันที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้โดยอาศัยสถานฝึกหัดครูและโรงเรียนฝึกสอนในชนบทดำเนินงานร่วมกัน ^๒ ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป.

โครงการฝึกหัดครูชนบทมีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า "Thailand Unesco Rural Teacher Education Project" หรือเรียกย่อว่า "TURTEP" โครงการนี้เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยผู้แทนรัฐบาลไทยได้เสนอขอความช่วยเหลือไปยังยูเนสโก ที่ประชุมของคณะกรรมการบริหาร

^๑ ค. หน้า ๕

^๒ พจน ธีธัญชนิ และ จัก ฤทธิไธสง คู่มือการสอน - ภาคปฏิบัติ หน้า ๑๖

ของยูเนสโก ครั้งที่ ๔๒ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ลงมติให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทย ตามที่ประเทศไทยได้เสนอไป และได้รับอนุมัติจากที่ประชุมสมาชิกใหญ่ในสมัยประชุมครั้งที่ ๕ ด้วย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ยูเนสโกได้ส่งผู้แทนออกสำรวจประเทศสมาชิกเพื่อจะทดลองโครงการฝึกหัดครูแบบหนึ่ง ผู้แทนยูเนสโกได้พิจารณาทดลองเห็นว่าประเทศไทยเหมาะสมที่สุดที่จะทดลองโครงการนี้ ณ วิทยาลัยครู อุบลราชธานี (ขณะนั้นยังเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูอยู่) โดยเหตุผลที่ว่า วิทยาลัยครูอุบลราชธานีเป็น สถาบันฝึกหัดครูที่มีครู อาจารย์มาก มีอาณาเขตกว้างขวาง เหมาะที่จะทดลองเกาะนคร และอยู่ในหัวเมือง ที่ใกล้เคียงโรงเรียนประชาบาลตามชนบท นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้กับ ศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่จังหวัด อุบลราชธานี (ศ.อ.ศ.อ.) ซึ่งนักเรียนฝึกหัดครูจะได้ใช้เป็นแหล่งวิทยากรได้อย่างดี วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจึงเป็นสถาบันฝึกหัดครูที่ได้เปรียบมากกว่าสถาบันฝึกหัดครูของประเทศอื่น ๆ ที่จะได้รับความช่วยเหลือเช่นนี้ ทั้งในด้านวิชาการและอุปกรณ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โครงการฝึกหัดครูแบบจริงจึงได้เริ่มทำ ที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีเป็นแห่งแรก โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะกรรมการวางแผนการฝึกหัดครู แบบหลัง มีอธิบดีกรมการฝึกหัดครูเป็นประธาน ได้ประชุมกันเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่ประชุมได้ลงมติให้วิทยาลัยครูอุบลราชธานีดำเนินงานนี้เพื่อเป็นตัวอย่างแก่บรรดาสถาบันฝึกหัดครูอื่น ๆ ซึ่งจะจัดขึ้นต่อไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดีที่ประชุมได้ลงมติ ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นอีก ๒ คณะ คือคณะกรรมการอำนวยการโครงการฝึกหัดครูแบบใหม่โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ดำเนินงานอยู่ที่จังหวัดสระบุรีและคณะกรรมการอีกคณะหนึ่งสำหรับดำเนินงานที่จังหวัดอุบลราชธานี เรียกว่า คณะกรรมการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูแบบใหม่ คณะกรรมการทั้งสองนี้กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งขึ้น เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

การปฏิบัติงานตามโครงการฝึกหัดครูแบบใหม่ในระยะแรกนั้น โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี ได้เลือกโรงเรียนในอำเภอเมืองในรวม ๑๓ โรงเรียน เป็นโรงเรียนฝึกสอนและฝึกงานทั้งสิ้นจำนวน โรงเรียนเหล่านี้มีอยู่ใกล้ถนนใหญ่ทางไปมาสะดวก เมื่อตอนต้นภาคปลายปีการศึกษา ๒๕๕๕ นักเรียน

ฝึกหัดครูปีที่หนึ่ง ได้ออกไปสำรวจชุมชนชนบทในเขตพื้นที่โรงเรียนฝึกสอนซึ่งเลือกไว้แล้ว โดยสำรวจเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชากร สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติและขนบธรรมเนียมประเพณี แล้วทำแผนที่ของชุมชนขึ้น ค่อมานักเรียนฝึกสอนเมื่อเริ่มออกไปปฏิบัติงาน ได้พยายามแนะนำช่วยเหลือชาวบ้านในสิ่งที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเขา เช่นการทำสวนให้ถูกสุขลักษณะแบบราชาถูกทำถ้อยเลื่อมบรรทุกของ ทำเครื่องคั้นน้ำนมแบบถนอมแรง ช่วยทำป้ายข่าวสารอย่างง่าย ๆ ใ้ท้องถิ่น เพื่อช่วยให้ชาวบ้านพูดกว้างขวางในเหตุการณ์ที่ควรจะทราบ และเป็นการส่งเสริมให้ชาวชนบทรู้คุณค่าของการรู้หนังสือด้วย ในกิจการนี้บางแห่งพระภิกษุได้ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนเป็นอย่างดีจึงทำให้โรงงานฝึกหัดครูชนบทเป็นที่นิยมของชาวบ้านมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ ทางโรงเรียนและจังหวัดได้จัดการประชุมอบรมครูชั้นที่อำเภอเชียงในเป็นเวลา ๘ วัน เพื่อช่วยให้ครูที่เกี่ยวข้องเข้าใจจุดประสงค์ และเทคนิคในการจัดการศึกษาชนบทตามแนวของโครงการฝึกหัดครูชนบท ปรากฏว่าการดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบทที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานี ได้ประสบความมุ่งหมายที่วางไว้ นับเป็นงานที่สามารถปรับปรุงสมรรถภาพครู และเป็นการพัฒนาชนบทที่ได้ผลยิ่งทางหนึ่ง ค่อมากรมการฝึกหัดครูพิจารณาเห็นว่า การดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบท มีส่วนช่วยในการปรับปรุงและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้น ได้ถือเอาทางกรมการฝึกหัดครูจึงได้นำหลักการฝึกหัดครูชนบทขยายไปยังโรงเรียนฝึกหัดครู และวิทยาลัยครูแห่งอื่นอีกต่อไป แต่เนื่องจากสถาบันฝึกหัดครูที่เริ่มดำเนินการขึ้นใหม่นี้ ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโก เช่น ที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีได้รับอยู่ การขยายงานจึงต้องค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังคนและกำลังงบประมาณ ปัจจุบันนี้ (พ.ศ. ๒๕๐๓) สถาบันฝึกหัดครูทั้ง ๒๖ แห่งของกรมการฝึกหัดครู ต่างก็ดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบททั้งสิ้น

---

^๒ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู "รายงานการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู"
โครงการฝึกหัดครูชนบท (พิมพ์ครั้งที่)

โครงการฝึกหัดครูชนบทที่จัดอยู่ขณะนี้ถือว่าการสำคัญอยู่ที่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบาย
 การพัฒนาประเทศ เพราะนอกจากวงนักรียนฝึกหัดครูออกไปฝึกสอนและช่วยปรับปรุงโรงเรียน
 ประถมศึกษาในหมู่บ้านแล้ว ทางสถาบันฝึกหัดครูยังได้วางโครงการจัดให้นักเรียนฝึกหัดครูได้ร่วมมือ
 กับชาวบ้าน และหน่วยราชการอื่นปรับปรุงภาวะความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น และใช้เด็กเป็นสื่อ
 นำวิธีการที่ได้ศึกษาที่โรงเรียนไปฝึกหัดที่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสรู้เห็นวิธีการเหล่านั้นอีกด้วย
 วิธีการนี้ถือว่าเป็นผลดี เพราะปรากฏตามรายงานของสถาบันฝึกหัดครูหลายแห่งว่า สภาพของหมู่บ้าน
 ตลอดจนภาวะความเป็นอยู่ เช่นทางเดิน รั้วบ้าน การจัดบ้านให้ถูกสุขลักษณะ การอนามัย การเกษตร
 การเศรษฐกิจ และสังคมของชาวบ้านก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ

วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกหัดครูชนบท^(๑)

โครงการฝึกหัดครูชนบทแนวที่กล่าวเพิ่มกั้มาแล้ว พอจะสรุปได้ดังนี้

๑. อบรมนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ให้มีความรู้ในหลักการและวิธีดำเนินการของ
โรงเรียนชุมชน
๒. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนชุมชนโดยใจเด็กเป็นสื่อกลาง
๓. ฝึกอบรมนักเรียนฝึกหัดครูให้เป็นผู้นำที่ดีของชุมชน
๔. ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นตัวอย่างที่ดี และเป็นสถาบัน
ที่จะบริการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนหลาย ๆ ด้าน เช่น เกษตรกรรม อนามัย และนันทนาการ เป็นต้น
๕. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียนให้เกี่ยวข้องกับความต้องการและชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและชุมชน และนำประชาชนให้ช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด และสามารถ
ใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา

---

^(๑) สายหยุด จำปาทอง และ บุณถิ่น อัจฉรากร การผลิตครู หน้า ๓๖ - ๓๗.

หลักการดำเนินงานของโครงการปึกหักครูชุมชน

จากความมุ่งหมายดังกล่าวมานี้ โครงการปึกหักครูชุมชน ยึดหลักการดำเนินงาน ๓ อย่าง คือ หลักการโรงเรียนชุมชน และหลักการพัฒนาท้องถิ่น

ก. หลักการโรงเรียนชุมชน

โรงเรียนชุมชนนอกจากจะมีความมุ่งหมายทั่วไปเหมือนกับโรงเรียนธรรมดาแล้ว ยังมีความมุ่งหมายอื่น ๆ เกี่ยวกับความเหมาะสมกับท้องถิ่น เช่น เกี่ยวกับความจำเป็นอยู่ของประชาชน ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้สูงขึ้น โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน นอกจากนี้ก็เพื่อปลูกฝังทัศนคติและสร้างทักษะอันดีให้แก่เด็กซึ่งจะได้นำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนนี้ เป็นต้น

กล่าวโดยย่อแล้วโรงเรียนชุมชนมีลักษณะดังนี้คือ :-

๑. ถือว่าครูเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน ร่วมมือกับประชาชนทุกวิถีทางที่จะ นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ชุมชน ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ และเป็นผู้นำของชาวบ้าน ครูต้องปลูกฝังความเชื่อถือในหมู่ชาวบ้าน การเข้ากับชาวบ้านได้ดีถือเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง
๒. ถือหลักประชาธิปไตยเป็นแนวทางในการเรียนการสอน
๓. ถือว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษาของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปศึกษาหาความรู้ในท้องสมุคของโรงเรียน ครูจัดสอนพิเศษให้เป็นครั้งคราว เกี่ยวกับการช่าง การทำอาหาร การสงวนอาหาร เป็นต้น
๔. ถือว่าทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาศึกษา หรือใช้

ประกอบการเรียนการสอนรวมทั้งวิทยากรจากชุมชนนั้นด้วย ในด้านวัตถุประสงค์ที่หมายเอาใจของที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น นอกจากนั้นทางโรงเรียนยังนำเอาวิธีการประกอบอาชีพที่สำคัญในท้องถิ่นมาสอนเด็กให้รู้จักคิดแปลงและปรับปรุงให้ดีขึ้น

๕. ถือว่าหลักสูตรของโรงเรียนที่จัดขึ้นต้องสนองความต้องการของชุมชนนั้น ๆ แห่งเล็งถึงกิจกรรมในด้านอาชีพ เกษตรกรรม อนามัย ฯลฯ เป็นต้น

๖. ถือว่าโรงเรียนจะต้องมีส่วนร่วมกับประชาชน ในการปรับปรุงหมู่บ้าน เน้นให้เด็กนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในบ้าน จัดกิจกรรมบางอย่างในโรงเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าโรงเรียนชุมชนมิใช่สถานศึกษาสำหรับสอนหนังสือเด็กเท่านั้น ยังเป็นศูนย์กลางสำหรับการศึกษาของประชาชนอีกด้วย

๗. หลักการพื้นฐานท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นหมายถึงแผนงานที่จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น โดยมีหลักการช่วยเหลือตนเองของประชาชนและความต้องการของประชาชน งานพัฒนาการท้องถิ่นจะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากประชาชน เพื่อที่จะสร้างครูให้เป็นผู้นำที่ดีของชุมชน ครูจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะแนะนำชักจูงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการอยู่ที่ดี เช่น การเลือกอาหารที่เหมาะสมกับสุขภาพ การปรับปรุงทางอนามัย อาชีพ การจัดบ้านให้น่าอยู่ และการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ^๕

วิธีดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นเมื่ออยู่ ๒ วิธีใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ วิธีบังคับและวิธีชักจูง สำหรับโครงการฝึกหัดครูชุมชน ได้อาศัยวิธีการแบบชักจูงในการดำเนินงานพัฒนาการท้องถิ่นโดยยึดหลักการว่าความคิดริเริ่ม และความสามารถของประชาชนนั้นย่อมมีอยู่บ้างแล้ว นักพัฒนาควรเพียงแต่หาหนทางนำเอาความคิดริเริ่ม และความสามารถดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น

^๕ สายหยุด จำปาทอง และ บุญถิ่น อัตถากร ล.ค. หน้า ๓๔.

นอกจากนี้หลักการอื่น ๆ ที่ควรพิจารณานำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นคือ °°

- ๑. หลักการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้อย่างฉลาด
- ๒. การส่งเสริมประชาชนให้ตื่นตัวเห็นความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น เช่น ครูชี้ให้เห็นปัญหา ความต้องการ และการประกอบกิจให้ได้ผล เพื่อแก้ปัญหาและสนองความต้องการนั้น ๆ
- ๓. ครูแนะนำให้ประชาชนดำเนินงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน เช่น การนำของใหม่มาใช้ และดัดแปลงของเก่าให้ดีขึ้น
- ๔. ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำที่ดี มีใจทำตนเป็นผู้บังคับบัญชาให้อำนาจสั่งให้ประชาชนทำตาม
- ๕. ครูไม่ควรอย่างยิ่งที่จะ เป็นผู้ทำให้ประชาชนเสียเอง โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชนเลย แต่คำนึงถึงเฉพาะความต้องการทางราชการ เป็นว่าสำคัญ ถ้าครูทำเช่นนั้น จะได้ประโยชน์น้อยที่สุด และไถ่ลสัตว์คราวไม่เป็นการถาวร
- ๖. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิม และการปลูกฝังทัศนคติใหม่ให้เกิดขึ้นแก่ชาวบ้าน เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ไม่น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ
- ๗. การปฏิบัติงานในชนบทครูต้องคำนึงถึงนโยบายของโครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติเสมอ โดยพยายามปฏิบัติงานให้ประสานและสอดคล้องกับเจ้าหน้าที่พัฒนากรหลายฝ่าย
- ๘. การพัฒนาท้องถิ่นครูต้องยึดหลักไว้ว่าต้องให้ประชาชนมีส่วนได้เสียโดยตรง หรือได้ร่วมงานนั้น ผลงานจึงจะคงอยู่ถาวรได้ เพราะประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ แต่ถ้าทางราชการเป็นผู้ทำให้เสียเองหมด ประชาชนจะไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และไม่คิดที่จะสงวนรักษา สิ่งสาธารณะที่ตนไม่ไ้มีส่วนร่วมลงทุนลงแรงไว้โดยตรงให้คงถาวรสืบไป
- ๙. ครูพยายามแนะนำอบรมและฝึกประชาชนให้เปลี่ยนทัศนคติจากการรอคอยความช่วยเหลือหรือรอพึ่งคำสั่งจากทางราชการเพียงคนเดียว มาเป็นการมีนิสัยริเริ่ม และลงมือกระทำทันทีด้วยพวกของตนเอง.
- ๑๐. ครูพยายามให้ประชาชนในหมู่บ้านนั้นมีส่วนร่วมในการทำงานและการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น แม้มีข้อควรพิจารณาอยู่ว่า ก่อนที่ทางราชการจะช่วยเทื่อนั้น แก่ละคนหรือชุมชน

ต้องช่วยเหลือตนเองก่อนเสมอ

๑๑. ครูนำความรู้ความชำนาญไปสู่ประชาชน และทำงานร่วมกับประชาชน และอยู่กับประชาชนอย่างใกล้ชิดอย่างสม่ำเสมอ

๑๒. ครูต้องศึกษาหรือสืบค้นให้ทราบลักษณะพิเศษ ปัญหา และความต้องการของประชาชน เพื่อนำออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น กระตุ้นให้ประชาชนแสดงออกว่าต้องการอะไร แล้วครูเป็นฝ่ายเสนอแนะให้ประชาชนได้ประกอบกิจกรรมที่ได้ผลซึ่งจะสนองความต้องการนั้น โดยอาศัยความพยายามของตนเอง และขอความช่วยเหลือจากทางราชการเฉพาะเท่าที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

วิธีการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูชนบท

มีคณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้ปฏิบัติจริง สถาบันฝึกหัดครูจะใช้ระยะเวลาการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ปีที่ ๒ เป็นเวลาปฏิบัติงานในโรงเรียนและหมู่บ้านทดลองตามโครงการ นักเรียนฝึกสอนก่อนจะออกไปฝึกสอนในโรงเรียนชนบท นักเรียนจะได้เรียนวิชาการเตรียมการฝึกสอน และจะได้รับการประเมินพิเศษเสียก่อน เพื่อให้ทราบแนวปฏิบัติงาน รายการสำหรับประเมินพิเศษมีข้อ ๆ ดังนี้ ๑๑

๑. ความมุ่งหมายของโครงการฝึกหัดครูชนบท
๒. กิจกรรมของโครงการฝึกหัดครูชนบท
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
๔. การทำความเข้าใจกับชาวบ้าน
๕. การประชุมชาวบ้าน
๖. วิธีสอนวิชาต่าง ๆ ให้ทันประเมิน
๗. การปฏิบัติในวิชาบางอย่างที่เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้าน เช่น ทัศนศึกษา การเกษตร การรักษาความสะอาด การทำสวน การประดิษฐ์ของใช้โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น
๘. หลักการพัฒนาท้องถิ่น

เมื่อนักเรียนออกไปฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท เขาก็จะได้นำวิธีสอนแบบใหม่ ๆ ที่ได้ศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูไปทดลองใช้ในโรงเรียนฝึกสอน จัดปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนให้มีสภาพดีขึ้น และเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน และในขณะเดียวกันนักเรียนฝึกสอนก็จัดการปรับปรุงบ้านพักของตนให้ดีขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่าง ตลอดจนการติดต่อกับประชาชน เพื่อให้ความคิดเห็นและร่วมมือกันในการปรับปรุงท้องถิ่นในต่าง ๆ เช่น การอนามัย การเกษตร การคมนาคม การอาชีพ และอื่น ๆ เพื่อที่จะทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น การดำเนินงานดังกล่าวนี้จะเห็นว่าการครูจะต้องทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย เช่น เจ้าหน้าที่เกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง การติดต่อกับบุคคลเหล่านี้ ครูควรเป็นผู้นำชุมชนในละแวกที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อชี้แจงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นนี้ให้เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายเข้าใจได้เร็วขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าครูมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนตลอดเวลา ย่อมจะทราบปัญหาความต้องการและสภาพของท้องถิ่นนี้ดี ยิ่งกว่านั้นครูจะต้องกระทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน ทำหน้าที่เป็นผู้นำทุก ๆ ด้าน ^{๑๒} หน้าที่ครูตามโครงการฝึกหัดครูชนบทมีนอกเหนือจากงานการสอนในโรงเรียนอยู่เช่นนี้ การฝึกฝนนักเรียนครูเพื่อเตรียมออกไปทำหน้าที่จริงอาจแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน คือ :-

๑. กิจกรรมในสถาบันฝึกหัดครู
๒. การฝึกสอนในโรงเรียนชนบท

๑. กิจกรรมในสถาบันฝึกหัดครู กิจกรรมในสถาบันฝึกหัดครูตามโครงการฝึกหัดครูชนบทมีหลายอย่าง ^{๑๓} เช่น

๑) การให้ความรู้เพื่อเตรียมครูให้มีความสามารถทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ ในการที่จะออกไปเป็นครูตามหลักการฝึกหัดครูชนบทต่อไป สถาบันการฝึกหัดครูจะให้ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ

^{๑๒} ศรณ ธีธัญญินท์ และ จัก ฤทธิไชยสง อ.ก. หน้า ๔๔

^{๑๓} อ. หน้า ๔๕

๒) การปรับปรุงสถาบันการฝึกหัดครูให้เป็นผู้นำและตัวอย่างที่ดีของชุมชน เช่น การจัดบริเวณอาคารสถานที่ การจัดอุปกรณ์การสอน การเผยแพร่งานการเกษตร การจัดกิจกรรมต่าง ๆ

๓) การให้บริการแก่ชุมชน เช่น การอบรมครูประจำการเพื่อให้ความรู้หรือเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ บริการห้องสมุดและโรงฝึกงานเป็นต้น

๔) การติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างใกล้ชิดกับโรงเรียนฝึกสอน เพื่อทำความเข้าใจและร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านโรงเรียนและหมู่บ้านในชนบท

๕) การประเมินเทคนิคนักเรียนครูก่อนที่จะออกไปฝึกสอนในชนบทเกี่ยวกับงานที่จะออกไปปฏิบัติ เพื่อให้การทำงานได้ผลดีและถูกต้องตามหลักการที่วางไว้เกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูชนบท

๖) การส่งนักเรียนออกไปฝึกสอนในชนบท ทางสถาบันฝึกหัดครูจะต้องส่งนักเรียนครูออกไปฝึกสอนปีละ ๓ รุ่น ๆ ละ ๑ ภาคเรียน โดยให้นักเรียนครูได้ไปอยู่ประจำในชนบทตลอดเวลาที่ฝึกสอนนั้น ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนครูได้มีโอกาสศึกษา ดำเนินงานตามโครงการ และใช้ชีวิตความเป็นอยู่ตามสภาพของชนบทอันแท้จริง

๗) การติดตามผลนักเรียนครูที่ออกไปเป็นครูแล้ว นับเป็นกิจกรรมของสถาบันฝึกหัดครูประการหนึ่ง เพื่อทราบผลงานของโครงการที่ทำได้แล้วว่านักเรียนครูที่เคยได้รับการฝึกงานตามโครงการนี้ ได้นำเอาวิธีการไปใช้และเกิดประโยชน์อย่างไรหรือไม่

ข. การฝึกสอนในโรงเรียนชนบท การฝึกสอนในโรงเรียนชนบทมีกิจกรรมหลายอย่าง

เช่น :-

๑) กิจกรรมในโรงเรียนฝึกสอน งานของนักเรียนฝึกสอนอาจจะแบ่งได้เป็นข้อ ๆ

ดังนี้ :-

ก) งานสอน ได้แก่การนำเอาวิธีสอนและกิจกรรมใหม่ ๆ ไปใช้และเผยแพร่ในโรงเรียนชนบท เช่นการสอนแบบหน่วย การจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร การใช้วิทยากร การประดิษฐ์

ของใจโดยใจวิเศษในท้องถิ่น เกี่ยวกับวิธีสอนนั้นนักเรียนฝึกสอนและครูที่เลี้ยงร่วมกับเตรียมบทเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนและสภาพของท้องถิ่น ชักจูงและส่งเสริม ให้เด็กใฝ่หาวิชาที่เรียนในโรงเรียนไปใช้ที่บ้านและหมู่บ้าน

ข) งานปรับปรุงโรงเรียน ปรับปรุงสภาพทั่วไปของโรงเรียนเช่นบริเวณ โรงเรียน สนามเด็กเล่น ดัดถนน ปลูกต้นไม้ประดับ ฯลฯ ปรับปรุงการจัดและการบริหารโรงเรียน เช่น การประชุมครู การจัดระเบียบบริหารงาน การทำระเบียบและรายงาน และการจัดห้องค่าง ๆ เป็นต้น

ค) การประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอน ในทุก ๓ สัปดาห์ นักเรียนฝึกสอน จะได้มาประชุมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน ช่วยกันแก้ปัญหาทั้งในชั้น โรงเรียนและด้านพัฒนาการท้องถิ่น ปกติหัวข้อการประชุมสัมมนานักจะเป็นดังนี้

- (๑) ปัญหาและข้อยุ่งยากในการสอนและการปรับปรุงโรงเรียน
- (๒) ปัญหาในด้านพัฒนาท้องถิ่น
- (๓) รายงานผลงานที่ได้ทำไปแล้ว
- (๔) วางโครงการที่จะทำต่อไป
- (๕) แนะนำแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนฝึกสอนทั้ง ในด้านการสอนและด้านการปฏิบัติงานหมู่บ้าน

ง) เกษตรกรรมในโรงเรียนฝึกสอน ครูที่เลี้ยง นักเรียนฝึกสอนและเด็ก ร่วมกันปรับปรุงการเกษตรในโรงเรียน ปลูกให้เด็กได้ทำงาน รู้จักหาเรือนเพาะชำ รู้จักใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกไม้คอก ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ และอื่น ๆ

จ) ศึกษาดูการสอน นักเรียนฝึกสอนกับครูที่เลี้ยง ร่วมกันทำและจัดหาอุปกรณ์ การสอนจากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ร่วมกันเก็บรักษาอุปกรณ์การสอนนั้น ๆ ให้ใช้ได้นาน ๆ และเกิด ประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ก็ฝึกให้เด็กช่วยจัดหามาหรือช่วยทำบ้างตามสมควร

๒) กิจกรรมในบ้านพักนักเรียนฝึกสอน กิจกรรมในบ้านพักนักเรียนฝึกสอนแบ่งเป็นข้อ ๆ

ดังนี้ :-

ก) การจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่อยู่ เช่น จัดบ้านพักให้น่าอยู่
จัดที่นอน ครัว และที่เก็บของเป็นต้น

ข) การจัดค่านอนามัย เช่น การรักษาความสะอาด จัดให้มีตุ๊กตาประจำบ้าน
จัดให้มีสวน ทางระบายน้ำ และที่ทิ้งขยะมูลฝอย เป็นต้น

ค) การเกษตร เช่น การจัดให้มีสวนครัว สวนดอกไม้ ที่เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

๓) กิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน *๕ กิจกรรมในด้านนี้ถือว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกับ
กิจกรรมในโรงเรียนฝึกสอน มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้คือ

ก) การให้ความรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เช่น ทำหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน บริการ
ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน จัดการศึกษาผู้ใหญ่ จัดศูนย์ข่าวสาร จัดหอกระจายข่าวและสถานที่ตั้งวิทยุ

ข) การจัดบ้านปรับปรุง คือการเลือกบ้านของประชาชนผู้ซึ่งยินดีจะให้ความ
ร่วมมือในการจัดบ้านของตนให้เป็นตัวอย่างแก่บ้านอื่น ๆ เช่น เกี่ยวกับการจัดบ้านพักนักเรียนฝึกสอน
ทั้งนี้เพื่อให้ได้เป็นเครื่องกระตุ้นให้คนอื่นเห็นดี และอยากจะลองจัดดูเช่นนั้นบ้าง โดยไม่ต้องไปขอรับรอง
หรือบังคับแต่อย่างใด ซึ่งเป็นหลักการพัฒนาชุมชนตามแนวใหม่อีกอย่างหนึ่ง

ค) การพักผ่อนหมู่บ้าน สรุปลูกสนั้ ๆ ดังนี้

(๑) การเกษตร เช่น

- (ก) ปรับปรุงและส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
- (ข) จัดตั้งหน่วยยุวกสิกร
- (ค) แนะนำให้รู้จักการใช้ปุ๋ยทุกชนิด เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก
ปุ๋ยวิทยาศาสตร์
- (ง) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
- (จ) ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน ที่ชดุมกิน และการคัดเลือกพันธุ์
- (ฉ) ส่งเสริมการทำสวนครัว ปลูกพืชไร่ และสวนผลไม้

(๒) การอนามัย เช่น

- (ก) การรักษาความสะอาดบ้านเรือน
- (ข) การย้ายคอกสัตว์ออกจากใต้ถุนบ้าน
- (ค) การจุดบ่อน้ำที่ถูกสุขลักษณะ
- (ง) การจัดทำส้วมที่ถูกสุขลักษณะ
- (จ) การจัดประกวดบ้าน หรือหมู่บ้านสะอาด

(๓) อาหาร โภชนาการ และเภสัชศาสตร์ เช่น

- (ก) รู้จักกินอาหารที่ที่มีประโยชน์
- (ข) รู้จักหุงต้มที่ถูกวิธีโดยไม่เสียคุณค่าอาหาร
- (ค) รู้จักการถนอมอาหาร
- (ง) จัดชุมชนการปรับปรุงหมู่บ้านขึ้น

(๔) การอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยติดต่อกับครูหัตถศึกษา หรือผู้มี
ความรู้ในหน่วยราชการอื่น ๆ ให้มาช่วยเหลือแนะนำ ตลอดจนส่งเสริมอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในครัวเรือน

(๕) การสันทนาการ เช่น

- (ก) ร่วมในงานพิธีการและเทศกาลต่าง ๆ เช่น ทอดกรฐิน งาน
วันเด็ก ฯลฯ
- (ข) จัดกีฬาและเกมส์ต่าง ๆ เช่น ตะกร้อ ฟุตบอล แบดมินตัน
ให้ชาวบ้านได้เล่นในยามว่าง หรือแข่งขันระหว่างหมู่บ้าน
- (ค) ส่งเสริมการเล่นพื้นเมือง
- (ง) จัดงานรื่นเริงในโรงเรียน
- (จ) จัดสนามเด็กเล่นหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอื่น ๆ

(๖) งานสาธารณะต่าง ๆ เช่น

- (ก) การขอมและการสร้างถนน

- (ข) การทำป้ายบ้านและชุมชนประตู
- (ค) การทำสวนดอกไม้
- (ง) การจัดสรรหมู่บ้านใหม่

การปฏิบัติงานทั้งหมดของนักเรียนฝึกสอนที่กล่าวมาแล้วนั้น มีหลักอยู่ว่า นักเรียนฝึกสอน จะต้องปฏิบัติงานกับครูที่เลี้ยงและชาวบ้านเสมอ ไม่ใช่ให้นักเรียนฝึกสอนทำไปฝ่ายเดียว เพราะทางโครงการฝึกหัดครูชนบทต้องการที่จะฝึกให้ชาวบ้านรู้จักรับผิดชอบในงานของชุมชน ให้เกิดความรู้สึกว่า โครงการทุก ๆ อย่างในหมู่บ้าน เป็นโครงการที่มีความจำเป็นในการที่จะสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตน และในขณะเดียวกัน ก็ส่งผลให้ความเจริญแก่ครอบครัวของตนเองด้วย เพราะฉะนั้นโครงการเหล่านี้จะเป็นโครงการของชุมชน ไม่ใช่โครงการของนักเรียนฝึกสอนหรือโครงการของสถานฝึกหัดครู

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสอบถาม

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น ซึ่งประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ แบ่งเป็น หมวดใหญ่ ๆ ๕ หมวดคือ

หมวดที่ ๑ เรื่องโครงการฝึกหัดครูชนบท มีข้อสอบถาม ๒๐ ข้อ

หมวดที่ ๒ เรื่องการวางโครงการเตรียมการฝึกสอน มีข้อสอบถาม ๕ ข้อใหญ่

หมวดที่ ๓ เรื่องการฝึกสอน มีข้อสอบถาม ๙ ข้อใหญ่

หมวดที่ ๔ เรื่องการฝึกงานก่อนมาชุมชนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท โดยสร้างข้อสอบถามใหญ่ ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ๔ ข้อ

หมวดที่ ๕ เรื่องปัญหาความต้องการและความคิดเห็นโดยทั่วไป โดยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่กำหนดให้ ๕ ข้อใหญ่ และข้อที่ ๖ เป็นข้อคิดเห็นอื่น ๆ ที่ผู้ตอบอาจจะเสนอแนะเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ แบบสอบถามที่สมบูรณ์มีอยู่ในภาคผนวกของปริิถยานิตยสารแล้ว

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทครั้งนี้ ผู้เขียนได้อาศัยหลักการและวิธีการของ นายคาร์เตอร์ วิก (Carter V. Good)^๑ และ จอห์น เบสต์^๒ เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วก่อนที่จะนำแบบสอบถามนั้นออกใช้ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสอบถามนี้กับนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ปีที่ ๒ ที่ผ่านการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทมาแล้วทั้งชายและหญิง ซึ่งเป็นนักเรียนฝึกหัดครูของวิทยาลัยครูนครราชสีมา จำนวน ๓๒ คน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบว่า ข้อคำถามและสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามนั้น นักเรียน

^๑ Good C.V. and Scates, D. E., Method of Research, pp.614 - 622.

^๒ Best, John W., Research in Education, pp. 140 - 160.

ฝึกหัดครู ป.กศ. จะเข้าใจหรือมีปัญหาว่างไรหรือไม่ และจะใช้เวลาตอบแบบสอบถามนานเท่าไร
ทั้งนี้เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น เมื่อเห็นว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ปีที่ ๒ ซึ่งจะเลือกเป็นกลุ่ม
ตัวอย่าง สามารถอ่านและเข้าใจการตอบแบบสอบถามได้ก็โดยตลอดแล้ว จึงนำแบบสอบถามเข้าสู่ที่
ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาการทำปริญญาโท เพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อนำมาพิจารณา
จากที่ประชุมดังกล่าวแล้วนี้ ผู้ศึกษาจึงจัดพิมพ์ให้เรียบร้อยและแล้วจึงนำไปใช้ต่อไป

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อชักตัวแปรปรวนบางประการที่อาจทำให้ผลการศึกษาค้นคว้าคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
ผู้เขียนจึงพิจารณากำหนดลักษณะสถาบันฝึกหัดครูที่ดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูสมบัติ ที่จะนำมาเลือก
เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งนี้คือ จะต้องเป็นสถาบันฝึกหัดครูซึ่งดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูสมบัติ ซึ่งอยู่
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๖ สถาบันฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครูที่ดำเนินงาน
ตามโครงการฝึกหัดครูสมบัติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียงสี่แห่งเท่านั้นคือ วิทยาลัยครูอุบล
ราชธานี วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ และวิทยาลัยครูมหาสารคาม การที่ผู้เขียน
เลือกสถาบันฝึกหัดครูทั้ง ๔ แห่งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างก็เพราะเหตุว่า

- ๑. วิทยาลัยครูทั้งสี่แห่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมือนกัน มีพื้นฐานทาง
วัฒนธรรมและชนชาติคล้ายคลึงกัน.
- ๒. วิทยาลัยครูทั้งสี่แห่งนี้เริ่มดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูสมบัติมาค่อนข้างนาน
ฝึกหัดครูแห่งอื่น ๆ ในประเทศไทย ผู้เขียนจึงมีความเชื่อมั่นว่าสถาบันฝึกหัดครูทั้ง ๔ แห่งนี้ จะมีประสิทธิภาพ
ในการดำเนินงานพอสมควร และได้วางโครงการปฏิบัติงานจนเป็นฝึกแผนกตนเองที่เชื่อถือได้
- ๓. ผู้เขียนเชื่อว่าแนวทางการศึกษาค้นคว้าจากสถาบันฝึกหัดครูทั้งสี่แห่งที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง
นี้นั้นพอจะเป็นแนวทางการนำไปใช้ศึกษาค้นคว้าในสถาบันฝึกหัดครูแห่งอื่น ๆ ที่ดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครู
สมบัติได้ด้วย
- ๔. ผู้เขียนได้รู้จักและคุ้นเคยกับบุคคลในสถาบันฝึกหัดครูทั้ง ๔ แห่งนี้ เช่นรู้จักกับ

อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการและอาจารย์อื่น ๆ ซึ่งผู้เขียนคิดว่าจะได้รับความสะดวกและความช่วยเหลือร่วมมือเป็นอย่างดี และผู้เขียนเชื่อด้วยว่าความรู้จักคุ้นเคยเช่นนี้ จะทำให้การศึกษาค้นคว้านี้ประสบความสำเร็จ

สถาบันฝึกหัดครูทั้ง ๔ แห่งมีห้องเรียนและจำนวนนักเรียน ป.กศ. ปีที่ ๒^๑ ดังตาราง ๑. ต่อไปนี้

ตาราง ๑. จำนวนห้องเรียน นักเรียนชาย หญิง สถาบันฝึกหัดครู ๔ แห่ง
ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๖

สถาบันฝึกหัดครู	ป.กศ. ปีที่ ๒			
	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
วิทยาลัยครูอุบลราชธานี	๑๐	๒๐๐	๑๕๐	๓๕๐
วิทยาลัยครูนครราชสีมา	๑๐	๑๕๐	๑๕๐	๓๐๐
วิทยาลัยครูอุตรธานี	๗	๑๑๕	๑๐๗	๒๒๒
วิทยาลัยครูมหาสารคาม	๖	๑๗๐	๑๑๖	๒๘๖
รวม	๓๓	๖๖๕	๕๐๙	๑๑๗๔

จากสถิติจำนวนห้องเรียนและนักเรียนตามตาราง ๑. ผู้เขียนได้สุ่มตัวอย่างเอาจากสถาบันฝึกหัดครูทั้ง ๔ แห่ง แห่งละ ๓ ห้องเรียน รวม ๑๒ ห้องเรียน โดยไม่คำนึงว่าในห้องเรียนที่สุ่มมานั้นจะมีนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิงกี่คน วันทดสอบจริงนักเรียนจะบ่นว่า ลา ซาก ก็คงก็ไม่คำนึงถึงนักเรียนทั้ง ๑๒ ห้องเรียนนี้ได้ผ่านการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูจนหมดแล้ว

ในการทดสอบครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ทดสอบในภาคเรียนที่ ๓ ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๖

^๑ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ รายงานจำนวนชั้นและนักเรียนฝึกหัดครู สังกัดกองโรงเรียนฝึกหัดครูกรมการฝึกหัดครู ปีการศึกษา ๒๕๐๖ (เอกสารพิมพ์ติด)

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในสัปดาห์ที่ ๒ ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๓ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปให้อาจารย์ในคณะวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ตกลงรับมอบหมายให้ช่วยทำงานนี้ และพร้อมกันนั้นก็ส่ง คำแนะนำในการสุ่มตัวอย่าง การตอบแบบสอบถาม และการส่งแบบสอบถามที่นักเรียนตอบเรียบร้อยแล้ว กลับคืน ในขณะที่เกี่ยวกับผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอพระราชทานคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ส่งไปยังอาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการของสถาบันนี้หกครูทั้ง ๔ แห่งด้วย ปรากฏว่าการดำเนินงานครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาภายใน ๒ สัปดาห์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและกลับคืนปรากฏตามตาราง ๒.

ตาราง ๒. สถิติแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบ สอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยครูอุบลราชธานี	๑๑๕	๑๑๔	๙๘.๖๑
วิทยาลัยครูนครราชสีมา	๑๑๕	๕๔	๔๖.๙๖
วิทยาลัยครูอุตรธานี	๑๑๐	๑๐๕	๙๕.๔๕
วิทยาลัยครูมหาสารคาม	๑๐๐	๕๑	๕๑.๐๐
รวม	๔๔๐	๔๐๔	๙๑.๘๑

จากตาราง ๒. แสดงว่ามีจำนวนนักเรียนตอบแบบสอบถามร้อยละ ๙๑.๘๑ เหตุที่จำนวน นักเรียนตอบแบบสอบถามไม่ครบตามที่กะไว้ อาจจะเป็นเพราะว่า ในเวลาทดสอบนั้น ห้องเรียนที่ ได้รับการสุ่มเป็นตัวอย่าง อาจจะมีนักเรียนป่วย ลา ขาดไปบ้างก็ได้

วิธีจักรกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยสำรวจแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดจากสถาบันฝึกหัดครู ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง ๔ แห่ง ว่ามีจำนวนเท่าไร ทั้งรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง ๒. ภายหลังจึงได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

๑. ตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด (๔๐๔ ชุด) เพื่อหาความถี่ของคะแนนในแต่ละมาตรา ส่วนประมาณค่า (ทั้ง ๕ ช่อง) ทั้งนี้เพื่อหาความถี่รวมของแบบสอบถามแต่ละตอนและแต่ละข้อย่อยไป เพื่อนำไปวิเคราะห์โดยวิธีอัตราส่วนร้อยละ และทดสอบนัยสำคัญของข้อมูลที่ได้โดยวิธี ไค - แสควร์ และ ค้างสมมติฐานไว้ว่า ค่าคอมของข้อสอบถามต่าง ๆ ในมาตราส่วนประมาณค่าจะมีความถี่เท่า ๆ กันทุกช่อง

๒. ตรวจสอบแบบสอบถามเฉพาะหมวดที่ ๑ ทั้งหมด เพื่อหาคะแนนของแต่ละคนว่า ก่อนและ หลังฝึกสอนมีคะแนนแตกต่างกันเท่าไร ทั้งนี้เพื่อนำไปวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนวิกฤตว่าทัศนคติของนักเรียน ฝึกหัดครู ป.กศ. ก่อนและหลังการฝึกสอนแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และตั้ง $H_0: \bar{X}_1 - \bar{X}_2 = 0$

๓. ตรวจสอบแบบสอบถามทั้ง ๔๐๔ ชุดเฉพาะหมวดที่ ๒ เรื่องการวางโครงการเตรียมการ ฝึกสอน เพื่อหาค่าร้อยละของความถี่ ทั้งนี้เพื่อนำไปพิจารณาจัดอันดับความสำคัญของหลักการและวิธีการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครู พบทัศนคติเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ.

๔. จัดแยกแบบสอบถามออกเป็น เพศชายและเพศหญิงดังตาราง ๓. เพื่อวิเคราะห์ โดยใช้อัตราส่วนวิกฤตว่า ชายกับหญิงมีทัศนคติต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครู พบแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และตั้ง $H_0: \bar{X}_1 - \bar{X}_2 = 0$

ตาราง ๓. จำนวนนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. จากกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นเพศชายและหญิง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๒๓๖	๕๗.๘๕
หญิง	๑๖๘	๔๑.๑๕
รวม	๔๐๔	๑๐๐

๕. แบบทดสอบถามทั้งหมดออกตามประเภทอาชีพของนิคมารคา คือ ข้าราชการ ชาวนา ทอค่า อาชีอื่น ๆ และประเภทที่ไม่บอกว่าเป็นนิคมารคาประกอบอาชีพอะไร แต่ในที่นี้วิเคราะห์เฉพาะพวกที่นิคมารคาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ชาวนา และทอค่าเท่านั้น โดยใช้วิธีการส่วนวิฤต และตั้ง $H_0: \bar{X}_1 - \bar{X}_2 = 0$ แบบทดสอบทั้งหมดที่แยกออกตามประเภทอาชีพของนิคมารคาคงจำนวนนี้ มีรายละเอียดตามตาราง ๔.

ตาราง ๔. จำนวนนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. จากกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทของอาชีพนิคมารคา

ประเภทอาชีพของนิคมารคา	จำนวน	ร้อยละ
๑. ข้าราชการ	๔๐	๑๕.๖๑
๒. ชาวนา	๔๐	๑๕.๖๑
๓. ทอค่า	๖๐	๑๘.๑๘
๔. อื่น ๆ เช่น กรรมกร ช่าง ฯลฯ	๕๓	๒๒.๓๕
๕. ที่ไม่ตอบลงในแบบสอบถาม	๕๔	๒๓.๐๘
รวม	๒๐๗	๑๐๐

๖. จัดแยกแบบสอบถามออกตามจำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนเป็นหมู่ ดังปรากฏรายละเอียดในตาราง ๕. ต่อไปนี้

ตาราง ๕. จำนวนนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. จากกลุ่มตัวอย่างที่แยกตามจำนวนชั่วโมงสอนในชั้นเรียน

หมู่ที่	จำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนสัปดาห์ละ	จำนวนนักเรียน ป.กศ.	ร้อยละ
๑	๖ - ๑๐	๕๐	๑๖.๖๕
๒	๑๑ - ๑๕	๕๐	๑๖.๖๕
๓	๑๖ - ๒๐	๖๕	๕.๘๕

ตาราง ๕. (ต่อ)

หมู่ที่	จำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนสัปดาห์ละ	จำนวนนักเรียน ป.๓ศ.	ร้อยละ
๔	๒๑ - ๒๕	๒๗	๖.๖๖
๕	๒๖ - ๓๐	๕๐	๑๒.๒๕
๖	ต่ำกว่า ๖	๔๕	๒๐.๘๓
๗	ที่ไม่ตอบลงในแบบสอบถาม	๑๒๖	๒๙.๕๐
	รวม	๕๐๘	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๕. ผู้เขียนวิเคราะห์โดยใช้ t -test เฉพาะหมู่ที่ ๑ - ๕ เท่านั้น โดยตั้ง $H_0 : \bar{x}_1 - \bar{x}_2 = 0$ เพราะหมู่ที่ ๖ นั้นผู้เขียนเห็นว่า จำนวนชั่วโมงสอนน้อยเกินไป ส่วนหมู่ที่ ๗ นั้น ไม่สามารถจำแนกได้ว่าสอนกี่ชั่วโมงแน่

๗. ตรวจสอบแบบสอบถามเฉพาะหมวดที่ ๕ เรื่อง ปัญหา ความต้องการและความคิดเห็น โดยทั่วไป ทั้งนี้เพื่อรวบรวมและสรุปเฉพาะประเด็นที่สำคัญซึ่งมีนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓ศ. ส่วนใหญ่ตอบมาเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้วิธีไขว้ไขว้สัญลักษณ์ และอักษรย่อต่าง ๆ คือ ตัวเลขในตารางส่วนประมาณค่าในตารางไขว้หัวเรื่องนี้มีมีความหมายดังนี้

- เลข ๑ = น้อยที่สุด
- เลข ๒ = ค่อนข้างน้อย
- เลข ๓ = ปานกลาง
- เลข ๔ = ค่อนข้างมาก
- เลข ๕ = มากที่สุด

- ค.ผ.ช. = โครงการฝึกหัดครูชนบท
- อ. (ในตารางไขว้หัวเรื่อง) = อันที่ความสำคัญ
- H_0 = สมมติฐานโรันัยสำคัญ
- χ^2 = ไค - แสควร์ (Chi-Square)
- P = ค่าระดับความเชื่อมั่น
- N = จำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
- S = ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง
- $S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
- $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
- $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคู่ที่เปรียบเทียบกัน
- t = อัตราส่วนวิกฤต
- df = จำนวนเงื่อนไข
- N.S. = ไม่นับนัยสำคัญ (not significant) ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลค่าเป็นการตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

๑. ทักษะคตินักเรียนฝึกหัดครู ป.ศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.

ทักษะคติของชนเป็นเครื่องชี้ถึงระดับการศึกษาอบรม ประสบการณ์ และระดับความสูงต่ำของจิตใจของคนด้วย ทักษะคติของคนคือสิ่งใดจะเป็นเจตนิเสชหรือนิมานั้น ย่อมเปลี่ยนแปลงได้โดยการเรียนรู้และประสบการณ์ที่คนนั้นได้รับ เช่นการได้รับคำแนะนำ การศึกษาอบรม หรืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ฉะนั้นการศึกษาค้นคว้านี้จึงมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า ทักษะคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ศ. ของกลุ่มตัวอย่างมีต่อการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหรือไม่ และหลังจากฝึกสอนแล้วทักษะคติจะเปลี่ยนแปลงไปจากก่อนการฝึกสอนอย่างไร ซึ่งจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ดูเป็นหมวด ๆ ไปทั้งหมด ๔ หมวดดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑. โครงการฝึกหัดครูชุมชน

การที่นักเรียนฝึกหัดครู ป.ศ. จะฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. ได้ผลดีหรือไม่เพียงไรนั้น องค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับทักษะคติของนักเรียน ที่มีต่อ ค.ผ.ช. ด้วย ฉะนั้นนักเรียนฝึกสอนที่มีทัศนคติที่ไม่ดี หรือมีทัศนคติเชิงนิเสชแล้ว ย่อมทำให้การฝึกสอนไม่ได้ผลสมความมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิเคราะห์ทัศนคติดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุง หรือปลูกฝังทัศนคติของเขาต่อการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. เสียใหม่

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนร้อยละ และวิธีไค- สแควร์ โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่าสำคัญไว้ว่าค่าคอมของข้อสอบถามต่าง ๆ ในมาตราส่วน - ประมาณค่านี้จะมีความถี่เท่า ๆ กันทุกข้อ และค่า $df = 4$

การวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อ ค.ผ.ช. ก่อนและหลังฝึกสอน   การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง ๖. ทิศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อ ค.ผ.ช. ก่อนและหลังฝึกสอนจำนวนกตามคำร้อยละ และค่า โค - แสควร์

ข้อที่	ข้อสอบถามของแบบสอบถาม หมวดที่ ๑.	ก่อนฝึกสอน							หลังฝึกสอน								
		๑	๒	๓	๔	๕	X ²	p	a	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	p	a
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ				ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	ประวัติหรือความเป็นมา	๓.๔๓	๑๓.๒๘	๕๓.๓๔	๒๖.๒๓	๑๓.๙๓	๑๕๒.๔๑	<.๐๐๑	๑๗	๐.๕๕	๘.๖๖	๒๖.๐๖	๕๖.๑๖	๓๐.๖๘	๒๕๗.๗๗	<.๐๐๑	๑๑
๒	ความมุ่งหมาย	๒.๒๑	๑๐.๒๕	๓๓.๕๔	๓๕.๐๕	๑๔.๘๗	๑๒๗.๔๔	<.๐๐๑	๑๐	๐.๕๔	๘.๕๐	๑๕.๔๕	๕๑.๖๗	๓๖.๖๐	๒๕๔.๕๖	<.๐๐๑	๖
๓	อาชีพที่ครูตามแนวของ ค.ผ.ช.	๒.๙๐	๑๐.๐๕	๒๕.๘๑	๓๖.๒๕	๒๑.๓๖	๑๕๕.๓๔	<.๐๐๑	๖	๒.๕๕	๓.๘๓	๑๔.๔๗	๕๐.๘๘	๓๕.๘๐	๒๕๕.๐๘	<.๐๐๑	๕
๔	การเตรียมการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.	๒.๕๘	๑๑.๒๗	๒๓.๒๔	๓๗.๐๖	๒๕.๕๕	๑๕๖.๒๖	<.๐๐๑	๘	๑.๕๖	๕.๔๔	๒๐.๕๗	๓๗.๒๕	๓๓.๓๓	๒๐๕.๕๕	<.๐๐๑	๑๖
๕	การฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.	๒.๙๐	๔.๓๓	๒๕.๒๕	๓๘.๕๖	๒๕.๑๗	๑๕๕.๔๓	<.๐๐๑	๖	๐.๕๔	๕.๓๕	๑๕.๓๖	๓๕.๒๖	๓๕.๐๕	๒๓๗.๕๘	<.๐๐๑	๖
๖	คุณค่าของ ค.ผ.ช.	๒.๕๕	๔.๔๒	๒๕.๕๑	๓๖.๑๑	๓๖.๑๑	๑๕๖.๒๔	<.๐๐๑	๑	๐.๙๕	๖.๕๕	๑๓.๕๗	๓๕.๒๕	๕๗.๐๖	๓๓๕.๕๗	<.๐๐๑	๑
๗	การดำเนินงานของ ค.ผ.ช.	๓.๖๔	๑๑.๒๗	๒๕.๕๐	๓๕.๕๘	๑๕.๖๑	๑๕๓.๑๗	<.๐๐๑	๕	๐.๙๕	๕.๐๕	๒๐.๕๕	๕๕.๔๓	๒๗.๙๐	๒๖๕.๐๐	<.๐๐๑	๔
๘	การปรับปรุงโรงเรียนตาม ค.ผ.ช.	๓.๕๓	๔.๔๒	๒๔.๕๖	๓๕.๕๖	๒๕.๒๖	๑๕๕.๖๗	<.๐๐๑	๕	๐.๕๔	๕.๔๔	๑๗.๕๐	๓๕.๒๕	๕๐.๕๕	๒๕๔.๐๐	<.๐๐๑	๓
๙	การปรับปรุงการสอนใน โรงเรียนฝึกสอน ค.ผ.ช.	๓.๑๕	๑๑.๐๓	๓๖.๕๖	๓๐.๓๕	๑๔.๘๗	๑๕๕.๐๕	<.๐๐๑	๑๖	๐.๖๕	๖.๓๗	๒๓.๗๕	๓๕.๒๖	๓๐.๓๕	๒๑๗.๗๖	<.๐๐๑	๑๓
๑๐	การปรับปรุงการใช้อุปกรณ์ การสอนของ ค.ผ.ช.	๕.๕๑	๑๖.๒๕	๓๑.๓๗	๓๖.๑๑	๑๕.๘๕	๑๑๕.๑๑	<.๐๐๑	๑๑	๑.๖๓	๘.๖๖	๒๐.๘๓	๕๓.๑๕	๓๐.๑๕	๒๕๐.๒๗	<.๐๐๑	๕

ตาราง ๖. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามของแบบสอบถาม หมวดที่ ๑.	ก่อนปีกสอน							หลังปีกสอน								
		๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ				ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑๑	การปรับ: รุ่งช่องเรียน อาคารเรียน หรือบริเวณ โรงเรียน	๒.๕๕	๑๒.๕๕	๒๖.๕๖	๓๕.๒๘	๑๘.๘๗	๑๕๗.๓๖	<.๐๐๑	๗	๐.๕๘	๕.๖๘	๑๘.๘๗	๓๗.๕๐	๓๗.๐๑	๒๓๗.๖๕	<.๐๐๑	๕
๑๒	การปรับปรุงบ้านพักนักเรียน ปีกสอน และบ้านตัวอย่าง	๕.๕๗	๑๕.๐๑	๒๐.๑๐	๓๓.๕๕	๓๐.๑๕	๑๒๖.๗๕	<.๐๐๑	๒	๑.๗๒	๕.๑๕	๑๕.๕๖	๓๕.๓๑	๔๘.๓๖	๒๔๒.๓๕	<.๐๐๑	๒
๑๓	การปรับปรุงการเกษตรใน โรงเรียนเพื่อเป็นตัวอย่าง	๘.๑๗	๑๑.๕๒	๒๗.๕๑	๒๕.๖๖	๒๗.๕๕	๑๐๖.๓๕	<.๐๐๑	๗	๑.๕๗	๕.๓๕	๑๕.๕๕	๓๕.๖๕	๓๗.๕๕	๒๒๗.๓๖	<.๐๐๑	๑๐
๑๔	การปรับปรุงการศึกษานานาชาติ	๑๕.๑๒	๒๖.๗๕	๒๗.๗๐	๒๐.๑๐	๑๐.๒๕	๓๓.๐๗	<.๐๐๑	๒๐	๑๐.๐๕	๑๗.๖๕	๓๑.๕๖	๒๕.๐๐	๑๕.๕๕	๕๕.๓๕	<.๐๐๑	๒๐
๑๕	การปรับปรุงการอนามัย	๕.๕๑	๑๕.๕๖	๓๕.๕๖	๒๗.๗๐	๑๘.๘๗	๑๑๑.๕๑	<.๐๐๑	๑๓	๒.๒๑	๖.๕๖	๒๕.๕๕	๓๖.๑๑	๓๐.๓๕	๑๖๖.๒๕	<.๐๐๑	๑๕
๑๖	การปรับปรุงอาหาร โภชนาการ และเกษตรศาสตร์	๗.๓๕	๑๕.๓๖	๓๖.๑๑	๒๕.๐๖	๑๗.๑๖	๒๗.๕๗	<.๐๐๑	๑๕	๕.๓๐	๑๕.๐๖	๒๖.๗๐	๒๕.๕๕	๒๕.๑๑	๑๐๕.๗๕	<.๐๐๑	๑๖
๑๗	การปรับปรุงการอุตสาหกรรม ในครัวเรือน	๕.๕๕	๒๐.๑๐	๓๕.๕๕	๒๑.๐๕	๑๕.๕๖	๕๓.๕๖	<.๐๐๑	๑๕	๕.๓๕	๑๓.๕๕	๓๑.๑๑	๒๕.๕๑	๒๐.๕๓	๕๖.๓๕	<.๐๐๑	๑๕

ตาราง บ. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามของแบบสอบถาม หมวดที่ ๑.	ก่อนฝึกสอน							หลังฝึกสอน								
		๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ				ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑๘	การปรับปรุงการสันทนการ ของชาวบ้าน	๕.๓๑	๑๓.๖๕	๓๑.๘๙	๒๕.๕๘	๑๕.๒๒	๓๑.๒๑	<.๐๐๑	๑๒	๕.๖๘	๑๓.๖๕	๒๓.๕๘	๒๓.๕๘	๒๕.๕๘	๕๘.๒๒	<.๐๐๑	๑๘
๑๙	การปรับปรุงงานสาธารณะ	๑๒.๕๕	๑๘.๓๘	๒๕.๖๒	๓๓.๐๕	๑๕.๕๓	๓๕.๘๓	<.๐๐๑	๑๘	๓.๑๑	๑๒.๕๕	๒๕.๕๘	๓๐.๓๘	๒๓.๕๓	๓๕.๕๕	<.๐๐๑	๑๓
๒๐	การตกแต่งหมู่บ้านให้สวยงาม โครงการฝึกหัดครูชนบท (เฉลี่ยทั้ง ๒๐ ข้อ)	๓.๑๑	๑๘.๑๕	๒๘.๑๕	๒๖.๕๒	๑๕.๖๑	๕๘.๒๐	<.๐๐๑	๑๘	๓.๑๕	๑๐.๒๕	๒๖.๖๒	๓๓.๐๕	๒๓.๑๑	๑๒๖.๖๕	<.๐๐๑	๑๘
		๓.๓๕	๑๓.๕๘	๒๕.๕๑	๒๕.๕๑	๒๐.๓๕	๓๓.๕๖	<.๐๐๑		๒.๓๐	๓.๓๕	๒๖.๓๐	๓๖.๐๓	๓๑.๖๒	๑๓๕.๓๕	<.๐๐๑	

จากตาราง ๖. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญ ที่ตั้งไว้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ทักษะของมวลประชากรที่มีข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๖. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๖. ปรากฏผลว่า ค่าอัตราส่วนร้อยละของทัศนคติทั้งก่อนและหลังฝึกสอนตกอยู่ทางที่มากกว่าปานกลาง คือค่าอัตราส่วนร้อยละของทัศนคติโดยเฉลี่ยก่อนการฝึกสอนเท่ากับร้อยละ ๔๔.๓๕ และหลังการฝึกสอนเท่ากับร้อยละ ๖๓.๖๕ ซึ่งมากขึ้นกว่าเดิม แต่ถ้าจะจำกัดกับค่าของทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ศ. คอ ค.ผ.ช. จากที่สูงสุดและรองลงไปถึงอันดับที่ ๓ แล้วจะได้ดังนี้

ก. ก่อนการฝึกสอน

๑. คุณค่าของ ค.ผ.ช.

๒. การฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. และการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนและบ้านตัวอย่าง

๓. การเตรียมการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.

ข. หลังการฝึกสอน

๑. คุณค่าของ ค.ผ.ช.

๒. การปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนและบ้านตัวอย่าง

๓. การปรับปรุงโรงเรียนตาม ค.ผ.ช. และอาชีพครูตามแนวของ ค.ผ.ช.

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติก่อนและหลังฝึกสอน เพื่อเปรียบเทียบว่าก่อนและหลังฝึกสอนแล้ว ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ศ. คอ ค.ผ.ช. จะแตกต่างกัน มีนัยสำคัญหรือไม่นั้น วิเคราะห์โดยใช้ t -test และตั้ง $H_0: \bar{x}_1 - \bar{x}_2 = 0$ เมื่อ $\bar{x}_1$ และ $\bar{x}_2$ เป็นค่าของคะแนนเฉลี่ยของคู่เปรียบเทียบแต่ละคู่ ซึ่งได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๗.

ตาราง ๘. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อโครงการฝึกหัดครูชนบทก่อนและหลังฝึกสอน

ข้อที่	ข้อสอบถามของแบบสอบถามหมวดที่ ๑	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}diff$	t
	ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๕	๑.๑๓	๐.๐๖๓	๐.๕๑	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๘๖	๐.๕๖			๓.๘๕
๑	ประวัติหรือความเป็นมา	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๓๖	๑.๑๘	๐.๐๖๑	๐.๖๔	๑๑
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๘๖	๐.๘๓			๑๑.๕๑
๒	ความมุ่งหมาย ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๖	๐.๕๕	๐.๐๕๓	๐.๕๓	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๘	๐.๕๘			๓.๓๘
๓	อาชีพหรือความแนวของ ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๖๖	๑.๐๐	๐.๐๕๓	๐.๓๓	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๔.๐๓	๐.๕๕			๖.๕๕
๔	การเตรียมการฝึกสอน ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๓๑	๑.๐๓	๐.๐๕๘	๐.๖๔	๑๑
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๕	๐.๕๘			๕.๐๖
๕	การฝึกสอนตาม ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๓๖	๐.๘๐	๐.๐๕๕	๐.๖๔	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๔.๐๑	๐.๕๑			๕.๖๕
๖	คุณค่าของ ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๘๑	๑.๐๕	๐.๐๕๕	๐.๕๓	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๔.๖๔	๐.๘๖			๓.๘๕
๗	การดำเนินงานของ ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๖	๑.๐๕	๐.๐๕๑	๐.๕๐	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๖	๐.๘๖			๓.๘๕
๘	การปรับปรุงโรงเรียนตาม ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๖๓	๑.๐๕	๐.๐๕๓	๐.๕๑	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๔.๐๘	๐.๕๕			๓.๘๕
๙	การปรับปรุงการสอนในโรงเรียนฝึกสอนของ ค.ป.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๐	๑.๐๕	๐.๐๕๐	๐.๕๖	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๖	๑.๘๓			๕.๖๖

ลำดับ	ข้อสอบถามของแบบสอบถามหมวดที่ ๑	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑๐	การปรับปรุงการใช้จ่ายการสอบ ค.ผ.ช.	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๐๕๓	๐.๕๕	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๕	๑.๐๓			
๑๑	การปรับปรุงห้องเรียน อาคารเรียน หรือบริเวณโรงเรียน	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๖	๑.๐๓	๐.๐๕๖	๐.๕๖	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๔.๐๕	๐.๕๓			
๑๒	การปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอน และบ้านตัวอย่าง	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๓๓	๑.๑๑	๐.๐๖๑	๐.๕๐	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๔.๑๓	๐.๕๘			
๑๓	การปรับปรุงการเกษตรใน โรงเรียนเพื่อเป็นตัวอย่าง	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๖๑	๑.๑๖	๐.๐๕๓	๐.๕๑	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๔.๐๖	๐.๕๕			
๑๔	การปรับปรุงการศึกษาคู่ใหญ่	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๒.๘๑	๑.๒๕	๐.๐๕๓	๐.๓๘	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๑๕	๑.๑๕			
๑๕	การปรับปรุงการอนามัย	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๓๕	๑.๑๑	๐.๐๕๓	๐.๕๓	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๘๓	๑.๐๓			
๑๖	การปรับปรุง อาหาร โภชนาการ และเกษตรศาสตร์	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๖๓	๑.๑๓	๐.๐๕๐	๐.๓๘	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๖๐	๑.๑๓			
๑๗	การปรับปรุงการอุตสาหกรรม ในครัวเรือน	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๑๖	๑.๑๕	๐.๐๕๓	๐.๓๓	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๕	๑.๑๓			
๑๘	การปรับปรุงการสหนาการ ของชาวบ้าน	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๑๖	๑.๒๕	๐.๐๕๕	๐.๓๖	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๓	๐.๑๕			
๑๙	การปรับปรุงงานสาธารณะ	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๐๕	๑.๑๖	๐.๐๕๖	๐.๕๕	๑๐
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๐	๑.๐๖			
๒๐	การตกแต่งหมู่บ้านให้สวยงาม	ก่อนฝึกสอน	๕๐๘	๓.๖๘	๑.๐๕	๐.๐๕๕	๐.๕๓	๑๐.๕๑
		หลังฝึกสอน	๕๐๘	๓.๕๕	๐.๕๖			

จากตาราง ๗. เมื่อวิเคราะห์โดย t -test แล้ว ผลปรากฏว่าทัศนคติ-สมมติฐาน
 ไร้นัยสำคัญที่ถึงไว้ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕ ทุก ๆ คู่ แสดงว่าทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ศ.
 คอ ค.ผ.ชฉ ก่อนและหลังฝึกสอนแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ.

ค่าของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังฝึกสอนแตกต่างกันไปจากเดิมถึง ๐.๕๐ ซึ่งแสดงว่าการฝึกสอน
 มีผลทำให้ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ศ. คอ ค.ผ.ช. เจริญองงามขึ้นมากเป็นที่พอใจ

จากตาราง ๗. เมื่อพิจารณาผลต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังฝึกสอนในแต่ละข้อย่อยแล้ว
 ทัศนคติข้อข้อต่อไปนี้เป็นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากที่สุด ถึงน้อยที่สุดตามลำดับคือ

๑. ประวัติความเป็นมาของ ค.ผ.ช.
๒. การปรับปรุงห้องเรียน อาคารเรียน หรือบริเวณโรงเรียน
๓. การตกแต่งหมู่บ้านให้สวยงาม
๔. การปรับปรุงการสอนในโรงเรียนฝึกสอน
๕. การปรับปรุงการใช้อุปกรณ์การสอนของ ค.ผ.ช. และการปรับปรุงงานสาธารณปะ
๖. คุณค่าของ ค.ผ.ช. และการปรับปรุงการอนามัย
๗. ความมุ่งหมายของ ค.ผ.ช.
๘. การปรับปรุงโรงเรียนตาม ค.ผ.ช. และการปรับปรุงการ เกษตรในโรงเรียน
 เพื่อเป็นตัวอย่าง
๙. การดำเนินงานของ ค.ผ.ช. การปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนและบ้านตัวอย่าง
๑๐. การปรับปรุงการศึกษานานาชาติ การปรับปรุงอาหารโภชนาการและเภสัชศาสตร์
๑๑. อาชีพครูตามแนว ค.ผ.ช.
๑๒. การปรับปรุงการสหนาการของชาวบ้าน
๑๓. การปรับปรุงการอุตสาหกรรมในครัวเรือน
๑๔. การเตรียมการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. และการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.

หมวดที่ ๒ การวางโครงการเตรียมการฝึกสอน

ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องการวางโครงการเตรียมการฝึกสอน ผู้เขียนได้วิเคราะห์หัวข้อต่าง ๆ ๕ ประการ ดังต่อไปนี้

ก. การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกสอน จากตาราง ๔. จะเห็นว่า ในการเตรียมการฝึกสอนนั้น ค่าอัตราส่วนร้อยละของข้อสอบถามข้อที่ ๔ มีค่าสูงสุด นั่นคือในการเตรียมการฝึกสอนควรจัดดังนี้

๑. จัดให้มีการประเมินพิเศษเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนโดยทั่วไป หลักสูตรแบบเรียน และหน้าที่โรงเรียนฝึกสอน เป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ก่อนออกฝึกสอน และ

๒. ในสัปดาห์ที่หนึ่งของการฝึกสอนควรจัดให้มีการอภิปรายปัญหาการฝึกสอนของ นักเรียนฝึกสอนรุ่นก่อนที่โรงเรียนฝึกสอนด้วย

ตาราง ๔. ความเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๑๘. เกี่ยวกับการเตรียมการฝึกสอนตาม ค.พ.ช.

ข้อที่	ประเภทความเห็น	ความถี่	ร้อยละ
๑	จัดสอนวิชาการ เตรียมการฝึกสอนล่วงหน้าก่อนออกฝึกสอนสัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง เป็นเวลาหนึ่งภาคเรียน	๑๔	๔.๖๖
๒	จัดให้มีการประเมินพิเศษเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนเป็นเวลา ๕ วัน ก่อนออกฝึกสอน	๓๐	๗.๓๕
๓	จัดให้มีการประเมินพิเศษเกี่ยวกับ หลักสูตร แบบเรียน หน้าที่ของโรงเรียน ฝึกสอน และอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนในสัปดาห์ที่หนึ่งของการฝึกสอนที่โรงเรียนฝึกสอน	๔๔	๑๒.๐๑
๔	ควรจัดใหม่ทั้งข้อ (๒) และข้อ (๓)	๒๑๗	๕๓.๑๔
๕	ควรจัดใหม่ทั้งข้อ (๑) และข้อ (๓)	๕๓	๒๒.๗๕

ข. การวิเคราะห์เกี่ยวกับโอกาสการจัดอันดับความสำคัญของหลักการดำเนินงานของ ค.ป.ช. จากตาราง ๕. จะเห็นว่าถ้าจะพิจารณาจากค่าอัตราส่วนร้อยละของข้อมูลแล้ว จะจัดอันดับความสำคัญของหลักการดำเนินงานของ ค.ป.ช. ได้ดังนี้

๑. โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางของชุมชน และชุมชนควรมีโอกาสใช้โรงเรียนให้มากที่สุด
๒. โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ควรแยกออกจากกัน
๓. โรงเรียน และชุมชนควรเจริญไปพร้อม ๆ กัน
๔. ความเป็นไปของชุมชนเป็นบทเรียนที่โรงเรียนต้องนำมาเรียนเพื่อหาทางปรับปรุง

ชุมชนให้คิดค้น

๕. การปรับปรุงชุมชนจะสำเร็จได้จะต้องอาศัยบุคคลหลายประเภทร่วมมือกัน

ตาราง ๕. ความเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการจัดอันดับความสำคัญของหลักการดำเนินงานของ ค.ป.ช.

ข้อที่	ข้อสอบถามเกี่ยวกับหลักการดำเนินงาน	อันดับที่ของความสำคัญ				
		๑	๒	๓	๔	๕
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
๑	โรงเรียนและชุมชนควรเจริญไปพร้อม ๆ กัน	๑๖.๒๕	๒๐.๒๕	๒๕.๕๕	๒๐.๕๕	๒๑.๓๖
๒	โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางของชุมชน และชุมชนควรมีโอกาสใช้โรงเรียนให้มากที่สุด	๓๓.๓๓	๒๐.๑๐	๑๕.๕๕	๑๕.๒๖	๑๐.๐๕
๓	โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ควรแยกออกจากกัน	๓๒.๕๕	๓๖.๑๑	๑๕.๓๖	๑๐.๕๕	๕.๑๕
๔	ความเป็นไปของชุมชนเป็นบทเรียนที่โรงเรียนต้องนำมาเรียน เพื่อหาทางปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น	๕.๐๕	๑๖.๕๐	๒๖.๐๖	๓๑.๕๖	๒๕.๕๕
๕	การปรับปรุงชุมชนจะสำเร็จได้ต้องอาศัยบุคคลหลายประเภทร่วมมือกัน	๑๓.๕๕	๑๖.๒๕	๑๖.๕๖	๒๖.๐๖	๓๕.๓๕

ค. การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการจัดอันดับความสำคัญของวิธีการดำเนินงานพัฒนาชุมชน
ของ ค.ผ.ช. มีรายละเอียดแสดงไว้ในตาราง ๑๐.

ตาราง ๑๐. ความเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการจัดอันดับความสำคัญของวิธีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของ ค.ผ.ช.

ข้อที่	ข้อสอบถามเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน	อันดับที่ของความสำคัญ						
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
๑	ศึกษาและการสำรวจชุมชนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการ แล้ววางโครงการเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ	๔๓.๖๓	๑๘.๓๖	๑๐.๗๘	๘.๓๑	๖.๑๓	๖.๑๓	๕.๑๕
๒	แนะนำให้ประชาชนช่วยตัวเองในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับชุมชน	๑๓.๖๘	๓๑.๕๗	๒๘.๕๐	๑๗.๑๖	๗.๑๑	๖.๖๖	๕.๕๑
๓	ประสานงานทางกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งร่วมกันทำอยู่หลายฝ่าย	๕.๕๖	๓๖.๑๑	๑๗.๕๕	๑๔.๒๒	๑๐.๗๘	๕.๕๐	๕.๖๘
๔	จัดโรงเรียนให้เป็นแบบโรงเรียนชุมชน	๑๒.๕๕	๑๘.๗๑	๑๘.๕๗	๒๗.๕๕	๑๓.๕๕	๖.๗๗	๖.๑๓
๕	ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร	๓.๕๓	๑๐.๕๕	๑๖.๑๑	๓๐.๑๐	๓๑.๖๖	๑๖.๑๕	๖.๗๗
๖	จัดให้การศึกษานอกโรงเรียนหรือมูลสารศึกษา	๑.๕๖	๓.๑๕	๕.๕๕	๘.๓๓	๒๒.๓๐	๓๖.๖๗	๒๖.๐๖
๗	ใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่นวิทยุ หนังสือพิมพ์ โสตทัศนอุปกรณ์ ฯลฯ	๓.๕๓	๕.๕๑	๕.๕๕	๑๖.๕๐	๑๓.๖๕	๓๓.๐๕	๕๖.๕๐

จากตาราง ๑๐. จะเห็นว่าควรจัดอันดับความสำคัญของวิธีการดำเนินงานหรือนาชุมชนของ ค.ผ.ช. จากสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้

๑. ศึกษาและสำรวจชุมชนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการแล้ววางโครงการ
เพื่อดำเนินงาน
๒. ประสานงานทางกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งร่วมกันทำอยู่หลายฝ่าย
๓. แนะนำให้ประชาชนช่วยตัวเองในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เกี่ยวกับการ
การพัฒนาชุมชน
๔. จัดโรงเรียนให้เป็นแบบโรงเรียนชุมชน
๕. ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร
๖. จัดให้การศึกษานักผู้ใหญ่หรือมูลสารศึกษา
๗. ใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่นวิทยุ หนังสือพิมพ์ โสตทัศนอุปกรณ์ ฯลฯ

๗. การวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเตรียมการฝึกสอนของ ค.ผ.ช. โดยทั่วไป
ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการส่วนร้อย และวิธี โค - แสควร์ โดยตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้
สำคัญไว้ว่า ค่าทอมของข้อสอบถามต่าง ๆ ในมาตราส่วนประมาณค่านั้นจะมีความถี่เท่า ๆ กันทุกข้อ

ตาราง ๑๑. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กส. เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเตรียมการฝึกสอน
ของ ค.ผ.ช. โดยทั่วไปว่าจำเป็นเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามตามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	ข้อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การจัดสอนรายวิชา การเตรียมการ ฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. เช่นหลักการ ปรับปรุงโรงเรียน และการพัฒนา ชุมชน ฯลฯ	๒.๒๑	๕.๖๔	๒๘.๗๕	๓๘.๕๕	๒๗.๘๕	๒๐๓.๘๑	<.๐๐๑	๘

ตาราง ๑๑. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๒	การปรับปรุงสถานับนั้กห้คครูให้เป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน	๐.๕๔	๕.๕๐	๑๕.๒๒	๓๓.๔๒	๔๖.๐๔	๓๐๕.๔๕	<.๐๐๑	๒
๓	การให้การอบรมให้ความรู้แก่ครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอนตาม ค.ป.ช.	๓.๒๔	๕.๒๕	๑๕.๓๒	๓๕.๓๑	๓๑.๒๒	๒๐๓.๒๒	<.๐๐๑	๕
๔	การจัดทำหนังสือคู่มือการฝึกสอนให้แก่ นักเรียนฝึกสอน	๒.๕๕	๓.๑๑	๑๔.๑๕	๓๒.๕๒	๓๕.๒๕	๑๕๓.๓๓	<.๐๐๑	๕
๕	การเสนอข่าวการปฏิบัติงานของ ค.ป.ช. ทางวิทยุกระจายเสียง	๕.๑๕	๑๑.๓๒	๒๕.๑๓	๓๕.๓๑	๑๕.๒๑	๑๑๓.๔๑	<.๐๐๑	๑๐
๖	การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลงานของ ค.ป.ช. ในรอบปีการศึกษาหนึ่ง ๆ	๒.๒๑	๕.๓๕	๒๕.๐๒	๓๕.๕๔	๒๕.๕๐	๒๐๑.๐๕	<.๐๐๑	๒
๗	การประณนิเทศนักเรียนฝึกห้คครู ก่อนออกฝึกสอนตาม ค.ป.ช.	๑.๕๒	๓.๕๒	๑๑.๓๒	๒๓.๕๕	๕๕.๕๐	๓๕๒.๓๕	<.๐๐๑	๑
๘	การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานของ ค.ป.ช.	๐.๕๔	๒.๔๒	๒๓.๓๒	๕๑.๐๔	๒๒.๓๒	๒๑๒.๒๐	<.๐๐๑	๓
๙	การสนวิชาการศึกษาให้ครบทุกวิชา ก่อนออกฝึกสอน	๑.๕๒	๒.๔๒	๑๔.๓๕	๓๕.๐๓	๓๕.๓๓	๒๑๕.๐๕	<.๐๐๑	๓
๑๐	การสนวิชาสามัญทั่วไปให้จบหลักสูตรเสียก่อนจึงออกฝึกสอน	๓.๑๕	๔.๕๒	๒๓.๓๐	๓๕.๕๐	๒๕.๕๕	๑๕๒.๐๕	<.๐๐๑	๕

จากตาราง ๑๑. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คงไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวสประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๑. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๑. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นตกอยู่ทางค่านี้นั้นมากกว่าปานกลาง นั่นคือนักเรียนฝึกหัดครูมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการเตรียมการฝึกสอนดังกล่าว มีความจำเป็นค่อนข้างมาก ซึ่งถ้าจะจัดอันดับความจำเป็นของกิจกรรมแต่ละข้อจากมากที่สุด และรองลงไปถึงอันดับที่ ๓ แล้วจะไว้ดังนี้

๑. การประณมนิเทศนักเรียนก่อนออกฝึกสอนตาม ค.ป.ช.
๒. การปรับปรุงสถานฝึกหัดครูให้เป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน
๓. การสอนวิชาการศึกษาให้ครบทุกวิชาก่อนออกฝึกสอน

๑. การวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ก่อนออกฝึกสอน ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องผู้วิจัย ใช้อัตราส่วนร้อยละ และวิธี โค - สแควร์ โดยตั้งสมมติฐานโรนัยสำคัญไว้ว่า ค่าคอบของข้อสอบถามต่าง ๆ ในมาตราส่วนประมาณค่านั้น จะมีความถี่เท่า ๆ กันทุกข้อ

ตาราง ๑๒. ความรู้สึกของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัย ก่อนจะออกฝึกสอนว่าพร้อมเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความรู้สึก	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การสอนวิชาการศึกษาและจิตวิทยา	๑.๕๖	๗.๖๐	๒๔.๖๓	๓๔.๘๗	๒๓.๐๘	๑๔๗.๕๖	<.๐๐๑	๑
๒	การสอนวิชาสามัญ เช่นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ฯลฯ	๓.๕๖	๗.๖๐	๒๔.๖๓	๔๑.๑๔	๑๔.๓๔	๑๕๓.๓๗	<.๐๐๑	๒
๓	การสอนวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เช่นการศึกษาชุมชน หลักการพัฒนาชุมชน หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ	๔.๖๐	๑๕.๕๖	๓๖.๔๐	๓๐.๓๘	๑๖.๕๕	๑๒๕.๗๕	<.๐๐๑	๔
๔	การสอนวิชาการเตรียมการฝึกสอน การสอนวิชาการในวิทยาลัยโดยเฉลี่ย	๓.๕๖	๑๐.๖๘	๓๐.๓๘	๓๓.๓๓	๒๐.๕๕	๑๒๑.๑๖	<.๐๐๑	๓
		๓.๕๖	๑๐.๖๘	๓๐.๖๘	๓๖.๐๓	๑๕.๑๖	๑๖๗.๖๖	<.๐๐๑	

จากตาราง ๑๒. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนีย์สำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความรู้สึกของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๒. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๒. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความรู้สึกของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยก่อนจะออกฝึกสอนว่าพร้อมเพียงไรนั้น ตกอยู่ทางด้านที่มากกว่าปานกลางนั่นคือนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. รู้สึกว่าการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัย ก่อนจะออกฝึกสอนนั้นทำให้นักเรียนเกิดความพร้อมค่อนข้างมาก ซึ่งถ้าจะจัดอันดับความพร้อมที่นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ได้รับจากการสอนวิชาต่าง ๆ จากมาดไปหาน้อย ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. การสอนวิชาการศึกษาและจิตวิทยา
๒. การสอนวิชาสามัญ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ฯลฯ
๓. การสอนวิชาการเตรียมการฝึกสอน

หมวดที่ ๓ การฝึกสอนในชั้นเรียน

การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นในการผลิตครูตามโครงการนี้ ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๑ การฝึกสอนในชั้นเรียนจะได้ผลดีจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น

๑. กิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มสมรรถภาพให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูของ ค.ผ.ช.
๒. การปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนของ ค.ผ.ช. โดยทั่วไป
๓. การนำความรู้ใหม่ ๆ จากหลักวิชาการที่ได้ศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูไปทดลองปฏิบัติ
๔. การร่วมปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนให้เกิดผลดีต่อการเจริญของเด็ก และการสอน

ของครู

๕. คุณค่าของประสบการณ์ต่าง ๆ จากการฝึกสอนในชั้นเรียน
๖. บุคลิกลักษณะของครูใหญ่และครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอน
๗. ความมุ่งหมายของการฝึกสอน

องค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวนี้จะช่วยให้การฝึกสอนได้ผลดีเพียงไร มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรเหล่านี้ อาจะทราบได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้นับว่า ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง ๘ ประการดังกล่าวแล้วตามลำดับไป และการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีอัตราส่วนร้อย และวิธี โค - แสควร์ โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า คำตอบของข้อสอบถามต่าง ๆ ในมาตราส่วนประมาณค่าานั้น จะมีความดีเท่า ๆ กันทุกข้อ

๑. การวิเคราะห์เกี่ยวกับกิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มสมรรถภาพให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูของ ค.ผ.จ.
 การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๓.

ตาราง ๑๓. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับกิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มสมรรถภาพให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูของ ค.ผ.จ.

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ	P	D
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การนิเทศการสอนโดยอาจารย์นิเทศก์	๖.๕๕	๗.๑๑	๓๑.๘๖	๕๐.๒๐	๑๘.๓๘	๓๐๘.๑๕	<.๐๐๑	๕
๒	การสาธิตการสอนของอาจารย์นิเทศก์ ให้นักเรียนฝึกสอนสังเกตดู	๓.๘๕	๗.๖๐	๒๖.๓๐	๓๘.๐๗	๒๔.๑๘	๑๑๖.๖๖	<.๐๐๑	๕
๓	การประชุมปรึกษาหารือระหว่าง นักเรียนฝึกสอนกับอาจารย์นิเทศก์	๖.๕๕	๑๐.๒๕	๒๓.๕๓	๓๘.๐๗	๒๑.๕๗	๑๓๘.๖๕	<.๐๐๑	๓
๔	การให้คำแนะนำโดยครูพี่เลี้ยง	๕.๓๕	๑๐.๒๕	๓๐.๓๕	๓๖.๖๖	๑๗.๑๖	๑๕๓.๓๗	<.๐๐๑	๘
๕	การให้คำแนะนำโดยครูใหญ่	๘.๕๐	๑๐.๕๕	๒๕.๖๖	๓๗.๒๕	๑๗.๖๕	๑๕๕.๖๕	<.๐๐๑	๓
๖	การให้คำแนะนำโดยคณะกรรมการ หมู่บ้าน	๑๑.๐๓	๑๕.๓๖	๓๘.๖๕	๒๖.๓๐	๕.๐๗	๑๐๕.๘๐	<.๐๐๑	๑๕
๗	การให้คำแนะนำโดยกำนันหรือ ผู้ใหญ่บ้าน	๑๓.๕๗	๑๘.๓๘	๓๓.๐๕	๒๕.๓๕	๘.๘๖	๑๕๕.๐๕	<.๐๐๑	๑๖

ตาราง ๑๓. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ x	p	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๘	การให้คำแนะนำโดยหลวงพ่หรือ สมภารวัด	๑๓.๒๘	๒๐.๑๐	๓๑.๓๗	๒๕.๘๘	๕.๘๐	๖๓.๑๐	<.๐๐๑	๑๑
๙	การประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอน สี่ปีค่าละ ๑ ครั้ง	๕.๕๖	๑๓.๑๖	๒๕.๘๘	๒๖.๘๗	๒๑.๓๒	๓๘.๕๘	<.๐๐๑	๕
๑๐	การประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอน สองสี่ปีค่าต่อ ๑ ครั้ง	๑๒.๒๕	๒๐.๘๓	๒๗.๒๑	๒๕.๘๑	๑๐.๒๘	๖๐.๒๖	<.๐๐๑	๑๐
๑๑	การประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอน เดือนละ ๖ ครั้ง	๑๕.๘๘	๑๕.๘๕	๓๐.๘๘	๒๑.๘๑	๑๒.๐๑	๕๓.๑๑	<.๐๐๑	๑๓
๑๒	การสอนวิชาการเตรียมการฝึกสอน ที่สถานฝึกหัดครู	๓.๖๘	๕.๐๗	๓๐.๓๕	๓๘.๗๓	๑๘.๑๘	๑๑๓.๐๑	<.๐๐๑	๒
๑๓	การประเมินผลที่สถานฝึกหัดครู ก่อนออกฝึกสอนเวลา ๑ สัปดาห์	๒.๗๐	๕.๓๕	๒๕.๒๖	๕๑.๕๑	๒๕.๑๘	๒๑๒.๕๘	<.๐๐๑	๒
๑๔	การฝึกสอนในชั้นเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ทั้ง ๑๔ ข้อ	๑.๕๘	๕.๕๑	๒๒.๕๕	๓๖.๐๓	๓๖.๐๓	๒๒๕.๕๕	<.๐๐๑	๑
		๓.๖๐	๑๒.๕๕	๒๕.๖๘	๓๖.๑๑	๑๘.๖๓	๘๗.๐๕	<.๐๐๑	

จากตาราง ๑๓. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๓. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๓. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับเรื่องนี้ ส่วนมากตกอยู่ทางด้านค่อนข้างมากกว่าปานกลาง ซึ่งถ้าจะพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยของ ทั้ง ๑๔ ซ้อย่อยแล้ว ค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่ตกอยู่ทางด้านน้อยกว่าปานกลาง ๒๐.๕๕ แ่ตกอยู่ในด้านมากกว่าปานกลาง ๕๐.๓๔ นั้นแสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ ทั้ง ๑๔ ข้อ ช่วยเพิ่มสมรรถภาพของเขาให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูค่อนข้างมาก และถ้าจะเรียงลำดับ กิจกรรมเหล่านี้จากค่าอัตราส่วนร้อยละ จากมากที่สุดไปหาน้อยถึงอันดับที่ ๓ แล้วจะได้ดังนี้

๑. การฝึกสอนในชั้นเรียน
๒. การประเมินนิเทศที่สถานฝึกหัดครูก่อนออกฝึกสอนเวลา ๑ สัปดาห์
๓. การประชุมปรึกษาหารือระหว่างนักเรียนฝึกสอนกับอาจารย์นิเทศก์

๒. การวิเคราะห์เกี่ยวกับการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนของ ค.ผ.จ. โดยทั่วไป การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๔.

ตาราง ๑๔. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอน ค.ผ.จ. โดยทั่วไป

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมวางโครงการปรับปรุงโรงเรียนเพียงไร	๘.๕๐	๑๓.๘๓	๓๘.๓๑	๓๓.๘๒	๑๒.๕๕	๑๐๘.๐๓	<.๐๐๑	๘
๒	ท่านเห็นว่าโครงการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนนั้นเพียงไร	๑.๘๓	๑๒.๓๕	๒๘.๕๐	๕๑.๘๒	๑๘.๕๕	๑๕๘.๖๘	<.๐๐๑	๕
๓	โครงการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนนั้นได้จัดแบ่งงานให้ทุกคนมีส่วนร่วมเพียงไร	๑.๓๒	๑๒.๒๕	๓๓.๐๑	๓๓.๐๘	๑๘.๕๓	๑๓๗.๓๕	<.๐๐๑	๖

ตาราง ๑๘. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสังเกตความคืบหน้า	๑	๒	๓	๔	๕	2 X	P	อ.
		รอยละ	รอยละ	รอยละ	รอยละ	รอยละ			
๘	ท่านเห็นว่าวิธีการดำเนินงานและการแบ่งสายงานของโรงเรียนปึกสอนนั้นเหมาะสมเพียงไร	๒.๙๐	๑๓.๙๓	๓๘.๒๕	๓๙.๐๑	๘.๓๓	๒๓๓.๙๓	.๐๐๑	๕
๙	ท่านเห็นว่าโครงการปรับปรุงโรงเรียนปึกสอนนั้น ช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กดีขึ้นเพียงไร	๑.๒๓	๕.๐๙	๒๖.๕๙	๕๖.๘๑	๑๖.๕๖	๒๕๕.๑๐	.๐๐๑	๒
๖	ผลการปรับปรุงโรงเรียนปึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน ให้ประชาชนสนใจและให้ความร่วมมือในกิจการการศึกษาเพียงไร	๒.๕๕	๑๑.๐๓	๓๐.๓๕	๕๖.๖๕	๑๓.๕๘	๒๑๕.๕๘	.๐๐๑	๕
๗	ท่านเห็นว่าคณะครู คณะกรรมการการศึกษา และคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมมือและประสานงานกันดีเพียงไร	๕.๘๘	๑๕.๕๖	๓๕.๗๑	๓๐.๘๘	๕.๐๙	๑๓๕.๖๘	.๐๐๑	๑๐
๘	ท่านเห็นว่าโรงเรียนปึกสอนสามารถให้การศึกษแก่เด็กและให้มูลศารศึกษาแก่ผู้ใหญ่ได้ผลดีเพียงไร	๕.๕๑	๑๑.๗๖	๓๖.๒๗	๓๕.๕๖	๘.๐๕	๒๓๓.๖๕	.๐๐๑	๗
๙	ผลการปรับปรุงโรงเรียนเป็นที่พอใจและได้รับการยกย่องสรรเสริญจากประชาชนเพียงไร	๒.๒๑	๕.๓๑	๓๐.๘๘	๕๕.๑๖	๑๓.๕๘	๒๓๕.๗๘	.๐๐๑	๓
๑๐	ท่านยินดีหรือพอใจที่จะ เป็นครูในโรงเรียนดังกล่าวนี้เพียงไร	๕.๖๕	๖.๑๓	๑๕.๓๖	๓๘.๕๗	๒๕.๕๐	๑๓๕.๘๕	.๐๐๑	๑

จากตาราง ๑๘. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่าความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๘. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๘. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นส่วนมากตกอยู่ทางด้านค่อนข้างมากกว่าปานกลาง ซึ่งถ้าจะพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยของทั้ง ๑๐ ข้อย่อยแล้ว ค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่ตกอยู่ทางน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๑๘.๗๑ แต่ตกอยู่ทางด้านมากกว่าปานกลางถึง ๕๒.๗๕ ซึ่งแสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เห็นว่าการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนของ ค.ป.ช. โดยทั่วไปได้ผลดีขึ้นค่อนข้างมาก แต่ถ้าจะเรียงผลการปรับปรุงก็กล่าวจากดีมากไปหาน้อยตามลำดับ ๑ อันดับจะได้ดังนี้

๑. ทำให้นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. พอใจที่จะ เป็นครูในโรงเรียนที่มีลักษณะ เหมือนโรงเรียนฝึกสอนนั้น
๒. โครงการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนช่วยทำให้การเรียนของเด็กดีขึ้น
๓. ผลการปรับปรุงโรงเรียนเป็นที่พอใจและได้รับการยกย่องสรรเสริญจากประชาชนมาก

๓. การวิเคราะห์ผลการนำความรู้ใหม่ ๆ ของหลักวิชาการที่ได้ศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูไปทดลองปฏิบัติเพียงไร การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๕.

ตาราง ๑๕. ความคิดเห็นของนักเรียน ป.กศ. เกี่ยวกับการนำความรู้ใหม่ ๆ ของหลักวิชาการที่ได้ศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูไปทดลองปฏิบัติเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	หมวดวิชาการศึกษา เช่นหลักการสอนวิธีสอน ฯลฯ	๑๘.๕๖	๒๕.๕๖	๒๕.๑๗	๒๐.๖๕	๒๑.๐๖	๒๐๖.๓๕	<.๐๐๑	๑
๒	หมวดวิชาเกษตร เช่นการไถพุ่ม หลักการกลสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ	๔.๓๓	๑๔.๑๕	๓๖.๓๕	๒๕.๕๖	๑๑.๖๑	๕๑.๕๐	<.๐๐๑	๘

ตาราง ๑๕. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๓	หมวดวิชาสหกรรมศาสตร์ เช่น อาหารและโภชนาการ การเลือก ใช้เสื่อผ้า การจักรเย็บภายใน ครัว ฯลฯ	๖.๓๗	๑๖.๕๓	๓๘.๓๑	๒๘.๕๐	๑๖.๕๘	๑๑๒.๓๑	<.๐๐๑	๓
๔	หมวดวิชาสามัญอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา ฯลฯ	๓.๕๓	๑๑.๒๗	๓๖.๖๐	๓๘.๕๗	๑๓.๐๓	๑๔๕.๓๖	<.๐๐๑	๒
	รายละเอียดข้อ ๑ - ๔	๕.๕๐	๑๓.๒๘	๓๖.๑๑	๓๘.๕๐	๑๘.๕๕	๑๓๕.๖๖	<.๐๐๑	

จากตาราง ๑๕. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานไว้นัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่าทัศนคติของนิสิตประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๕. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๕. ปรากฏว่า คำอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นส่วนมากตกอยู่ทางด้านค่อนข้างมากกว่าปานกลาง ซึ่งถ้าจะพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยทั้ง ๕ ข้อย่อยแล้ว คำอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่ตกอยู่ทางน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๑๘.๑๕ แต่ตกอยู่ทางด้านมากกว่าปานกลางถึง ๕๕.๓๕ ซึ่งแสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. เห็นว่าสนใจความรู้ใหม่ ๆ ของหลักวิชาการที่ได้ศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูไปทดลองปฏิบัติในระหว่างฝึกสอนค่อนข้างมาก แต่ถ้าจะเรียงลำดับจากมากไปน้อย ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. หมวดวิชาการศึกษา เช่น หลักการสอน วิธีสอนวิชาเฉพาะ ฯลฯ
๒. หมวดวิชาสามัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ฯลฯ
๓. หมวดวิชาเกษตรศาสตร์ เช่น เรื่องอาหารและโภชนาการ การเลือกใช้เสื่อผ้า การจักรเย็บภายในครัว ฯลฯ

๘. การวิเคราะห์เกี่ยวกับการร่วมปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนว่าเกิดผลดีต่อการเรียนของเด็ก และการสอนของครูเพียงไร การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๖.

ตาราง ๑๖. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับการร่วมปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนว่าเกิดผลดีต่อการเรียนของเด็กและการสอนของครูเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การจัดห้องอุปกรณ์การสอน	๐.๙๖	๖.๑๓	๑๘.๓๘	๕๓.๘๗	๓๐.๘๘	๒๕๕.๕๒	<.๐๐๑	๑
๒	การจัดห้องพิธีกรรม	๒.๙๘	๑๘.๒๒	๒๗.๕๘	๓๕.๐๘	๑๕.๘๕	๑๒๕.๒๒	<.๐๐๑	๓
๓	การจัดห้องสมุด	๑.๒๓	๕.๓๑	๒๒.๙๘	๓๖.๖๐	๓๕.๐๗	๑๖๕.๕๕	<.๐๐๑	๕
๔	การจัดป้ายนิเทศหรือป้ายประกาศ	๑.๙๖	๕.๖๕	๒๗.๙๐	๕๐.๖๕	๑๔.๒๒	๒๑๓.๓๗	<.๐๐๑	๖
๕	การจัดกาเรียนในโรงเรียน	๑.๘๓	๕.๑๕	๓๐.๑๐	๕๑.๕๑	๑๑.๓๗	๒๓๕.๓๕	<.๐๐๑	๒
๖	การจัดห้องเรียนเป็นแบบต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรมการเรียน การสอน	๒.๕๕	๖.๘๗	๒๒.๕๕	๕๐.๒๐	๒๗.๕๕	๑๕๕.๕๕	<.๐๐๑	๓
๗	การจัดกิจกรรมรวมพลังผู้ เรียน	๑.๙๖	๕.๓๑	๒๕.๙๘	๕๕.๓๕	๑๑.๘๑	๒๕๐.๑๓	<.๐๐๑	๕
	รายละเอียดข้อ ๑ - ๗	๑.๙๖	๗.๖๐	๒๓.๕๓	๓๕.๕๕	๒๗.๒๑	๑๕๓.๕๑	<.๐๐๑	

จากตาราง ๑๖. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานไร้นัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีคช้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๖. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๖. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นส่วนมากคชอยู่ทางด้านมากกว่าปานกลาง ถ้าจะพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยทั้ง ๗ ข้อย่อยแล้ว ค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่คชอยู่ทางด้านน้อยกว่าปานกลาง เท่ากับ ๕.๕๖ แต่คชอยู่ทางด้านมากกว่าปานกลางถึง ๒๗.๑๖ แสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. มีความคิด

เห็นว่า การที่ค้นคว้าปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนนั้นก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนของเด็กและการสอนของครูค่อนข้างมาก แต่ถ้าจะเรียงอันดับกิจกรรมที่ทำได้ผลดีจากมากไปน้อย ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. การจัดห้องอุปกรณ์การสอน
๒. การจัดการเกณฑ์ในโรงเรียน
๓. การจัดห้องเรียนเป็นแบบต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรมการเรียนและการสอน

๕. การวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณค่าของประสพการณ์ต่าง ๆ จากการฝึกสอนตาม ค.ป.ช. การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๗.

ตาราง ๑๗. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของประสพการณ์ต่าง ๆ จากการฝึกสอนตาม ค.ป.ช. ว่ามีมากน้อยเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การสังเกตอาจารย์ในเทศก์ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยงทำงาน	๓.๕๓	๕.๖๔	๒๓.๐๖	๓๗.๕๕	๓๐.๘๘	๑๘๕.๑๒	<.๐๐๑	๑
๒	การปรึกษากับอาจารย์ในเทศก์ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยง	๓.๕๓	๕.๖๔	๒๓.๐๕	๓๖.๒๗	๓๑.๖๒	๑๘๑.๕๓	<.๐๐๑	๒
๓	การเข้าร่วมประชุมระหว่างคณะครูกับผู้นปกครอง	๕.๓๕	๑๓.๗๓	๒๓.๐๕	๓๑.๖๒	๒๖.๒๓	๘๘.๘๘	<.๐๐๑	๖
๔	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	๒๒.๙๐	๙.๓๕	๒๖.๙๖	๕๑.๕๓	๒๑.๘๑	๑๕๗.๑๕	<.๐๐๑	๓
๕	การสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอน	๕.๖๖	๑๐.๕๕	๒๓.๒๘	๓๗.๕๕	๒๓.๕๓	๑๓๗.๐๘	<.๐๐๑	๔
๖	การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นหมู่	๒.๒๑	๕.๐๗	๒๕.๖๖	๓๗.๐๑	๒๖.๐๖	๑๖๗.๘๗	<.๐๐๑	๕
๗	การใช้อุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษา	๕.๐๗	๑๕.๕๓	๒๕.๑๗	๒๖.๕๖	๑๘.๘๗	๕๕.๐๘	<.๐๐๑	๘

ตาราง ๑๗. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	p	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๔	การศึกษาค้นคว้าวิชาการศึกษาและ วิชาสามัญอื่น ๆ อยู่เสมอ เฉลี่ยทั้ง ๔ ข้อ	๖.๖๗	๑๐.๒๕	๓๑.๓๗	๓๓.๘๖	๒๓.๐๕	๑๕๖.๕๐	<.๐๐๑	๓
		๕.๑๓	๕.๘๐	๒๕.๕๘	๓๕.๒๕	๒๖.๒๕	๑๓๑.๕๘	<.๐๐๑	

จากตาราง ๑๗. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานที่เร้าคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๗. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๗. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ส่วนมากตกอยู่ในทางด้านที่มากกว่าปานกลาง ถ้าจะพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยทั้ง ๔ ข้อย่อยแล้ว ค่าของอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่ตกอยู่ทางด้านน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๑๓.๕๓ แยกอยู่ทางด้านที่มากกว่าปานกลางถึง ๒๐.๐๕ แสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. เห็นคุณค่าของประสบการณ์จากการฝึกสอนตาม ค.ผ.จ. ค่อนข้างมาก แต่ถ้าวจะเรียงลำดับคุณค่าของประสบการณ์ที่รับจากมากไปน้อย ๓ อันดับแล้วจะได้ดังนี้

๑. การสังเกตอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยงทำงาน
๒. การปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยง
๓. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

๖. การวิเคราะห์เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูใหญ่และครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอน การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๘.

ตาราง ๑๘. ความคิดเห็นของนักเรียน ป.๑๘. ต่อบุคลิกลักษณะของครูใหญ่และครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอน

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	2 X	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	ลาหรือมีภาระกิจส่วนตัว	๒๒.๐๖	๒๓.๐๕	๒๕.๕๕	๑๘.๖๓	๑๐.๗๘	๒๖.๖๐	< .๐๐๑	๒
๒	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๕.๕๖	๒๐.๘๓	๓๕.๗๑	๒๑.๐๘	๑๘.๘๒	๑๓๗.๓๓	< .๐๐๑	๔
๓	ความเชื่อมั่นในตนเอง	๒.๓๑	๑๓.๗๓	๓๖.๕๒	๓๕.๕๖	๑๑.๘๘	๑๘๑.๕๕	< .๐๐๑	๕
๔	การมุ่งใจแรงงานนักเรียนฝึกสอน	๕.๓๕	๑๕.๒๒	๒๐.๘๓	๒๗.๕๕	๓๑.๖๒	๕๐.๘๕	< .๐๐๑	๗
๕	การสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน	๕.๓๕	๑๖.๖๖	๓๑.๑๓	๓๑.๓๗	๑๕.๕๕	๑๐๑.๖๘	< .๐๐๑	๕
๖	ความสามัคคีในระหว่างครูด้วยกัน	๕.๘๘	๑๖.๕๐	๒๕.๕๐	๓๓.๐๕	๑๘.๖๓	๑๐๗.๕๗	< .๐๐๑	๓
๗	ความเอาใจใส่ในสวัสดิการความเป็นอยู่ และวินัยของนักเรียนฝึกสอน	๕.๑๕	๑๗.๑๖	๒๖.๒๓	๓๑.๑๓	๓๐.๓๕	๗๕.๘๕	< .๐๐๑	๒
๘	การให้ความร่วมมือกับทางวิทยาลัยครู	๓.๖๘	๑๒.๐๑	๓๕.๕๕	๓๑.๖๓	๑๗.๑๖	๑๕๕.๘๑	< .๐๐๑	๓
๙	การให้คำแนะนำในการสอน และการพัฒนาชุมชนแก่นักเรียนฝึกสอน	๖.๘๖	๑๕.๖๑	๓๕.๓๑	๒๕.๖๘	๑๐.๕๕	๑๑๐.๖๖	< .๐๐๑	๖
๑๐	การเสียสละเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์เพื่อโรงเรียนและชุมชนเฉลี่ยทั้ง ๑๐ ข้อ	๑๑.๐๓	๒๓.๐๖	๓๐.๘๘	๒๖.๓๐	๑๓.๗๓	๑๐๕.๕๕	< .๐๐๑	๓
		๗.๘๕	๑๗.๑๖	๓๑.๑๓	๒๗.๕๕	๑๕.๕๕	๑๓๓.๓๐	< .๐๐๑	

หมายเหตุ คา อ. ข้อที่ข้อสอบถามข้อที่ ๑ และ ๔ เป็นเชิงนิเสธ

จากตาราง ๑๘. แสดงว่าข้อมูลที่ได้สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๘. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๘. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นดังกล่าวแล้วนี้ ถ้าพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยทั้ง ๑๐ ข้อย่อยแล้ว ค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่ตกอยู่ห่างกันน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๒๕.๐๐

แต่ตกอยู่ที่บ้านที่มากกว่าปานกลางถึง ๔๓.๔๗ แสดงว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูใหญ่และครูที่เลี้ยงนั้น เห็นว่ามีบุคลิกลักษณะส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ แต่ถ้าจะเรียงลำดับบุคลิกลักษณะจากดีมากไปหาน้อย ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. ความสามัคคีในระหว่างครูด้วยกัน
๒. ความเอาใจใส่ในสวัสดิการ ความเป็นอยู่ และวินัยของนักเรียนฝึกสอน
๓. การให้ความร่วมมือกับวิทยาลัยครู

บุคลิกลักษณะของครูใหญ่และครูที่เลี้ยงที่บกพร่อง ควรแก้ไขต่อไปตามความคิดเห็นส่วนใหญ่ของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. คือ

๑. ครูใหญ่และครูที่เลี้ยงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อย
๒. ครูใหญ่และครูที่เลี้ยงมุ่งที่จะใช้แรงงานนักเรียนฝึกสอนมากเกินไป
๓. การวิเคราะห์เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการฝึกสอนตาม ค.ป.ช. การวิเคราะห์เรื่องนี้

ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๔.

ตาราง ๑๕. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการฝึกสอนตาม ค.ป.ช. ว่าบรรลุผลสำเร็จเพียงไร.

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การทดสอบนำทฤษฎีและหลักการวิชาการศึกษาไปใช้	๒.๓๐	๑๖.๓๑	๘๘.๘๕	๓๖.๓๕	๕.๓๙	๒๖๗.๖๖	<.๐๐๑	๓
๒	การฝึกหัดทำงานร่วมกับคนอื่น ในการปรับปรุงโรงเรียน	๐.๓๘	๘.๐๙	๓๗.๒๕	๓๙.๖๖	๑๖.๖๖	๒๘๘.๕๒	<.๐๐๑	๕

ตาราง ๑๘. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๓	การฝึกหัดทำงานร่วมกับคนอื่นในการปรับปรุงหมู่บ้าน	๐.๕๔	๑๑.๒๗	๓๓.๘๒	๕๑.๕๑	๑๓.๐๑	๒๓๕.๒๘	<.๐๐๑	๕
๔	การฝึกหัดหน้าที่ความรับผิดชอบในการเป็นครูทั้งด้านธุรการและการสอน	๔.๕๘	๖.๓๗	๒๗.๕๕	๕๐.๓๐	๒๕.๐๐	๒๑๖.๗๐	<.๐๐๑	๕
๕	การฝึกชีวิตให้คุ้นเคยกับความเป็นอยู่ในโรงเรียนตามชนบทจริง ๆ	๐.๒๕	๖.๓๗	๑๖.๕๑	๓๖.๒๗	๕๐.๒๐	๑๗๗.๒๗	<.๐๐๑	๑
๖	การฝึกเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการเป็นครูให้สูงขึ้น	๑.๒๓	๒.๗๐	๒๑.๕๗	๕๖.๔๑	๒๔.๑๕	๒๕๖.๖๓	<.๐๐๑	๒
๗	การฝึกทำหน้าที่ครูสองทางคือฝึกสอนในโรงเรียน และขณะเดียวกันก็ฝึกงานที่ธนาคารชุมชนด้วย	๑.๕๗	๕.๕๑	๒๓.๑๖	๕๓.๔๗	๒๖.๕๗	๒๕๖.๗๒	<.๐๐๑	๓
	เฉลี่ยทั้ง ๗ ข้อ	๐.๕๔	๗.๔๖	๒๕.๕๑	๕๐.๒๐	๒๑.๕๗	๒๐๕.๗๓	<.๐๐๑	

จากตาราง ๑๘. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คงไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๑๘. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๑๘. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็น ถ้าจะพิจารณาส่วนเฉลี่ยทั้ง ๗ ข้อย่อยแล้ว ค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่อยู่ทางด้านน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๘.๘๒ แต่อยู่ทางด้านที่มากกว่าปานกลางถึง ๖๑.๓๗ ซึ่งแสดงว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการฝึกสอนตาม ค.ป.ร. นี้ เห็นว่าบรรลุความสำเร็จเป็นส่วนมาก และถ้าจะเรียงลำดับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

จากมากไปน้อยเรียง ๓ อันคืบจะได้ดังนี้

- ๑. การฝึกชีวิตให้คุ้นเคยกับความเป็นอยู่ในโรงเรียนตามแบบทจริง ๆ
- ๒. การฝึกเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการเป็นครูให้สูงขึ้น
- ๓. การฝึกทำหน้าที่ครูสองทางคือฝึกสอนในโรงเรียนและขณะเดียวกันก็ฝึกงานพัฒนา

ชุมชนควย

เป็นที่น่าสังเกตว่าความมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนฝึกฝนนอกเขตของนำทฤษฎีและหลักวิชาการศึกษาไปใช้ นั้นได้ผลน้อยที่รู้จักในบรรดาความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ทั้ง ๓ ข้อ แต่จากความคิดเห็นส่วนใหญ่ของนักเรียนฝึกสอน เห็นว่าบรรลุผลสำเร็จพอสมควร

หมวดที่ ๔ การฝึกงานพัฒนาชุมชนตาม ค.ผ.ช.

การฝึกงานพัฒนาชุมชนเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นในการผลิตครูตามโครงการนี้ ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๑ การฝึกงานพัฒนาชุมชนตาม ค.ผ.ช. ให้อาศัยแนวปฏิบัติดังนี้

- ๑. กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนฝึกสอนที่จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติและสนใจที่จะช่วยพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น
- ๒. กิจกรรมตัวอย่างและการเรณอแนะโดยทั่วไปที่จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เกิดความสนใจ อยากจะช่วยเหลือ และปรับปรุงตนเองมากขึ้น
- ๓. การปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจตื่นตัว และอยากจะทำบ้านของตนเช่นนี้เพียงไร
- ๔. การจัดปรับปรุงบ้านตัวอย่างเพื่อช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้าน สนใจนิยมชมชื่นและอยากจะทำบ้านของตนเช่นนี้
- ๕. การประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านนี้ อาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ ครูที่เลี้ยง และผู้ร่วมงานอื่น ๆ เป็นประชาธิปไตยเพียงไร
- ๖. ความร่วมมือ ความกระตือรือร้น ความสนใจหรือความศรัทธาในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของชาวบ้าน

๑. ความยินดีและความเลื่อมใสศรัทธาของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ในกิจกรรม การฝึกสอนตาม ค.ป.ช. ว่ามีเพียงไร

๒. ความร่วมมือช่วยเหลือ ค.ป.ช. จากหน่วยงาน องค์การ หรือบุคคลอื่น ๆ

แนวการปฏิบัติงานที่ชนาชุมชนตาม ค.ป.ช. ดังกล่าวข้างบนจะได้ผลดีเพียงไร มีอุปสรรคหรือ ที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรเหล่านี้ อาจจะมีมาจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้บ้าง ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ หักสนคดีของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ต่อแนวปฏิบัติงานทั้ง ๓ ประการตามลำดับไป

ในการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยใช้วิธีอัตราส่วนร้อยละ และวิธี ใด - แสควาร์ โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า สำคัญไว้ว่า ค่าขอบของข้อสอบถามต่าง ๆ ในมาตราส่วนประมาณค่านี้ จะมีความถี่เท่า ๆ กันทุกข้อ

๑. การวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนฝึกสอนที่จะช่วยให้ประชาชนตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติ และสนใจที่จะช่วยพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น การวิเคราะห์เรื่องนี้ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๐.

ตาราง ๒๐. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนฝึกสอนสามารถ ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติและสนใจที่จะช่วยกันพัฒนา ชุมชนให้ดีขึ้น

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจง เรื่องนโยบายของโรงเรียน และการ ทัศนาคณะชุมชนอยู่เสมอ	๕.๒๐	๑๕.๓๐	๓๑.๓๗	๒๕.๕๐	๑๓.๑๓	๘๐.๓๓	<.๐๐๑	๑.๓
๒	การนำนักเรียนออกไปช่วยกันพัฒนา ชุมชน เช่น ทำความสะอาด ตกแต่ง ที่สาธารณะ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน	๕.๑๕	๑๒.๒๕	๒๕.๖๖	๓๗.๑๕	๑๕.๘๐	๑๕๕.๘๑	<.๐๐๑	๕

ตาราง ๒๐. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๓	การกระตุ้นนักเรียนให้ช่วยผู้ปกครองในการปรับปรุงชุมชน	๓.๕๓	๘.๓๓	๓๓.๕๕	๓๗.๖๖	๑๖.๕๓	๑๕๑.๕๓	<.๐๐๑	๕
๔	การใช้ผู้ปกครองมาสังเกตการสาธิตทางเกษตร การผสมพันธุ์สัตว์ บ้านปรับปรุง และอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่าง	๑๓.๕๐	๑๕.๕๓	๓๗.๕๕	๓๗.๕๖	๑๕.๗๑	๕๕.๖๕	<.๐๐๑	๑๓
๕	การเปิดสอนวิชาชีพแก่ผู้ใหญ่ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การประกอบอาหาร การถนอมอาหาร และอื่น ๆ	๑๖.๕๑	๑๖.๕๓	๓๗.๕๕	๓๕.๕๑	๑๕.๗๑	๖๕.๗๖	<.๐๐๑	๑๕
๖	การพานักเรียนไปร่วมในงานเทศกาลต่าง ๆ	๗.๕๕	๑๓.๗๑	๓๖.๗๕	๓๕.๐๕	๑๑.๐๓	๑๓๑.๕๗	<.๐๐๑	๕
๗	การที่โรงเรียนช่วยจัดศูนย์ข่าวสารของหมู่บ้านให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	๕.๕๐	๑๖.๐๑	๓๐.๑๕	๓๕.๐๑	๑๕.๖๓	๑๖๓.๗๐	<.๐๐๑	๖
๘	การที่ครูออกไปเยี่ยมเยียนประชาชนเพื่อช่วยเสนอแนะการแก้ปัญหาต่าง ๆ และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี	๓.๕๕	๕.๕๖	๓๕.๑๕	๓๗.๐๑	๓๖.๓๐	๑๕๕.๗๗	<.๐๐๑	๖
๙	การให้การอบรมวิชาการ เรือนให้แก่สตรีในชุมชน เช่นการตกแต่งบ้านเรือน การประกอบอาหาร และการบริหารทารกเป็นต้น	๕.๓๓	๑๖.๕๖	๓๗.๕๕	๓๕.๕๓	๑๕.๓๕	๖๐.๐๐	<.๐๐๑	๕
๑๐	การทำเกษตรตัวอย่างในโรงเรียน	๑.๕๕	๕.๓๑	๓๖.๖๓	๓๗.๗๕	๓๕.๖๕	๑๗๑.๑๐	<.๐๐๑	๑

ตาราง ๓๐. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑๑	การวางแผนงานร่วมกันระหว่างครูและคณะกรรมการหมู่บ้าน	๓๑.๑๕	๑๓.๒๕	๒๕.๖๖	๔๐.๕๕	๑๙.๕๖	๑๒๐.๕๖	< .๐๐๑	๓
๑๒	การพบปะสังสรรค์ระหว่างครูและคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่เสมอ	๕.๕๕	๑๓.๕๖	๒๗.๓๓	๓๓.๓๓	๑๙.๖๖	๕๕๕.๕๕	< .๐๐๑	๖
๑๓	การเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอยู่เสมอ	๖.๓๓	๑๕.๓๓	๒๕.๖๖	๒๕.๕๕	๑๖.๖๖	๖๗๕.๕๕	< .๐๐๑	๑๐
๑๔	การเชิญชาวบ้านบางคนที่มีความรู้พิเศษหรือความชำนาญพิเศษที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียนเป็นครั้งคราว	๑๖.๓๓	๑๕.๕๕	๒๕.๐๖	๒๕.๕๕	๑๕.๕๖	๓๓๖.๖๖	< .๐๐๑	๑๑
๑๕	การแนะนำให้ประชาชนช่วยตัวเองในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับชุมชน	๕.๖๕	๑๖.๖๖	๓๖.๐๓	๓๑.๓๓	๑๐.๓๓	๑๕๖.๓๓	< .๐๐๑	๘
	เฉลี่ยทั้ง ๑๕ ข้อ	๗.๑๑	๑๓.๕๕	๒๕.๕๕	๓๓.๐๕	๑๖.๕๖	๕๖.๕๖	< .๐๐๑	

จากตาราง ๒๐. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรบิ้นยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๒๐. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๐. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นดังกล่าวนี้ ถ้าจะพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยทั้ง ๑๕ ข้อย่อยแล้ว ค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นที่ตกอยู่ทางด้านที่น้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๒๑.๐๕

แต่ตกอยู่ทางท้ายที่มากกว่าปานกลางถึง ๔๕.๕๐ ซึ่งแสดงว่าความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. (เกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนฝึกสอนที่จะช่วยให้ประชาชนตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติ และสนใจที่จะช่วยพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นเที่ยงไรนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวช่วยได้ค่อนข้างมาก และถ้าจะเรียงลำดับกิจกรรมดังกล่าวจากกิจกรรมที่ช่วยได้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุดเพียง ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. การทำเกษตรตัวอย่างในโรงเรียน
๒. การที่ครูออกไปเยี่ยมเยียนประชาชนเพื่อช่วยเสนอแนะการแก้ปัญหาต่าง ๆ และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี
๓. การวางแผนงานร่วมกันระหว่างครูและคณะกรรมการหมู่บ้าน

๒. การวิเคราะห์เกี่ยวกับกิจกรรมตัวอย่างและการเสนอแนะโดยทั่วไปที่จะช่วยให้ประชาชนตื่นตัว
เกิดความสนใจ อยากจะช่วยเหลือและปรับปรุงตนเองมากขึ้น การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๑.

ตาราง ๒๑. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ว่ากิจกรรมตัวอย่างและการเสนอแนะโดยทั่วไป
ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เกิดความสนใจ อยากจะช่วยเหลือและปรับปรุงตนเองมากขึ้น

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	Σ	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การเกษตรตัวอย่าง	๖.๓๗	๑๕.๘๓	๓๘.๘๐	๓๐.๘๘	๑๓.๐๖	๑๒๓.๑๕	<.๐๐๑	๒
๒	การศึกษานูใหญ่	๑๗.๖๕	๑๘.๘๗	๓๐.๑๕	๓๒.๗๕	๑๐.๕๘	๕๓.๒๘	<.๐๐๑	๕
๓	การอนามัย	๕.๘๐	๑๘.๑๖	๓๒.๘๘	๒๕.๐๐	๑๘.๒๒	๖๗.๕๐	<.๐๐๑	๘
๔	อาหารโภชนาการและเกษตรศาสตร์	๑๑.๒๗	๒๓.๕๓	๓๓.๕๘	๒๒.๕๕	๕.๐๗	๘๑.๓๕	<.๐๐๑	๗
๕	งานสาธารณะต่าง ๆ	๑๓.๒๘	๒๐.๕๘	๓๒.๘๘	๒๓.๕๓	๕.๘๐	๖๖.๘๑	<.๐๐๑	๕
๖	การตกแต่งบ้านให้สวยงาม	๕.๓๕	๑๖.๑๘	๓๒.๘๘	๓๘.๕๒	๑๖.๖๖	๕๘.๖๗	<.๐๐๑	๑
๗	การสันถนาการ	๕.๓๑	๑๕.๖๑	๒๕.๖๖	๒๕.๑๗	๑๒.๒๕	๗๑.๗๓	<.๐๐๑	๓
	เฉลี่ยทั้ง ๗ ข้อ	๑๐.๕๘	๑๕.๑๒	๓๑.๘๖	๒๖.๒๓	๑๒.๒๕	๖๗.๒๘	<.๐๐๑	

จากตาราง ๒๐. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๒๐. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๑. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็น ถ้าจะพิจารณาส่วนเฉลี่ยทั้ง ๓ ร้อยย่อยแล้ว ค่าอัตราส่วนร้อยละที่อยู่ทางค่าน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๒๕.๖๖ แต่อยู่ทางค่านมากกว่าปานกลางเท่ากับ ๓๘.๘๘ ซึ่งแสดงว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมตัวอย่าง และการเสนอแนะโดยทั่วไปช่วยให้ประชาชนตื่นตัวเกิดความสนใจอยากจะช่วยเหลือและปรับปรุงตนเองมากขึ้นเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งถ้าจะเรียงลำดับกิจกรรมที่ช่วยได้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ๓ อันดับ จะได้ดังนี้

๑. การตกแต่งบ้านให้สวยงาม
๒. การเกษตรตัวอย่าง
๓. การสันทนาการ

๓. การวิเคราะห์การปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนว่าช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจตื่นตัวและอยากจะทำบ้านของตนเช่นนั้นเพียงไร การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๒.

ตาราง ๒๒. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ว่าการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจ ตื่นตัวและอยากจะทำบ้านของตนเช่นนั้นเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	p	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย	๒๖.๘๘	๕.๐๓	๒๘.๕๓	๕๐.๒๐	๑๕.๘๕	๑๘๕.๕๓	< .๐๐๑	๕
๒	การตกแต่งบ้านพัก	๑.๗๖	๘.๓๗	๒๖.๗๖	๓๘.๒๕	๒๕.๐๐	๑๗๘.๑๐	< .๐๐๑	๒
๓	การจัดห้องนอน	๒๖.๘๘	๘.๘๘	๒๗.๕๕	๓๘.๘๐	๒๖.๕๗	๑๕๓.๘๕	< .๐๐๑	๓

ตาราง ๒๒. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๔	การจัดห้องครัว	๓.๑๘	๕.๘๐	๒๗.๘๕	๓๓.๕๘	๓๕.๕๘	๑๓๕.๑๖	<.๐๐๑	๕
๕	การจัดการอนามัย	๓.๒๑	๕.๘๐	๓๕.๕๖	๓๐.๓๕	๒๓.๐๘	๑๕๓.๕๕	<.๐๐๑	๗
๖	การจัดการเกษตรภายในบ้าน	๑.๒๓	๕.๐๗	๒๒.๗๕	๓๘.๕๘	๒๘.๕๓	๑๘๒.๐๙	<.๐๐๑	๑
๗	การจัดบริเวณทั่วไป	๓.๕๓	๕.๐๗	๒๘.๑๕	๓๖.๖๐	๒๖.๗๒	๑๓๕.๖๓	<.๐๐๑	๖
	เฉลี่ยทั้ง ๗ ข้อ	๒.๕๕	๕.๐๗	๒๗.๕๘	๓๕.๕๘	๒๕.๐๐	๑๕๕.๕๓	<.๐๐๑	

จากตาราง ๒๒. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่าความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๒๒. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๒. ปรากฏว่าค่าอิคราส่วนร้อยของความพึงพอใจ ถ้าจะพิจารณาจากส่วนเฉลี่ยของทั้ง ๗ ข้อย่อยแล้ว ค่าอิคราส่วนร้อยของความพึงพอใจอยู่ทางค่าน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๑๑.๕๒ แต่อยู่ทางค่านมากกว่าปานกลางถึง ๒๐.๕๘ ซึ่งแสดงว่าการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนสามารถกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจ ดันตัวและอยากจะทำบ้านของตนเช่นกันค่อนข้างมาก ถ้าจะเรียงลำดับกิจกรรมที่ช่วยได้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. การจัดเกษตรภายในบ้าน
๒. การตกแต่งบ้านพัก
๓. การจัดห้องนอน

๔. การวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดปรับปรุงบ้านตัวอย่าง เพื่อช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจนิยมชมชื่น และอยากจะทำบ้านของตนเช่นกัน การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๓.

ตาราง ๒๓. ความคิดเห็นของนักเรียนปีหกหัตถ์ ป.๓. ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความสนใจและนิยมชมชื่น
ในบ้านตัวเองที่ ค.ป.จ. จัดขึ้นจนทำให้เขานำแบบอย่างไปปรับปรุงบ้านของตนเองบ้าง
เพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	χ^2	P	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การจัดบริเวณทั่วไป	๕.๑๕	๑๓.๕๓	๔๓.๑๖	๒๕.๕๑	๕.๓๑	๑๕๓.๕๕	< .๐๐๑	๔
๒	การจัดการอนามัย	๕.๕๐	๑๕.๕๓	๕๓.๕๓	๒๖.๓๖	๕.๕๕	๒๐๑.๕๕	< .๐๐๑	๕
๓	การจัดการเกษตร	๕.๑๖	๓.๕๕	๓๕.๒๕	๓๕.๓๑	๑๕.๓๕	๑๓๑.๓๕	< .๐๐๑	๑
๔	การจัดภายในบ้าน	๕.๖๖	๑๓.๕๕	๓๖.๕๖	๓๖.๓๕	๑๖.๕๕	๑๕๓.๕๑	< .๐๐๑	๓
๕	การจัดสภาพความเรียบร้อยทั่ว ๆ ไป	๓.๕๓	๕.๕๐	๕๑.๑๕	๓๐.๑๕	๑๕.๕๕	๑๕๓.๕๓	< .๐๐๑	๒
	เฉลี่ยทั้ง ๕ ข้อ	๕.๕๑	๑๖.๒๕	๓๕.๓๑	๓๐.๖๕	๑๖.๕๕	๑๓๕.๑๓	< .๐๐๑	

จากตาราง ๒๓. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้ แตกต่างจากสมมติฐานโรบัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูล
ต่าง ๆ ในตาราง ๒๓ มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๓. ปรากฏว่าค่าอิทธิกรส่วนร้อยละของความคิดเห็นถ้าจะพิจารณาจากรายเฉลี่ยทั้ง ๕ ข้อ
ย่อยแล้ว ค่าอิทธิกรส่วนร้อยละที่อยู่ค่าน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๑๖.๖๖ แต่ส่วนที่อยู่ทางค่านามากกว่าปานกลาง
เท่ากับ ๕๓.๖๓ แสดงว่าการจัดปรับปรุงบ้านตัวอย่างสามารถกระตุ้นชาวบ้านได้บรรลุความมุ่งหมายเป็นส่วนมาก
ถ้าจะเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. การจัดการเกษตร
๒. การจัดสภาพความเรียบร้อยทั่ว ๆ ไป
๓. การจัดภายในบ้าน

เป็นที่น่าสังเกตว่าการจัดการอนามัยได้ผลน้อยที่สุด

๕. การวิเคราะห์การประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านนั้น อาจารย์นิเทศก์
 ครูใหญ่ ครูที่เลี้ยงและผู้ร่วมงานอื่น ๆ เป็นประชาธิปไตยเพียงไร การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียด
 ไว้ในตาราง ๒๔.

ตาราง ๒๔. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ว่าในการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการ
 พัฒนาหมู่บ้านนั้น อาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ ครูที่เลี้ยง และผู้ร่วมงานอื่น ๆ เป็นประชา-
 ธิปไตยเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	p	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	หัวหน้าให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมงาน เพียงไร	๘.๖๖	๑๒.๐๗	๓๘.๓๗	๓๑.๖๒	๑๒.๕๘	๑๓๐.๑๓	<.๐๐๑	๘
๒	แต่ละคนต่างยินดีรับฟังความคิดเห็น ของกันและกันเพียงไร	๘.๑๓	๑๒.๕๘	๓๐.๓๗	๓๓.๕๘	๑๕.๘๖	๑๕๕.๘๓	<.๐๐๑	๑
๓	หัวหน้าให้โอกาสแก่สมาชิกแสดง ความคิดเห็นเพียงไร	๓.๘๓	๑๑.๒๓	๓๕.๘๓	๓๕.๐๓	๑๖.๘๓	๑๕๕.๒๓	<.๐๐๑	๒
๔	สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเพียงไร	๓.๘๓	๑๕.๒๓	๓๘.๒๓	๓๓.๓๓	๑๐.๒๓	๑๘๒.๕๐	<.๐๐๑	๕
๕	ส่วนใหญ่รับผิดชอบค้อมคักที่ประชุม เพียงไร	๘.๘๓	๑๑.๐๓	๓๓.๐๓	๓๕.๒๓	๑๒.๒๓	๑๘๘.๕๓	<.๐๐๑	๓
	เฉลี่ยทั้ง ๕ ข้อ	๘.๑๓	๑๒.๒๓	๓๕.๓๗	๓๕.๕๖	๑๓.๒๓	๑๖๖.๓๘	<.๐๐๑	

จากตาราง ๒๔. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้แตกต่างจากสมมติฐานไว้มีนัยสำคัญที่ค้ำไว้ มีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีต่อข้อมูล
 ต่าง ๆ ในตาราง ๒๔. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๔. ปรากฏว่าค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็น ถ้าจะพิจารณาจากรายเฉลี่ย ทั้ง ๕ ร้อยย่อยแล้ว จะเห็นว่าค่าอัตราส่วนร้อยละที่อยู่ทางค่าน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๑๖.๘๖ แต่ส่วนที่อยู่ ทางค่านมากกว่าปานกลางเท่ากับ ๘๑.๑๐ ซึ่งแสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ส่วนใหญ่เห็นว่าการประชุม ดังกล่าวแล้วเป็นประชาธิปไตยค่อนข้างมาก ซึ่งถ้าจะเรียงลำดับจากข้อที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดไปหา น้อยที่สุด ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. สมาชิกร่วมประชุมแต่ละคนยินดีรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
๒. หัวหน้าให้อีกาสแก่สมาชิกแสดงความคิดเห็น
๓. สมาชิกส่วนใหญ่รับผิดชอบต่อมติที่ประชุม

๖. ถววิเคราะห์เกี่ยวกับความร่วมมือความกระตือรือร้น ความสนใจหรือความศรัทธาในกิจกรรม ทัศนคติของชาวบ้าน การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๕.

ตาราง ๒๕. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ว่าชาวบ้านมีความร่วมมือ ความกระตือรือร้น ความสนใจหรือความศรัทธาในกิจกรรม ทัศนคติของชาวบ้านเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	p	อ
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การใช้เวลา แรงงาน หรือวัสดุ สิ่งของ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	๒.๒๔	๑๕.๓๖	๓๒.๕๘	๒๕.๕๑	๕.๑๐	๑๒๕.๒๒	< .๐๐๑	๕
๒	การให้ความร่วมมือใน ค.ย.ช.	๕.๑๘	๒๐.๕๕	๓๕.๐๗	๓๐.๑๕	๕.๓๑	๑๒๕.๕๑	< .๐๐๑	๓
๓	การปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง	๔.๑๗	๑๕.๓๖	๕๒.๕๐	๒๖.๗๖	๗.๓๕	๑๕๕.๕๓	< .๐๐๑	๖
๔	การตัดถนนในหมู่บ้านให้เป็นสัดส่วน สวยงาม	๕.๑๕	๑๖.๕๑	๓๖.๐๗	๒๗.๗๐	๑๕.๕๖	๑๑๘.๒๘	< .๐๐๑	๒
๕	การสร้างบริการสาธารณะ เช่นศาลา ประชาคม และบ่อน้ำ เป็นต้น	๗.๓๕	๒๑.๕๒	๓๕.๒๕	๓๓.๐๕	๑๖.๕๕	๕๒.๖๑	< .๐๐๑	๔

ตาราง ๒๕. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	x ²	p	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๖	การย้ายคอกสัตว์ออกจากใต้ถุนบ้าน	๑๔.๖๓	๒๗.๓๐	๒๘.๖๖	๑๖.๘๖	๑๖.๖๐	๖๕.๕๓	<.๐๐๑	๔
๗	การทำส้วมเพื่อใช้ในบ้านของตน	๑๗.๘๘	๒๘.๓๖	๓๐.๖๘	๑๘.๓๘	๘.๘๒	๖๓.๓๑	<.๐๐๑	๗
๘	การปลูกผักทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และทำไร่ ทำสวน	๓.๘๓	๑๖.๖๐	๓๖.๑๑	๓๘.๐๗	๒๖.๓๘	๑๕๕.๒๖	<.๐๐๑	๐
	เฉลี่ยทั้ง ๘ ข้อ	๘.๘๖	๑๘.๖๑	๓๘.๘๐	๒๕.๖๕	๑๑.๕๖	๕๐.๕๐	<.๐๐๑	

จากตาราง ๒๕. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้ แตกต่างจากสมมติฐานไว้นัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่าความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีข้อข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๒๕. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๕. ปรากฏว่า ค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นถ้าจะพิจารณาจากรายเฉลี่ยทั้ง ๘ ข้อย่อยแล้ว จะเห็นว่าค่าอัตราส่วนร้อยละที่อยู่ทางซ้ายน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๒๕.๕๓ แต่ส่วนที่อยู่ทางขวามากกว่าปานกลางเท่ากับ ๓๖.๓๖ ซึ่งแสดงว่ามักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ส่วนใหญ่เห็นว่าชาวบ้านมีความร่วมมือ ความกระตือรือร้น ความสนใจหรือความศรัทธาในกิจกรรมที่เสนอแนะค่อนข้างมาก ซึ่งถ้าจะเรียงลำดับข้อที่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด ๓ อันดับจะได้ดังนี้

๑. การปลูกผักทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และทำไร่ทำสวน
๒. การศึกษากันในหมู่บ้านให้เป็นสังคมส่วนรวม
๓. การให้ความร่วมมือในโครงการฝึกหัดครูชุมชน

จากตาราง ๒๕. มีข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับการย้ายคอกสัตว์ออกจากใต้ถุนบ้านและการทำส้วมเพื่อใช้ในบ้านของคณนั้นชาวบ้านมีความสนใจและศรัทธาค่อนข้างน้อย

๓. การวิเคราะห์เกี่ยวกับความยินดีและความเต็มใจใฝ่หาวิชาของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ในกิจกรรมการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๖.

ตาราง ๒๖. ความยินดีและความเต็มใจใฝ่หาวิชาของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ในกิจกรรมการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.

เลขที่	ข้อสอบถามความเต็มใจใฝ่หาวิชา	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	p	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	การปฏิบัติตามตาม ค.ผ.ช.	๑.๔๓	๕.๖๕	๑๕.๑๒	๕๓.๘๓	๒๕.๕๐	๒๕๕.๕๕	<.๐๐๑	๒
๒	การนิเทศของอาจารย์นิเทศ	๓.๖๘	๓.๑๑	๑๕.๖๓	๓๕.๕๓	๓๑.๖๓	๑๕๕.๕๕	<.๐๐๑	๕
๓	การแนะนำของครูใหญ่	๒.๕๕	๕.๕๕	๒๖.๕๖	๕๖.๕๐	๑๕.๖๑	๒๐๑.๓๓	<.๐๐๑	๖
๔	การแนะนำของครูพี่เลี้ยง	๒.๕๕	๓.๕๕	๓๑.๖๓	๓๓.๐๑	๒๐.๕๕	๑๓๖.๑๓	<.๐๐๑	๕
๕	การที่ท่านทำหน้าที่เป็นทั้งครูสอนในโรงเรียน และเป็นผู้นำพัฒนาหมู่บ้าน	๑.๒๓	๕.๕๐	๒๖.๕๕	๕๐.๕๓	๓๐.๑๕	๒๓๐.๓๓	<.๐๐๑	๕
๖	การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้าน	๐.๓๕	๕.๖๖	๑๖.๖๖	๓๕.๕๖	๓๕.๕๕	๒๓๕.๕๓	<.๐๐๑	๑
๗	การจัดศูนย์ข่าวสารความรู้และจัดทำหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน	๑.๕๓	๓.๕๕	๒๕.๕๑	๓๖.๖๖	๒๕.๐๐	๑๕๓.๑๕	<.๐๐๑	๓
๘	การปรับปรุงการเกษตรเพื่อเป็นตัวอย่างไว้ให้ประชาชนสนใจและตื่นตัว	๐.๕๕	๓.๕๓	๒๓.๕๕	๕๕.๕๕	๒๖.๖๖	๒๓๕.๕๓	<.๐๐๑	๓
	เฉลี่ยทั้ง ๘ ข้อ	๑.๕๖	๖.๑๓	๒๓.๕๓	๕๐.๖๕	๒๓.๓๐	๒๐๓.๕๖	<.๐๐๑	

จากตาราง ๒๖. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้ แตกต่างจากสมมติฐานไว้มีนัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่าความคึกคักเห็นของมวลประชากรที่มีร่องรอยต่าง ๆ ในตาราง ๒๖. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๖. ปรากฏว่ารายเฉลี่ยค่าอัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นทั้ง ๔ ข้อย่อย ค่าอัตราส่วนร้อยละอยู่ทางค่าน้อยกว่าปานกลางเท่ากับ ๔.๐๕ แต่ส่วนที่อยู่ทางค่านามากกว่าปานกลางเท่ากับ ๖๔.๓๕ แสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๕. ส่วนใหญ่มีความเลื่อมใสศรัทธาและความยินดีในกิจกรรมการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. อย่างมาก และถ้าจะเรียงลำดับกิจกรรมที่เขามีความเลื่อมใสศรัทธาและยินดีจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ๓ อันดับแล้วจะได้ดังนี้

๑. การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้าน
๒. การปฏิบัติงานตาม ค.ผ.ช.
๓. การปรับปรุงการเกษตรเพื่อเป็นตัวอย่างไว้ให้ประชาชนสนใจและตื่นตัว

๔. การวิเคราะห์เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ค.ผ.ช. จากหน่วยงานองค์กรหรือบุคคลต่าง ๆ การวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๗.

ตาราง ๒๗. ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๕. ว่าการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ค.ผ.ช. จากหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลต่าง ๆ มีเพียงไร

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	๑	๒	๓	๔	๕	X ²	P	อ.
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
๑	ฝ่ายมหาดไทยหรือส่วนราชการท้องถิ่น	๕.๔๐	๓๑.๓๖	๓๖.๓๕	๒๔.๕๖	๓.๖๐	๑๐๐.๓๖	<.๐๐๑	๓
๒	ฝ่ายอนามัยจังหวัด	๔.๓๖	๒๑.๓๖	๓๐.๔๔	๒๔.๕๓	๑๑.๐๓	๔๓.๒๐	<.๐๐๑	๖
๓	ศึกษาธิการอำเภอ	๓.๓๕	๑๖.๖๖	๒๓.๕๕	๓๔.๓๑	๑๕.๒๓	๕๕.๔๖	<.๐๐๑	๕
๔	ศึกษาธิการจังหวัด	๑๐.๕๕	๒๓.๐๖	๓๓.๐๕	๒๕.๕๑	๕.๔๐	๓๕.๕๓	<.๐๐๑	๔
๕	อาจารย์ในเทศก	๕.๕๐	๕.๔๔	๒๑.๐๕	๓๐.๖๕	๓๓.๕๐	๑๓๖.๕๖	<.๐๐๑	๒

ตาราง ๒๗. (ต่อ)

ข้อที่	ข้อสอบถามความคิดเห็น	ระดับ					χ ²	P	อ.
		1	2	3	4	5			
๖	อาจารย์วิทยาดัชคร	๓.๕๒	๔.๐๔	๑๔.๑๘	๓๔.๕๗	๓๐.๔๔	๑๓๕.๕๔	<.๐๐๑	๑
๗	คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน	๕.๖๘	๑๔.๕๕	๓๑.๓๗	๓๔.๓๑	๑๓.๑๓	๑๒๓.๕๕	<.๐๐๑	๕
๘	ครูใหญ่และครูที่เลี้ยง	๕.๖๘	๔.๕๔	๑๔.๒๖	๓๗.๑๗	๑๓.๑๗	๑๓๕.๕๕	<.๐๐๑	๓
	เฉลี่ยทั้ง ๔ ข้อ	๓.๑๑	๑๔.๕๕	๓๓.๒๑	๓๒.๑๑	๑๔.๖๓	๓๕.๕๕	<.๐๐๑	

จากตาราง ๒๗. แสดงว่าข้อมูลที่สำรวจได้ แยกต่างจากสมมติฐานโรนัยสำคัญที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ทุกข้อ ซึ่งอาจแปลได้ว่า ความคิดเห็นของมวลประชากรที่มีผลข้อมูลต่าง ๆ ในตาราง ๒๗. มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง ๒๗. ปรากฏว่ารายเฉลี่ยของค่าอัตราส่วนร้อยละของความพึงเห็นทั้ง ๔ ข้อย่อย ค่าอัตราส่วนร้อยละอยู่ทางค่าน้อยกว่าปานกลาง เท่ากับ ๒๒.๐๖ แต่ส่วนที่อยู่ทางค่ามากกว่าปานกลางเท่ากับ ๕๐.๓๔ ซึ่งแสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๕. ส่วนใหญ่เห็นว่าการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ค.ผ.ช. จากหน่วยงานองค์การหรือบุคคลต่าง ๆ นั้นมีค่อนข้างมาก ที่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือ ค.ผ.ช. จากมากไปน้อย ๓ อันดับมีดังนี้

๑. อาจารย์วิทยาดัชคร
๒. อาจารย์นิเทศ
๓. ครูใหญ่และครูที่เลี้ยง

๒. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตาม ค.พ.ช. ว่าแตกต่างกันตามเพศหรือไม่

การวิเคราะห์ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ต่อการฝึกสอนตาม ค.พ.ช. ว่าเพศจะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ หรือไม่นั้น ผู้เขียนใช้ t-test และตั้ง $H_0 : \bar{x}_1 - \bar{x}_2 = 0$ เมื่อ $\bar{x}_1$ และ $\bar{x}_2$ เป็นค่าของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบแต่ละคู่ ในเรื่องต่อไปนี้

๑. ค.พ.ช. ก่อนฝึกสอน
๒. ค.พ.ช. หลังฝึกสอน
๓. การฝึกสอนในชั้นเรียนตาม ค.พ.ช.
๔. การฝึกงานที่ศูนย์ชุมชนตาม ค.พ.ช.

ตาราง ๒. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งเป็นเพศชายและหญิงที่มีต่อการฝึกสอน และการฝึกงานที่ศูนย์ชุมชนตาม ค.พ.ช.

ข้อที่	ประเภททัศนคติ	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	ค.พ.ช. ก่อนฝึกสอน	ชาย	๒๓๖	๓.๕๑	๑.๑๕	๐.๑๑	๐.๑๑	๑.๐๑ N.S.
		หญิง	๑๗๖	๓.๕๐	๑.๑๐			
๒	ค.พ.ช. หลังฝึกสอน	ชาย	๒๓๖	๓.๕๓	๑.๐๕	๐.๑๐	๐.๐๑	๐.๑๐ N.S.
		หญิง	๑๗๖	๓.๕๒	๑.๐๒			
๓	การฝึกสอนในชั้นเรียนตาม ค.พ.ช.	ชาย	๒๓๖	๓.๕๓	๑.๐๖	๐.๑๐	๐.๐๕	๐.๕ N.S.
		หญิง	๑๗๖	๓.๕๒	๑.๐๒			
๔	การฝึกงานที่ศูนย์ชุมชนตาม ค.พ.ช.	ชาย	๒๓๖	๓.๕๒	๑.๑๑	๐.๑๑	๐.๐๒	๐.๑๕ N.S.
		หญิง	๑๗๖	๓.๕๐	๑.๑๐			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๒๕. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้ว ผลปรากฏว่าไม่คัดค้านสมมติฐานไบนัยสำคัญที่ตั้งไว้ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ นั้นแสดงว่าเพศไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตาม ค.ป.ช. เรื่องต่าง ๆ ในตาราง ๒๕. แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตาม ค.ป.ช. ว่าแตกต่างกันตามอาชีพของบิดามารดาหรือไม่

การวิเคราะห์หว่าอาชีพของบิดามารดาของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. จะเป็นองค์ประกอบทำให้ทัศนคติของเขาที่มีต่อการฝึกสอนตาม ค.ป.ช. แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ หรือไม่นั้น ผู้วิจัยใช้ t-test และตั้ง $H_0 : \bar{X}_1 - \bar{X}_2 = 0$ เมื่อ $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ เป็นค่าของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบแต่ละกลุ่ม และจะวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบคู่เป็นคู่ ๆ ไป ตามลำดับดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อ ค.ป.ช. ก่อนและหลังฝึกสอน
การวิเคราะห์เรื่องนี้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๒๕. และ ๓๐ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๒๕. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อ ค.ป.ช. ก่อนฝึกสอน ซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพราชการ ข้าราชการ และพ่อค้า

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๓	๑.๐๕	๐.๑๗	๐.๐๗	๐.๕๑ N.S.
	บุตรชาวนา	๔๐	๓.๕๐	๑.๑๓			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๓	๑.๐๕	๐.๑๕	๐.๐๕	๐.๕๗ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๒๑	๓.๓๕	๑.๑๒			
๓	บุตรชาวนา	๔๘	๓.๕๐	๑.๑๓	๐.๑๕	๐.๑๒	๐.๔๕ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๒๑	๓.๓๕	๑.๑๒			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

ตาราง ๓๐. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อ ค.พ.ช. หลังฝึกสอน ซึ่งมีความวาทะประกอบอาชีพข้าราชการ ขาวนา และทอค่า

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{x}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๐	๐.๕๔	๐.๑๕	๐.๐๔	๐.๕๒ N.S.
	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๕๔	๑.๐๒			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๐	๐.๕๔	๐.๑๗	๐.๑๖	๐.๕๕ N.S.
	บุตรทอค่า	๖๑	๓.๗๕	๑.๐๑			
๓	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๕๔	๑.๐๒	๐.๑๗	๐.๒๕	๑.๕๐ N.S.
	บุตรทอค่า	๖๑	๓.๗๕	๑.๐๑			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๒๕. และ ๓๐. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้วผลปรากฏว่าไม่แตกต่างสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คงไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ นั้นแสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่ามีความวาทะประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ขาวนา หรือทอค่าก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. มีทัศนคติต่อ ค.พ.ช. ทั้งก่อนและหลังฝึกสอนแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อกิจกรรมซึ่งจะช่วยเพิ่มสมรรถภาพให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูตาม ค.พ.ช.

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๓๑.

ตาราง ๓๑. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อกิจกรรมซึ่งช่วยเพิ่มสมรรถภาพให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูตาม ค.ป.ช. ซึ่งมีความรคาประกอบอาชีพข้าราชการ ขาวนา และทอคา

คู่ คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๘๕	๑.๑๑	๐.๑๔	๐.๐๕	๐.๒๔ N.S.
	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๕๐	๑.๑๓			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๘๕	๑.๑๑	๐.๑๔	๐.๑๕	๐.๓๔ N.S.
	บุตรทอคา	๒๑	๓.๓๐	๑.๑๒			
๓	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๕๐	๑.๑๓	๐.๑๔	๐.๒๐	๑.๐๘ N.S.
	บุตรทอคา	๒๑	๓.๓๐	๑.๑๒			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๓๑. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้วปรากฏว่าไม่คัดค้านสมมติฐานไร้นัยสำคัญที่ตั้งไว้เจนนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ นั้นแสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่ามีความรคาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ขาวนา หรือทอคาก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติของเขาต่อเรื่องข้างบนนี้แตกต่างกันเจนนัยสำคัญทางสถิติ

๓. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท

การวิเคราะห์เรื่องนี้ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๓๒.

ตาราง ๘๖. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓ศ. ที่มีต่อการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอน
 -คาม ค.ป.จ. ซึ่งมีความหมายประกอบอาชีพราชการ ชานา และทอค่า

หมู่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๑	๐.๕๕	๐.๑๕	๐.๑๐	๐.๖๕ N.S.
	บุตรชานา	๔๐	๓.๖๑	๐.๕๓			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๑	๐.๕๕	๐.๑๖	๐.๑๕	๐.๕๓ N.S.
	บุตรทอค่า	๖๑	๓.๓๖	๐.๕๗			
๓	บุตรชานา	๔๐	๓.๖๑	๐.๕๓	๐.๑๖	๐.๒๕	๑.๕๕ N.S.
	บุตรทอค่า	๖๑	๓.๓๖	๐.๕๗			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๘๖. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้ว ผลปรากฏว่าไม่คิดค้นสมมติฐานไว้นัย
 สำคัญที่คงไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.๓ศ.
 ไม่ว่ามีความหมายประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ชานา หรือทอค่าก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติ
 ของเขาคือเรื่องข้างบนนี้แตกต่างก็มีนัยสำคัญทางสถิติ

๘. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓ศ. ที่มีต่อการนำหลักวิชาการศึกษาและวิชา
 อื่น ๆ ที่เรียนจากสถาบันฝึกหัดครูไปทดลองปฏิบัติในระหว่างฝึกสอน

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๘๗.

ตาราง ๓๘. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีคามารคาประกอบอาชีพข้าราชการ ชาวนา และทอคา ที่มีคอกการปรบปรุงโรงเรียนฝึกสอนเพื่อกอให้เกิดผลคคอกการเรเรียนของเด็ท และการสอนของครู

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{x}$	S	$5\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{x}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๕	๐.๕๓	๐.๑๕	๐.๐๐	๐.๐๐ N.S.
	บุตรชาวนา	๔๐	๓.๕๕	๐.๕๖			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๕	๐.๕๓	๐.๑๖	๐.๓๔	๓.๑๕*
	บุตรทอคา	๖๑	๓.๖๑	๐.๕๔			
๓	บุตรชาวนา	๔๐	๓.๕๕	๐.๕๓	๐.๑๖	๐.๓๔	๓.๑๕*
	บุตรทอคา	๖๑	๓.๖๑	๐.๕๔			

หมายเหตุ N.S. ค้า t ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕
* ค้า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

จากตาราง ๓๘. คู่ที่ ๑ ค้า t ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ ซึ่งไม่คคคคานสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีคามารคาเป็นข้าราชการหรือชาวนานั้นมีทัศนคติคอเรื่องในข้อ ๕ นี้ ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับคู่ที่ ๒ และ ๓ นั้น ค้า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ ซึ่งคคคคานสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่านักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีคามารคาเป็นข้าราชการหรือชาวนา กับทอคานั้น มีทัศนคติคอเรื่องในข้อ ๕ ข้างบนนี้แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ

๖. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีคอกประสพการณการฝึกสอนว่าสงเสริมสมรรถภาพการเป็นครูเพียงไร

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๓๕

ตาราง ๕. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งมีความภาคภูมิใจต่ออาชีพข้าราชการ ชานา และต่อคำที่มีต่อประสิทธิภาพการฝึกสอนว่าส่งเสริมสมรรถภาพการเป็นครูเพียงไร

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๖๓	๑.๐๖	๐.๑๗	๐.๑๕	๐.๕๐ N.S.
	บุตรชานา	๔๐	๓.๗๕	๑.๐๘			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๖๓	๑.๐๗	๐.๑๘	๐.๑๑	๐.๖๖ N.S.
	บุตรพหุคำ	๖๑	๓.๕๒	๑.๐๖			
๓	บุตรชานา	๔๐	๓.๗๕	๑.๐๘	๐.๑๘	๐.๑๖	๑.๖๖ N.S.
	บุตรพหุคำ	๖๑	๓.๕๒	๑.๐๖			

หมายเหตุ N.S. คำ t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๕. คำ t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ ซึ่งไม่คัดค้านสมมติฐานไร้นัยสำคัญที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่าจะมีความภาคภูมิใจต่ออาชีพเป็นข้าราชการ ชานาหรือต่อคำก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบทำให้ทัศนคติของเขาที่มีต่อเรื่องในข้อ ๖ ข้างบนนี้แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ

๗. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อความสามารถและความร่วมมือของครูใหญ่แต่ละครูที่เกี่ยวข้องในการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๖.

ตาราง ๓๖. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งมีความวคาประกอบอาชีพ ชำรษาการชวานา และพอดคำที่มีต่อความสามารถและร่วมมือของครูใหญ่และครูที่เคียงในการฝึกสอนตาม ค.ป.ช.

กลุ่ม	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุตรชำรษาการ	๔๐	๓.๒๔	๑.๑๔	๐.๑๔	๐.๐๒	๐.๑๑ N.S.
	บุตรชวานา	๔๐	๓.๒๖	๑.๑๓			
๒	บุตรชำรษาการ	๔๐	๓.๒๔	๑.๑๔	๐.๑๔	๐.๐๔	๐.๔๓ N.S.
	บุตรพอดคำ	๒๑	๓.๓๐	๑.๐๖			
๓	บุตรชวานา	๔๐	๓.๒๖	๑.๑๓	๐.๑๔	๐.๐๖	๐.๓๒ N.S.
	บุตรพอดคำ	๒๑	๓.๓๐	๑.๐๖			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๓๖. ค่า t ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ ซึ่งไม่คักค่าเสมอมาในนัยสำคัญที่คักไว้อย่างนัยสำคัญ แสดงว่าอาชีพของบิดามารดาไม่ว่าเป็นชำรษาการชวานาหรือพอดคำก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. มีต่อเรื่องในข้อ ๓. ช่างบนันแตกต่างกันนัยสำคัญทางสถิติ

๔. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อความมุ่งหมายของกรฝึกสอนตาม ค.ป.ช.

รายละเอียดการวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงไว้ในตาราง ๓๗.

ตาราง ๓๗. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓ศ. ซึ่งมีความรดาประกอบอาชีพข้าราชการ
ชานา และทอคำที่มอความมุงหมายของการฝึกสอนตาม ค.๘.จ.

กลุ่ม	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}$ diff	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๗๓	๐.๕๓	๐.๑๒	๐.๑๕	๑.๒๓ N.S.
	บุตรชานา	๔๐	๓.๘๘	๐.๕๗			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๗๓	๐.๕๓	๐.๑๒	๐.๑๕	๑.๒๑ N.S.
	บุตรทอคำ	๒๑	๓.๕๕	๐.๕๑			
๓	บุตรชานา	๔๐	๓.๘๘	๐.๕๗	๐.๑๒	๐.๓๕	๓.๑๕ *
	บุตรทอคำ	๒๑	๓.๕๕	๐.๕๑			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕
* ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

จากตาราง ๓๗. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้วผลปรากฏว่าคู่ที่ ๑ และ ๒ ไม่คัดค้านสมมติฐานไบนัยสำคัญที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าบุตรข้าราชการกับบุตรชานา และบุตรข้าราชการกับบุตรทอคำ มีทัศนคติต่อความมุงหมายของการฝึกสอนตาม ค.๘.จ. ไม่แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับคู่ที่ ๓ นั้น ผลปรากฏว่าคัดค้านสมมติฐานไบนัยสำคัญที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ แสดงว่าบุตรชานากับบุตรทอคำมีทัศนคติต่อความมุงหมายของการฝึกสอนตาม ค.๘.จ. แยกต่างกัมนัยสำคัญทางสถิติ

๕. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓ศ. ที่มอการฝึกสอนตาม ค.๘.จ. (เป็นรายเฉลี่ยของข้อ ๒ - ๔)

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๓๘.

ตาราง ๘. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งมีความวคาประกอบอาชีพข้าราชการ ขาวนา และพ่อค้าที่มีต่อการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.

ผู้ คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}$ diff	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๕	๑.๐๘	๐.๑๖	๐.๐๖	๐.๓๗ N.S.
	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๖๑	๑.๐๕			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๕	๑.๐๘	๐.๑๔	๐.๒๑	๑.๑๕ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๖๑	๓.๓๘	๑.๐๕			
๓	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๖๑	๑.๐๕	๐.๑๔	๐.๒๗	๑.๕๓ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๖๑	๓.๓๘	๑.๐๕			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๘. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้ว ผลปรากฏว่า ไม่คักคานสมมติฐานไร้นัยสำคัญที่ทั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าอาชีพของบิดามารดาของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ ขาวนา หรือพ่อค้าก็ตาม ไม่เป็นองค้ประกอบที่นำให้ทัศนคติของเขาคามีต่อการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๘. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกงานพัฒนาชุมชนตาม ค.ผ.ช. ว่าแตกต่างกันตามอาชีพของบิดามารดาหรือไม่

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตาม ค.ผ.ช. ว่าแตกต่างกันตามอาชีพของบิดามารดาที่เป็นข้าราชการ ขาวนา และพ่อค้า ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

หรือไม่ก็ ผู้วิจัยใช้ t-test โดยตั้ง $H_0 : \bar{X}_1 - \bar{X}_2 = 0$ เมื่อ $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ เป็นค่าของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบแต่ละกลุ่ม จึงจะวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบความสำคัญต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อกิจกรรมของโรงเรียนฝึกสอนว่าช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติ และสนใจที่จะช่วยพัฒนาชุมชนเพียงไร

การวิเคราะห์เรื่องที่ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๓๘.

ตาราง ๓๘. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งมีคามารดาประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้า ที่มีต่อกิจกรรมของโรงเรียนฝึกสอนว่า ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว เปลี่ยนทัศนคติและสนใจที่จะช่วยพัฒนาชุมชนเพียงไร

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}$ diff	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๓๘	๑.๑๒	๐.๑๘	๐.๑๘	๐.๕๕ N.S.
	บุตรช่างนา	๔๐	๓.๕๖	๑.๑๖			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๑๘	๑.๑๖	๐.๑๘	๐.๑๘	๐.๕๖ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๖๐	๓.๒๐	๑.๐๘			
๓	บุตรช่างนา	๔๐	๓.๕๖	๑.๑๖	๐.๑๘	๐.๒๖	๑.๓๗ N.S.
	บุตรข้าราชการ	๖๐	๓.๑๘	๑.๐๘			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่นับสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๓๘. ค่า t ไม่นับสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ ซึ่งไม่คัดค้านสมมติฐานว่าไม่นับสำคัญที่จริงไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าระหว่างนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่าจะ เป็นบุตรข้าราชการ ช่างนา หรือพ่อค้าก็ตาม มีทัศนคติต่อกิจกรรมของโรงเรียนฝึกสอนว่าช่วยกระตุ้นให้

ประชาชนต้นตัว และสนใจที่จะช่วยรักษารูมขน ไม่แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคืออาชีพของ บิดามารดาที่เป็นข้าราชการ ขาวนา หรือพ่อค้า ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้นักเรียนฝึกหัดครู ป.ถศ. มีทัศนคติต่อเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๑. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ถศ. ที่มีต่อการกระตุนและช่วยผู้ใหญ่ประชาชน ผู้เดียวและสนใจที่จะปรับปรุงตัวเอง

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๕๐.

ตาราง ๕๐. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ถศ. ซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ขาวนา และพ่อค้าที่มีต่อการกระตุนและช่วยผู้ใหญ่ประชาชนต้นตัวและสนใจที่จะปรับปรุงตนเอง

คู่อ	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X} \pm t_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๖๐	๑.๑๓	๐.๑๔	๐.๐๘	๐.๘๕ N.S.
	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๖๔	๑.๑๔			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๖๐	๑.๑๓	๐.๑๕	๐.๓๖	๑.๘๕ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๒๑	๒.๘๔	๑.๑๑			
๓	บุตรขาวนา	๔๐	๓.๖๔	๑.๑๔	๐.๒๐	๐.๘๕	๓.๖๐ ๑
	บุตรพ่อค้า	๒๑	๒.๘๔	๑.๑๑			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕
๑ ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

จากตาราง ๕๐. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้วผลปรากฏว่า คู่อ ๑ - ๓ ไม่คัก้าน สมมติฐานโรนัยสำคัญที่คงไว้ไอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าบุตร ข้าราชการกับบุตรขาวนา และบุตรข้าราชการกับบุตรพ่อค้า มีทัศนคติคือเรื่องในข้อ ๑ ข้างบนนี้ไม่แตกต่าง

กัมมัยสำคัญทางสถิติ สำหรับคู่ที่ ๓ ผลปรากฏว่าคิค้านสมมติฐานไว้มัยสำคัญที่คังไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ แสดงว่าบุตรชานากับบุตรพ้อคามีทัศนคติต่อเรื่องในข้อ ๒ ข้างบนนี้แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ที่มีต่อการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๔๐

ตาราง ๔๐ เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. ซึ่งมีคามารคาประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ชานา และพ้อคามีต่อการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}$ diff	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๗๓	๐.๕๗	๐.๑๖	๐.๐๕	๐.๓๖ N.S.
	บุตรชานา	๔๐	๓.๗๔	๑.๐๕			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๗๓	๐.๕๗	๐.๑๖	๐.๑๓	๐.๗๕ N.S.
	บุตรพ้อคา	๖๑	๓.๖๐	๐.๐๑			
๓	บุตรชานา	๔๐	๓.๗๔	๑.๐๕	๐.๑๗	๐.๑๔	๑.๐๕ N.S.
	บุตรพ้อคา	๖๑	๓.๖๐	๑.๐๑			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๔๐. เมื่อวิเคราะห์โดย t-test แล้ว ผลปรากฏว่าไม่คิค้านสมมติฐานไว้มัยสำคัญที่คังไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าอาชีพของมีคามารคาที่เป็นข้าราชการ ชานา หรือพ้อคาไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้นักเรียนฝึกหัดครู ป.๓. มีทัศนคติต่อการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๘. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการปรับปรุงบ้านตัวอย่างเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจที่จะปรับปรุงบ้านของตน

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงว่ารายละเอียดไว้ในตาราง ๘๐.

ตาราง ๘๐. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งมีความภาคภูมิใจและเป็นข้าราชการ ช่างนา และพ่อค้าที่มีต่อการปรับปรุงบ้านตัวอย่างเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว และสนใจที่จะปรับปรุงบ้านของตน เช่นนี้

คู่อ	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๘๖	๐.๘๘	๐.๑๖	๐.๐๐	๐.๐๐
	บุตรชาวนา	๔๐	๓.๘๖	๐.๘๘			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๘๖	๐.๘๘	๐.๑๖	๐.๓๘	๒.๓๒
	บุตรพ่อค้า	๒๐	๓.๐๘	๑.๐๒			
๓	บุตรชาวนา	๔๐	๓.๘๖	๐.๘๘	๐.๑๖	๐.๓๘	๒.๓๘
	บุตรพ่อค้า	๒๐	๓.๐๘	๑.๐๒			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕
 * ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

จากตาราง ๘๐. คู่อ ๑ ผลการวิเคราะห์ไม่คัดค้านสมมติฐานโรนัยสำคัญที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าระหว่างนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่เป็นบุตรข้าราชการกับบุตรชาวนามีทัศนคติต่อการปรับปรุงบ้านตัวอย่างไม่แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อ ๒ และ ๓ นั้น ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าคัดค้านสมมติฐานโรนัยสำคัญที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ แสดงว่าระหว่างบุตรข้าราชการกับบุตรพ่อค้า และระหว่างบุตรชาวนากับบุตรพ่อค้ามีทัศนคติต่อการปรับปรุงบ้านตัวอย่างแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๕. การวิเคราะห์เกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ถศ. ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของ
อาจารย์นิเทศก์ คุรุใหญ่ และครูที่เลี้ยง

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๔๓.

ตาราง ๔๓. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.ถศ. ซึ่งมีความรดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ
 ชาวนา และพ่อค้า ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของอาจารย์นิเทศก์ คุรุใหญ่ และครูที่เลี้ยง

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๖	๐.๕๐	๐.๑๕	๐.๐๕	๐.๓๘ N.S.
	บุตรชานา	๔๐	๓.๕๑	๐.๕๕			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๖	๐.๕๐	๐.๑๖	๐.๕๖	๒.๘๖ **
	บุตรพ่อค้า	๒๑	๓.๑๐	๑.๐๑			
๓	บุตรชานา	๔๐	๓.๕๑	๐.๕๕	๐.๑๖	๐.๕๑	๒.๕๐ *
	บุตรพ่อค้า	๒๑	๓.๑๐	๑.๐๑			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕
 * ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕
 ** ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑

จากตาราง ๔๓. ผลการวิเคราะห์โดยใช้ $t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{S\sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$ สำหรับคู่ที่ ๑ ปรากฏว่าไม่คักคานสมมติฐาน
 ไร้นัยสำคัญที่คงไว้ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าบุตรข้าราชการกับบุตร
 ชาวนามีทัศนคติคือเรื่องในข้อ ๕ ข้างบนนั้นไม่แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับคู่ที่ ๒ และ ๓ นั้น

ผลปรากฏว่าทัศนคติอันสัมพันธ์ฐานไว้นัยสำคัญที่คงไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ และ .๐๕ ตามลำดับ แสดงว่าบุคกรข้าราชการกับบุคกรพ่อค้า และบุคกรชานา กับบุคกรเสมียนที่ทัศนคติต่อเรื่องในข้อ ๕ ข้างบนนี้แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ

๖. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๘. ที่มีต่อการกระตุ้นและยั่วยุให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจที่จะมาชุมนุมที่อาศัยอยู่

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๔๔.

ตาราง ๔๔. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓๘. ซึ่งมีความรบกวนประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ ชานา และพ่อค้า ที่มีต่อการกระตุ้นและยั่วยุให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจที่จะมาชุมนุมที่ตนอาศัยอยู่

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}$ diff	t
๑	บุคกรข้าราชการ	๔๐	๓.๖๖	๑.๐๑	๐.๑๓	๐.๐๑	๐.๐๖ N.S.
	บุคกรชานา	๔๐	๓.๒๘	๑.๑๓			
๒	บุคกรข้าราชการ	๔๐	๓.๒๕	๑.๐๑	๐.๑๓	๐.๓๘	๒.๒๘ *
	บุคกรพ่อค้า	๒๑	๒.๘๗	๑.๐๑			
๓	บุคกรชานา	๔๐	๓.๒๘	๑.๑๓	๐.๑๘	๐.๓๓	๒.๐๓ *
	บุคกรพ่อค้า	๒๑	๒.๘๗	๑.๐๑			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕
 * ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

จากตาราง ๔๘. ผลการวิเคราะห์โดยใช้ t -test สำหรับคู่ที่ ๑ ปรากฏว่าไม่คัดค้านสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คงไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าทัศนคติของบุรุษาราชการกับบุรุษาวนาที่มีต่อเรื่องในข้อ ๖. ข้างบนนี้ ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับคู่ที่ ๒ และ ๓ นั้นผลปรากฏว่าคัดค้านสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คงไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ แสดงว่าบุรุษาราชการกับบุรุษาค้าและบุรุษาวนากับบุรุษาค้ามีทัศนคติต่อเรื่องในข้อ ๖. ข้างบนนี้แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ

๘. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในการทัศนอาชุนชน
การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๔๙.

ตาราง ๔๙. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งมีความปรารถนาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ขาวนา และห้ค้่า ที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในการทัศนอาชุนชน

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๑	บุรุษาราชการ	๔๐	๓.๔๕	๐.๕๓	๐.๑๕	๐.๐๑	๐.๐๓ N.S.
	บุรุษาวนา	๔๐	๓.๔๖	๑.๐๐			
๒	บุรุษาราชการ	๔๐	๓.๔๕	๐.๕๓	๐.๑๖	๐.๐๔	๐.๕๓ N.S.
	บุรุษาค้า	๖๑	๓.๗๓	๐.๕๐			
๓	บุรุษาวนา	๔๐	๓.๔๖	๑.๐๐	๐.๑๖	๐.๐๔	๐.๕๖ N.S.
	บุรุษาค้า	๖๑	๓.๗๓	๐.๕๐			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๔๙. ผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏว่าไม่คัดค้านสมมติฐานโรนัยสำคัญที่คงไว้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าระหว่างนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่าจะเป็น

บุตรข้าราชการชานา หรือพ่อค้าก็ตาม มีทัศนคติต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน
 จนมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคืออาชีพของบิดามารดาไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู
 ป.กศ. ต่อกิจกรรมพัฒนาชุมชน แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๔. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการร่วมมือช่วยเหลือ ค.ค.ช.
 ขององค์กรต่าง ๆ

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๑๖.

ตาราง ๑๖. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ
 ชานา และพ่อค้า ที่มีต่อการร่วมมือช่วยเหลือ ค.ค.ช. ขององค์กรต่าง ๆ

คู่ คู่	ระหว่าง	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}$ diff	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๑	๑.๒๕	๐.๑๔	๐.๐๐	๐.๐๐ N.S.
	บุตรชานา	๔๐	๓.๕๑	๑.๒๒			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๕๑	๑.๒๕	๐.๒๐	๐.๒๖	๑.๓๖ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๖๑	๓.๑๕	๑.๐๕			
๓	บุตรชานา	๔๐	๓.๕๑	๑.๒๒	๐.๒๐	๐.๒๖	๑.๓๖ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๖๑	๓.๑๕	๑.๐๕			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๑๖. ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่พึงไว้อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงให้เห็นว่าระหว่างนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่าจะ
 จะเป็นบุตรข้าราชการชานาหรือพ่อค้าก็ตาม มีทัศนคติต่อการร่วมมือช่วยเหลือ ค.ค.ช. ขององค์กรต่าง ๆ
 ไม่แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นแสดงว่าอาชีพของบิดามารดาไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติของ

นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๔. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกงานที่ธนาคารออมสินตาม ค.ผ.ช.

(จากรายเฉลี่ยข้อ ๑ - ๔)

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๔๗.

ตาราง ๔๗. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งมีความวาทะประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ข้าราชการ และพ่อค้า ที่มีต่อการฝึกงานที่ธนาคารออมสินตาม ค.ผ.ช.

คู่ที่	ระหว่าง	N	$\bar{x}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{x}$ diff	t
๑	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๖๕	๑.๐๕	๐.๑๓	๐.๐๓	๐.๑๔ N.S.
	บุตรชาวนา	๔๐	๓.๖๔	๑.๐๕			
๒	บุตรข้าราชการ	๔๐	๓.๖๕	๑.๐๕	๐.๑๔	๐.๓๕	๑.๖๐ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๖๑	๓.๒๐	๑.๐๖			
๓	บุตรชาวนา	๔๐	๓.๖๔	๑.๐๕	๐.๑๔	๐.๒๔	๑.๕๕ N.S.
	บุตรพ่อค้า	๖๑	๓.๒๐	๑.๐๖			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๔๗. ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ นั้นแสดงว่าระหว่างนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ไม่ว่าจะเป็นบุตรข้าราชการ ข้าราชการ หรือพ่อค้าก็ตามมีทัศนคติต่อการฝึกงานที่ธนาคารออมสินตาม ค.ผ.ช. ไม่แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจแปลได้ว่าอาชีพของบิดามารดาไม่เป็นองค์ประกอบทำให้ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกงานที่ธนาคารออมสินตาม ค.ผ.ช. แตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๕. เปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อ
การฝึกสอนตาม ค.ป.ช. ว่าแตกต่างกันตามจำนวนชั่วโมง
ที่ฝึกสอนในชั้นเรียนต่อสัปดาห์หรือไม่

การวิเคราะห์เรื่องนี้ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์เป็น ๔ ข้อดังนี้คือ

- ก. เปรียบเทียบทัศนคติต่อ ค.ป.ช. ก่อนฝึกสอน
- ข. เปรียบเทียบทัศนคติต่อ ค.ป.ช. หลังฝึกสอน
- ค. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกสอนในชั้นเรียน
- ง. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกงานที่สถานประกอบการตาม ค.ป.ช.

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนฝึกสอนที่สอนในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมง
ต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อข้อต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนี้ แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความ
เชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ หรือไม่มี ผู้วิจัยใช้ t-test โดยตั้ง $H_0 : \bar{X}_1 - \bar{X}_2 = 0$ เมื่อ
 $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ เป็นค่าของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบแต่ละกลุ่มที่จะวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็น
ข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติต่อ ค.ป.ช. ก่อนฝึกสอน

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๕๕.

ตาราง ๕๕. เปรียบเทียบทัศนคติต่อ ค.ป.ช. ก่อนการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอน
ในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน

คู่มือ	ระหว่างจำนวนชั่วโมง ที่ฝึกสอนในชั้นเรียนทอ ลับคาน	n	$\bar{x}$	s	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{x}diff$	t																																																																																																																
๑	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๓๐	๑.๐๕	๐.๑๖	๐.๑๔	๐.๒๖ N.S.																																																																																																																
	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕				๒	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๓	๑.๕๖ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๓	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๖	๐.๓๖	๑.๒๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๓	๐.๒๔	๑.๐๔ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๔	๐.๒๕	๑.๐๓ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๖	๐.๑๔	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๓	๐.๑๐	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔
๒	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๓	๑.๕๖ N.S.																																																																																																																
	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑				๓	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๖	๐.๓๖	๑.๒๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๓	๐.๒๔	๑.๐๔ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๔	๐.๒๕	๑.๐๓ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๖	๐.๑๔	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๓	๐.๑๐	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑											
๓	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๖	๐.๓๖	๑.๒๕ N.S.																																																																																																																
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕				๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๓	๐.๒๔	๑.๐๔ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๔	๐.๒๕	๑.๐๓ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๖	๐.๑๔	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๓	๐.๑๐	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																							
๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๒๐	๑.๐๕	๐.๒๓	๐.๒๔	๑.๐๔ N.S.																																																																																																																
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑				๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๔	๐.๒๕	๑.๐๓ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๖	๐.๑๔	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๓	๐.๑๐	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																																			
๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๔	๐.๒๕	๑.๐๓ N.S.																																																																																																																
	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑				๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๖	๐.๑๔	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๓	๐.๑๐	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																																															
๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๖	๐.๑๔	๐.๖๔ N.S.																																																																																																																
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕				๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๓	๐.๑๐	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																																																											
๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๓๔	๑.๑๕	๐.๒๓	๐.๑๐	๐.๕๕ N.S.																																																																																																																
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑				๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																																																																							
๘	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๓๑	๐.๑๑	๐.๓๖ N.S.																																																																																																																
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕				๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕	๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																																																																																			
๙	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๖๓	๑.๑๑	๐.๒๔	๐.๑๕	๐.๖๔ N.S.																																																																																																																
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕				๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕		๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																																																																																															
๑๐	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑	๐.๒๖	๐.๐๔	๐.๓๑ N.S.																																																																																																																
	๓๑ - ๓๕	๒๗	๓.๕๓	๑.๐๕																																																																																																																			
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๔๔	๑.๑๑																																																																																																																			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่นับสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๔๔. เมื่อวิเคราะห์โดยใช้ t-test แล้วปรากฏว่า ไม่มีความสมมติฐาน
 ไร้นัยสำคัญที่ถึงไว้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงให้เห็นว่าทัศนคติของนักเรียน
 ฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อ ค.พ.ร. ก่อนการฝึกสอนนั้น แม้จะสอนระหว่าง ๖ - ๑๐, ๑๑ - ๑๕, ๑๖ - ๒๐
 ๒๑ - ๒๕ หรือ ๒๖ - ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เขามีทัศนคติต่อ ค.พ.ร.
 ก่อนฝึกสอนแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติคือ ค.พ.ร. หลังฝึกสอน

การวิเคราะห์เรื่องนี้ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๔๕.

ตาราง ๔๕. เปรียบเทียบทัศนคติคือ ค.พ.ร. หลังการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้น
 เรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน

คู่อ	ระหว่างจำนวนชั่วโมง ที่ฝึกสอนในชั้นเรียนต่อ สัปดาห์	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}diff$	t
๑	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๓๖	๑.๐๘	๐.๒๑	๐.๑๒	๐.๕๘ N.S.
	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๘๘	๐.๕๖			
๒	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๓๖	๑.๐๘	๐.๒๓	๐.๐๕	๐.๑๕ N.S.
	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๑	๑.๐๘			
๓	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๓๖	๑.๐๘	๐.๒๖	๐.๐๕	๐.๑๕ N.S.
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๘๑	๑.๐๘			
๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๓๖	๑.๐๘	๐.๒๑	๐.๒๘	๑.๑๓ N.S.
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๔.๐๐	๑.๐๑			
๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๘๘	๐.๕๖	๐.๒๕	๐.๑๓	๐.๖๘ N.S.
	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๑	๑.๐๘			

ตาราง ๔๔. (ต่อ)

คู่อันดับ	ระหว่างจำนวนชั่วโมง ที่ฝึกสอนในชั้นเรียนคือ สัปดาห์	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}diff$	t
b	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๘๘	๐.๕๖	๐.๒๘	๐.๐๗	๐.๒๕ N.S.
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๘๑	๑.๐๘			
c	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๘๘	๐.๕๖	๐.๒๐	๐.๑๒	๐.๖๐ N.S.
	๒๒ - ๓๐	๕๐	๕.๐๐	๑.๐๑			
d	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๗๑	๑.๐๘	๐.๒๑	๐.๑๐	๐.๕๘ N.S.
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๘๑	๑.๐๘			
e	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๗๑	๑.๐๘	๐.๒๒	๐.๒๕	๑.๑๓ N.S.
	๒๒ - ๓๐	๕๐	๕.๐๐	๑.๐๑			
๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๘๑	๑.๐๘	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๓๗ N.S.
	๒๒ - ๓๐	๕๐	๕.๐๐	๑.๐๑			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๔๔. ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าไม่คัดค้านสมมติฐานโรนัยสำคัญที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าทัศนคติที่มีต่อ ค.ผ.จ. หลังการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนระหว่าง ๒ - ๑๐, ๑๑ - ๑๕, ๑๖ - ๓๐, ๒๑ - ๒๕, หรือ ๒๒ - ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้น มีทัศนคติไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นแสดงว่าจำนวนชั่วโมงสอนในชั้นเรียนต่อสัปดาห์ ไม่ว่าจะ เป็นกี่ชั่วโมงก็ตามระหว่าง ๒ - ๓๐ ชั่วโมงนั้น ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เขามีทัศนคติต่อ ค.ผ.จ. หลังการฝึกสอนแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกสอนในชั้นเรียน

การวิเคราะห์เรื่องนี้ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๕๐.

ตาราง ๕๐. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกสอนในชั้นเรียนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.๓ศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน

หมู่	ระหว่างจำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนต่อสัปดาห์	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t																																																																																
๑	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๘๒	๐.๑๐	๐.๒๘ N.S.																																																																																
	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘				๒	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๘๒	๐.๑๘	๐.๓๓ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๓	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๘๐	๐.๑๘	๐.๕๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๓๑	๐.๐๖	๐.๑๘ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๗	๐.๒๘	๐.๕๑ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๕	๐.๐๘	๐.๑๘ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๓๘	๐.๐๘	๐.๑๒ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.
๒	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๘๒	๐.๑๘	๐.๓๓ N.S.																																																																																
	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑				๓	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๘๐	๐.๑๘	๐.๕๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๓๑	๐.๐๖	๐.๑๘ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๗	๐.๒๘	๐.๕๑ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๕	๐.๐๘	๐.๑๘ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๓๘	๐.๐๘	๐.๑๒ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓								
๓	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๘๐	๐.๑๘	๐.๕๕ N.S.																																																																																
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓				๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๓๑	๐.๐๖	๐.๑๘ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๗	๐.๒๘	๐.๕๑ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๕	๐.๐๘	๐.๑๘ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๓๘	๐.๐๘	๐.๑๒ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓																				
๔	๖ - ๑๐	๕๐	๓.๕๒	๑.๘๕	๐.๓๑	๐.๐๖	๐.๑๘ N.S.																																																																																
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕				๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๗	๐.๒๘	๐.๕๑ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๕	๐.๐๘	๐.๑๘ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๓๘	๐.๐๘	๐.๑๒ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓																																
๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๗	๐.๒๘	๐.๕๑ N.S.																																																																																
	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑				๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๕	๐.๐๘	๐.๑๘ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๓๘	๐.๐๘	๐.๑๒ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓																																												
๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๘๕	๐.๐๘	๐.๑๘ N.S.																																																																																
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓				๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๓๘	๐.๐๘	๐.๑๒ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕	๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓																																																								
๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๖๒	๒.๑๘	๐.๓๘	๐.๐๘	๐.๑๒ N.S.																																																																																
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕				๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓																																																																				
๘	๑๖ - ๒๐	๒๘	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๘	๐.๒๒	๑.๑๒ N.S.																																																																																
	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓																																																																																			

ตาราง ๕๐. (ต่อ)

คู่ที่	ระหว่างจำนวนชั่วโมง ที่ฝึกสอนในชั้นเรียนต่อ สัปดาห์	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t
๕	๑๖ - ๒๐	๒๔	๓.๓๘	๑.๐๑	๐.๒๖	๐.๒๐	๐.๗๕ N.S.
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕			
๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๗	๓.๗๐	๑.๐๓	๐.๒๕	๐.๑๖	๐.๕๕ N.S.
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๘	๑.๐๕			

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๕๐. ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าทัศนคติที่มีต่อการฝึกสอนในชั้นเรียนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนระหว่าง ๖ - ๑๐, ๑๑ - ๑๕, ๑๖ - ๒๐, ๒๑ - ๒๕ หรือระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้นทัศนคติไม่แตกต่างกับมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นแสดงว่าจำนวนชั่วโมงสอนในชั้นเรียนต่อสัปดาห์ ระหว่าง ๖ - ๓๐ ชั่วโมงนั้น ไม่ว่าจะ เป็นกี่ชั่วโมงก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เรามีทัศนคติต่อการฝึกสอนในชั้นเรียนแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญทางสถิติ

๕. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกงานที่ธนาคารตาม ค.ป.ช.

การวิเคราะห์เรื่องนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง ๕๑.

ตาราง ๕๑. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฝึกงานที่ธนาคารตาม ค.ป.ช. ของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ.

ซึ่งปัดสอนในชั้นเรียนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกัน

คู่อ	ระหว่างจำนวนชั่วโมง ที่ปัดสอนในชั้นเรียนต่อ สัปดาห์	N	$\bar{X}$	S	$S\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	$\bar{X}_{diff}$	t																																																																																																								
๑	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๐	๐.๐๖	๐.๑๕ N.S.																																																																																																								
	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕				๒	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๒	๐.๓๒	๑.๓๕ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๓	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๓๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๔	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๒๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๕๐	๑.๕๒ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๕๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๐๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.
๒	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๒	๐.๓๒	๑.๓๕ N.S.																																																																																																								
	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕				๓	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๓๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๔	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๒๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๕๐	๑.๕๒ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๕๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๐๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑								
๓	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๓๒ N.S.																																																																																																								
	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕				๔	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๒๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๕๐	๑.๕๒ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๕๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๐๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																				
๔	๒ - ๑๐	๕๐	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๒๕ N.S.																																																																																																								
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑				๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๕๐	๑.๕๒ N.S.	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๕๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๐๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																																
๕	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๕๐	๑.๕๒ N.S.																																																																																																								
	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕				๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๕๕ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๐๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																																												
๖	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๕	๐.๑๕	๐.๕๕ N.S.																																																																																																								
	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕				๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๐๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																																																								
๗	๑๑ - ๑๕	๕๐	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๑	๐.๐๒	๐.๐๕ N.S.																																																																																																								
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑				๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																																																																				
๘	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๐	๐.๕๕	๑.๕๒ N.S.																																																																																																								
	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕				๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑	๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																																																																																
๙	๑๖ - ๒๐	๒๕	๓.๐๕	๑.๐๕	๐.๒๗	๐.๕๒	๑.๕๕ N.S.																																																																																																								
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑				๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																																																																																												
๑๐	๒๑ - ๒๕	๒๕	๓.๕๕	๑.๐๕	๐.๒๒	๐.๑๓	๐.๕๕ N.S.																																																																																																								
	๒๖ - ๓๐	๕๐	๓.๕๖	๑.๑๑																																																																																																											

หมายเหตุ N.S. ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕

จากตาราง ๕๑. ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าไม่คัดค้านสมมติฐานว่าไวนัยสำคัญที่ตั้งไว้จะมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑ หรือ .๐๕ แสดงว่าทัศนคติที่มีต่อการฝึกงานที่ธนาคารชุมชนตาม ค.ป.ช. ของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ซึ่งฝึกสอนในชั้นเรียนระหว่าง ๒ - ๑๐, ๑๑ - ๑๕, ๑๖ - ๒๐, ๒๑ - ๒๕ หรือ ๒๖ - ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้นทัศนคติไม่แตกต่างกับนัยสำคัญทางสถิติ นั่นแสดงว่าจำนวนชั่วโมงสอนในชั้นเรียนต่อสัปดาห์ระหว่าง ๒ - ๓๐ ชั่วโมงนั้น ไม่ว่าจะเป็นกี่ชั่วโมงก็ตาม ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. มีทัศนคติต่อการฝึกงานที่ธนาคารชุมชนตาม ค.ป.ช. แตกต่างกับเจนนัยสำคัญทางสถิติ

๖. ปัญหาความต้องการและความคิดเห็นทั่วไป
ของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ.

ปัญหาความต้องการและความคิดเห็นทั่วไปของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ค่อยไปนี้ได้มาจากข้อสอบถามในแบบสอบถามหมวดที่ ๕ (คูภาคผนวก ส.) ผู้เขียนได้รวบรวมไว้เป็นข้อใหญ่ ๆ ๔ ข้อดังต่อไปนี้

ก. ปัญหาและความต้องการที่จะให้ทางสถาบันฝึกหัดครูช่วยเหลือเป็นพิเศษ ในด้านสวัสดิการฯลฯออกไปฝึกสอนอยู่ในชนบท

๑. เกี่ยวกับบ้านพัก คือ

- ก) บ้านพักไม่มั่นคง แข็งแรง ไม่มีรั้วรอบขอบชิด และไม่ปลอดภัยจากขโมย ฉะนั้นถาวร เลือกรหาบ้านเช่าควรพิจารณาโดยรวมคอบ
- ข) บ้านพักควรจัดให้มีเช่าของเครื่องใช้ที่จำเป็นให้ครบ และมีเครื่องตกแต่งพอสมควร
- ค) บ้านพักและบริเวณควรมีแคบเกินไป ไม่เหมาะที่จะทำแปลงเกษตรสาธิตหรือปลูกไม้ประดับเพื่อความสวยงาม
- ง) บ้านพักควรอยู่ในหรือใกล้หมู่บ้าน และอยู่อย่างอิสระ ไม่ควรให้อยู่ร่วมกับเจ้าของบ้าน

๒. เกี่ยวกับอาหารการกิน คือ

- ก) หากอุปกรณ์เครื่องทำครัวประกอบอาหารทางวิทยาลัยควรจัดหาไว้ให้ด้วย

- ง) ซากแค้นบออาหาร หาชื้อยาก ทางวิทยาลัยควรจัดหาให้บ้างเป็นครั้งคราว
 ค) ให้ทางวิทยาลัยเอาใจใส่ดูแลสภาพการกินอยู่ของนักเรียนฝึกสอนมากขึ้นกว่านี้

๓. เกี่ยวกับความเจ็บไข้ คือ

- ก) ยาสამัฒประจําบ้านที่ทางวิทยาลัยจัดให้ นั้น ไม่เพียงพอ
 ข) เวลาเจ็บป่วยหนักทางวิทยาลัยควรจัดรถรับส่งโรงพยาบาลด้วย

๔. เกี่ยวกับความปลอดภัย คือ

- ก) ทางวิทยาลัยควรขอความคุ้มครองจากคณะกรรมการหมู่บ้าน และครูพี่เลี้ยงด้วย โดยเฉพาะนักเรียนฝึกสอนที่เป็นหญิงมักจะถูกโจรกรรมบ่อย ๆ
 ข) อาจารย์นิเทศควรไปเยี่ยมเยียนและให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและทั่วถึงกัน

๕. เกี่ยวกับการเงินของนักเรียนฝึกสอน คือ

- ก) เงินค่าอาหารทางวิทยาลัยควรนำไปจ่ายให้ตรงตามเวลาที่ตกลงไว้เสมอ
 ข) การรับจ่ายเงินยืมจาก อาจารย์นิเทศควรจะช่วยเหลือเบิกจ่ายโดยรวดเร็ว ไม่ควรให้ตกลงอยู่ที่วิทยาลัยนานเกินไปทำให้นักเรียนฝึกสอนเดือดร้อน
 ค) เวลาขาดแคลนเงินหาที่พึ่งพาไม่ได้ ทางวิทยาลัยควรพิจารณาหาทางช่วยเหลือสภาพการ ^{๕๕}เงินน่าง

๖. ความรู้สึกยากลำบากหรือความรู้สึกอึดอัดใจมากที่สุดขณะออกฝึกสอนตาม ค.ผ.ช.

๑. ด้านการปรับปรุงโรงเรียน คือ

- ก) ครูพี่เลี้ยงและครูใหญ่ต้องการใช้แรงงานนักเรียนฝึกสอนมากเกินไป
 ข) โรงเรียนฝึกสอนไม่มีโครงการปรับปรุงระยะยาวคิดได้อย่างไรก็ทำไปเรื่อย ๆ
 ค) โรงเรียนฝึกสอนขาดอุปกรณ์การสอนและเครื่องมือเครื่องใช้

๒. ด้านการสอนในชั้นเรียน คือ

- ก) อาจารย์นิเทศ ไม่เคยให้คำแนะนำเรื่องการสอนเป็นรายบุคคลเลย

ข) ครูที่เลี้ยงไม่สนใจที่จะให้คำแนะนำในการสอน จะสอนอย่างไรก็แล้วแต่นักเรียน
ฝึกสอน

ค) เด็กในชั้นมากเกินไป สอนไม่ทั่วถึงและปกครองลำบาก

ง) เด็กไม่ค่อยสนใจในการศึกษาเล่าเรียน เพราะพ่อแม่ยากจน และมุ่งที่จะใช้
แรงงานเด็กที่บ้านมากเกินไป เด็กขาดเรียนบ่อย ๆ

๖.๑) การ เปลี่ยนครูสอนทุกภาคเรียนทำให้การสอนไม่ติดต่อดำเนินกันก็ขอ ควรหาทาง
แก้ไข

๓. ด้านวิธีสอนวิชาต่าง ๆ คือ

ก) สอนภาษาไทยลำบากเพราะ เด็กพูดภาษาถิ่น

ข) ขาดประสบการณ์และทักษะ เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาต่าง ๆ อยู่มาก ครูที่เลี้ยงช่วยได้
น้อย และอาจารย์นี้เทศกก็ไม่มีความสังเกตและให้คำแนะนำ

ค) เด็กขาดอุปกรณ์การเรียนเช่น สมุด หนังสือ ห้องสมุดของโรงเรียนก็มีหนังสืออ่าน
ประกอบน้อย จึงลำบากที่จะนำวิธีสอนใหม่ ๆ ไปทดลองดู

ง) ขาดอุปกรณ์การสอน หายาก มีเวลาไม่พอในการทำหรือจัดหา เพราะต้องทำงาน
อื่น ๆ อีกมากเกินไป

จ) หาโอกาสทดลองวิธีสอนใหม่ ๆ ได้ยาก เพราะฝึกสอนระยะสั้นเกินไป

๔. ด้านอุปกรณ์การสอน คือ

ก) อุปกรณ์การสอนที่เคยทำหรือจัดหาไว้แล้ว ครูที่เลี้ยงไม่สนใจที่จะเก็บรักษาไว้
เพื่อใช้อีกในโอกาสต่อไป

ข) อุปกรณ์การสอนที่นักเรียนฝึกสอนทำขึ้นแต่ละรุ่นก็ว่า ๆ กันและไม่ค่อยได้นำออกใช้

ค) การทำการใช้ และการเก็บรักษาไม่มีระบบว่าควรจะทำอย่างไร

๕. ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์นี้เทศก คือ

ก) ขาดความเป็นกันเอง เฉย ๆ ทำให้เด็กเรียนฝึกสอนไม่กล้าเข้าไปขอคำแนะนำ

มีความสัมพันธ์กันน้อยเกินไปทำให้ขาดความเข้าใจกัน

ข) อาจารย์มีเทศน์มีเวลาสั่งแก่การสอนและประชุมทบทวน เพื่อปรึกษาหารือกันน้อยเกินไป จึงมองไม่ค่อยเห็นปัญหาของนักเรียนฝึกสอน และการประชุมเพื่ออภิปรายปัญหาการฝึกสอนก็ไม่มีกำหนดไว้แน่นอน

๖. ความสัมพันธ์กับครูใหญ่ คือ

ก) ครูใหญ่เคร่งขรึม และขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนฝึกสอน จึงทำให้นักเรียนฝึกสอนรู้สึกขาดความอบอุ่นและอีกอึดใจบ้าง

ข) ครูใหญ่ไม่มีแผนงานที่จะร่วมกับนักเรียนฝึกสอนที่แน่นอน

๗. ความสัมพันธ์กับครูพี่เลี้ยง คือ

ก) ครูพี่เลี้ยงสนใจและช่วยเหลือแนะนำการสอนน้อยเกินไป

ข) ครูพี่เลี้ยงขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนฝึกสอน

ค) มักจะมีความเห็นขัดแย้งกันเสมอ

๘. เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนฝึกสอนด้วยกัน คือ

ก) เมื่อทำงานเป็นหมู่เป็นคณะมักจะปรากฏว่า ขาดความร่วมมือ ชอบเอาตัวเอาเปรียบกัน และขาดความเสมอต้นเสมอปลายในการทำงานต่าง ๆ

ข) ชอบซิงคี่จึงเค้นกัน เรื่องคะแนนการฝึกสอนจึงเกิดจิตใจกันบ้างบางโอกาส

ค) มักจะเกิดความเข้าใจผิดกัน เรื่องจ่ายเงินค่าอาหารส่วนรวมเสมอ ๆ โดยเฉพาะระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง

๙. ความสัมพันธ์กับหมู่บ้าน คือ

ก) ในฤดูหนาวชาวบ้านไปพำนักกันหมดเกือบตลอดวัน ไม่มีเวลายามาเอาใจใส่การพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง

ข) ชาวบ้านมีความเลื่อมใสศรัทธา นักเรียนฝึกสอนน้อยเกินไป

ค) ชาวบ้านคอยให้นักเรียนฝึกสอนทำงานให้ฝ่ายเดียว

ก. ควรที่จะเพิ่มหัวข้อเรื่องหรือวิชาอะไรลงไปเป็นหลักสตร ป.กศ. อีกบ้าง

๑. หมวดวิชาการศึกษา ควรเพิ่ม หลักและวิธีการประชุมรายงาน และการอภิปรายปัญหา การเตรียมการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน เรื่องโรงเรียนชุมชน เรื่องการจัดห้องสมุดประชาชน วิธีสอนภาษาไทยให้แก่เด็กที่พูดภาษาถิ่น

๒. เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ควรที่จะเพิ่มเรื่อง หลักและวิธีการพัฒนาชุมชน การสร้างมุกุญยสัมพันธ์ วิธีการทำงานเป็นหมู่คณะ โสภทัศน์ศึกษา

๓. เกี่ยวกับการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. ควรที่จะเพิ่ม เรื่องการประชุม อภิปรายปัญหา การฝึกสอน หลักการจึกหา ทำ ไร่ และรักษาอุปกรณ์การสอน

ง. ความคิดเห็นทั่วไปอย่างเสรีเกี่ยวกับการฝึกสอนตาม ค.ผ.ช. จากความคิดเห็นทั่วไปของนักเรียนฝึกหัดครู พอจะสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

๑. ควรเน้นการฝึกสอนในชั้นเรียนให้มากกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน
 ๒. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอนเสมอ ๆ
 ๓. อาจารย์มีเทศน์น้อยเกินไป ทำให้ครูและนิเทศน์นักเรียนฝึกสอนไม่ทั่วถึง
 ๔. การพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้านควรมีโครงการระยะยาวที่แน่นอน เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกสอนแต่ละรุ่นได้ดำเนินงานต่อเนื่องกันไป

๕. ทางวิทยาลัยควรพิจารณาช่วยเหลือด้านสวัสดิการตลอดจนความสะดวกต่าง ๆ แก่นักเรียนฝึกสอนให้มากขึ้น

๖. ทางวิทยาลัยควรให้การศึกษานੂੰใหญ่แก่ประชาชนโดยใช้สื่อมวลชนและโสภทัศน์ศึกษา เพื่อให้เขาเข้าใจและเห็นความสำคัญของ ค.ผ.ช. ยิ่งขึ้น

๗. ไม่ควรให้ฝึกสอนเกิน ๓ วิชา เพราะมีเวลาน้อยต้องทำงานอย่างอื่น ๆ มาก ทำให้เตรียมการสอนไม่ได้ดี

๘. ก่อนออกฝึกสอนควรได้เรียนวิชาการเตรียมการฝึกสอนเสียก่อน นอกจากนี้ควร

ได้เรียนวิชาการศึกษา วิชาจิตวิทยา วิชาการศึกษารวมชน วิชาเกษตรและวิชาคหกรรมศาสตร์ด้วย

๘. ควรประชุมอภิปรายประเมินผลการทำงานการฝึกสอนตาม ค.ศ.ศ. ทุก ๆ ภาคเรียน เพื่อทราบปัญหาและหาทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

๑๐. ในระหว่างฝึกสอนควรจัดให้มีการประชุมอภิปรายปัญหาการสอนการทัศนศึกษาหมู่บ้าน และปัญหาอื่น ๆ ทุก ๆ สัปดาห์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและส่งเสริมข้อดี

๑๑. อาจารย์นิเทศควรเลือกจากบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะดีหลายประการ เช่น ความรู้ดี อารมณ์ดี หนักแน่น อ่อนน้อม ใจกว้าง ยุติธรรม และไม่ดูเกินไป

๑๒. อาจารย์นิเทศและครูที่เลี้ยงให้คำแนะนำขัดแย้งกันในบางครั้ง ทำให้หนักใจ ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตามใครดี

๑๓. อาจารย์นิเทศไปนิเทศไม่ทั่วถึงมักจะไปแค่โรงเรียนฝึกสอนที่มีทางไปสะดวกเป็นส่วนมาก

๑๔. โรงเรียนฝึกสอนและสถาบันฝึกหัดครูควรวางโครงการฝึกสอนร่วมกัน เพื่อความเข้าใจอันดีทั้งสองฝ่าย

๑๕. หน่วยฝึกสอนใดที่ได้พัฒนาตามโครงการไปพอสมควรแล้ว ควรจะเปลี่ยนไปที่ใหม่บ้าง

ผลของการศึกษาค้นคว้าและคิดเสมอเนะ

ปัญหาและความมุ่งหมาย

การฝึกหัดความรู้ความโทรงการฝึกหัดครูชนบท ถ้าสนใจใช้การฝึกหัดสอนในโรงเรียน และในขณะเดียวกันก็ฝึกงานที่หน้าชุมชนไปด้วย การฝึกสอนและการฝึกงานดังกล่าวนี้มีปัญหาที่นำมากำหนดว่าอยู่หลายด้าน แต่ปัญหาสำคัญที่มีผู้เห็นเพิ่มเติมว่าควรศึกษาค้นคว้าให้ทราบก่อน คือปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่นำผลการฝึกหัดตามโครงการฝึกหัดครูชนบท ว่าเป็นเชิงนิยามหรือเชิงนิเวศ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าถ้าพัฒนาเกิดคือการฝึกสอนเป็นเชิงนิเวศแล้ว จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญทำให้การฝึกหัดไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร นอกจากนี้การฝึกสอนจะโดยผู้ฝึกหรือโดยอาจารย์คนอื่น ๆ เช่น เกี่ยวกับ เศรษฐกิจของภูมิภาค จำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนและสัปดาห์ ปัญหาและความต้องการของนักเรียนฝึกสอนเหล่านี้เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองผู้เขียนจึงได้ตั้งความมุ่งหมายที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวแล้ว เรื่องราวข้อเท็จจริงส่งเสริม และข้อเสียดังกล่าวไว้ปรับปรุงเกี่ยวกับการฝึกหัดครูชนบทของโครงการฝึกหัดครูชนบทต่อไป

วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้เขียนได้ใช้วิธีแบบผสมผสานขึ้น เพื่อสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ปีที่ ๒ ที่นำผลการฝึกสอนมาแล้ว แบบสอบถามมี ๕ หมวดคือ หมวดที่ ๑ เรื่องโครงการฝึกหัดครูชนบท หมวดที่ ๒ เรื่องการวางโครงการเตรียมการฝึกสอน หมวดที่ ๓ เรื่องการฝึกสอนในชั้นเรียน หมวดที่ ๔ เรื่องการฝึกงานที่หน้าชุมชนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท หมวดที่ ๕ เรื่องปัญหาความต้องการและความคิดเห็นทั่วไปของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. สำหรับหมวดที่ ๕ นี้เป็นแบบสอบถามที่ได้นำแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ผู้เขียนได้ใช้แบบสอบถามนี้ทำการทดสอบกับนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ปีที่ ๒ ของสถาบันฝึกหัดครูที่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ๘ แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนนักเรียน ๔๐๔ คน เป็นชาย ๒๒๖ คน

หญิง ๑๗๖ คน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีค่ามารดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ๔๐ คน ช่างนา ๔๐ คน ทอผ้า ๒๐ คน และอาชีพอื่น ๆ ๑๔๖ คน

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้เขียนใช้หลายวิธี เช่น วิธีอัตราส่วนร้อยละ วิธีไค - แสควร์ อัตราส่วนวิกฤตแบบ t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังต่อไปนี้คือ

- ๑. นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. มีทัศนคติต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนเป็นเชิงนิมมาน
- ๒. ทั้งก่อนและหลังการฝึกสอนนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. มีทัศนคติที่ดีต่อโครงการฝึกหัดครูชุมชน และภายหลังการฝึกสอนแล้วยิ่งทำให้มีทัศนคติต่อโครงการฝึกหัดครูชุมชนที่ดียิ่งขึ้น
- ๓. เทศ อาชีพของบิดามารดา และจำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียน ไม่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนแตกต่างกัน
- ๔. จากผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครูนั้น การเตรียมการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนควรทำดังนี้
  - ✓ ก. จัดให้มีการประชุมพิเศษที่สถานฝึกหัดครูเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน และหน้าที่ของโรงเรียนฝึกสอนเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ก่อนออกฝึกสอน
  - ✓ ข. ในสัปดาห์ที่หนึ่งของการฝึกสอนที่โรงเรียนฝึกสอน ควรจัดให้มีการอภิปรายปัญหาและผลงานของนักเรียนฝึกสอนรุ่นก่อนโดยอภิปรายเป็นกลุ่มระหว่าง ครูที่เลี้ยง ครูใหญ่ อาจารย์นิเทศก์และนักเรียนฝึกสอน เพื่อนักเรียนฝึกสอนจะได้เข้าใจแนวปฏิบัติงาน และปัญหาของโรงเรียนฝึกสอนแต่ละแห่งก่อนจะลงมือปฏิบัติงาน
  - ๕. จากผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครูนั้น การดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูชุมชน ควรคำนึงถึงอันดับความสำคัญของหลักการดำเนินงานจากมากไปน้อยตามลำดับดังนี้
    - ก. โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางของชุมชน และชุมชนควรมีโอกาสใช้โรงเรียน

ให้มากที่สุด

- ข. โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกันไม่ควรแยกออกจากกัน
- ค. โรงเรียนและชุมชนควรเจริญไปพร้อม ๆ กัน
- ง. ความเป็นไปของชุมชนเป็นบทเรียนที่โรงเรียนต้องนำมาเรียนเพื่อหาทาง

ปรับปรุงให้ดีขึ้น

จ. การปรับปรุงชุมชนจะสำเร็จได้จะต้องอาศัยบุคคลหลายประเภทร่วมมือกัน

๖. จากผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนฝึกหัดครูนั้น การดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูชุมชนควรคำนึงถึงอันดับความสำคัญของวิธีการดำเนินงานมาแต่ไปน้อยตามลำดับดังนี้

ก. ศึกษาและสำรวจชุมชนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการแล้วจึงวาง

โครงการเพื่อดำเนินงาน

ข. ประสานงานทางกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนซึ่งร่วมกับทำ

อยู่หลายฝ่าย

ค. แนะนำให้ประชาชนช่วยตัวเองในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ง. จัดโรงเรียนให้เป็นแบบโรงเรียนชุมชน

จ. ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร

ฉ. จัดให้มีการศึกษายู่ใหญ่หรือมูลสารศึกษา

ช. ใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ และโสตทัศนอุปกรณ์ ฯลฯ

๗. ปัญหาความต้องการ และความคิดเห็นของนักเรียนโดยทั่วไปในระหว่างฝึกสอน

ที่สำคัญคือ

ก. นักเรียนฝึกสอนมีปัญหาในด้านสวัสดิการที่กองการให้ทางสถาบันฝึกหัดครูช่วยเหลือเกี่ยวกับบ้านพัก คือ คับแคบ ไม่มั่นคง ไม่มีรั้วรอบขอบชิด เกี่ยวกับอาหารการกิน หางซื้อยาก โกลดตลก เกี่ยวกับความเจ็บไข้ได้เวลาเจ็บป่วยไม่มีใครช่วยเหลือรักษา ถ้าป่วยหนักทางวิทยาลัยควรช่วยรับส่งโรงพยาบาล เกี่ยวกับความปลอดภัยนั้นบ้านพักมักจะถูกโจรกรรมบ่อย ๆ สำหรับการเงินนั้น อาจารย์นี้เทศน์ว่าเงินธนาคารและค่าอาหาร ไม่จ่ายให้เข้าเงินไป

ข. นักเรียนฝึกสอนมีความรู้สึกยากลำบาก หรือมีความรู้สึกอึดอัดใจมาก

ที่สุดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ในค่านต่าง ๆ ดังนี้

๑) ในด้านปรับปรุงโรงเรียนเพราะครูใหญ่และครูที่เลี้ยงคองการใช้แรงงานนักเรียนฝึกสอนมากเกินไป และโรงเรียนฝึกสอนไม่มีโครงการปรับปรุงระยะยาว ทำให้การดำเนินงานของนักเรียนฝึกสอนแต่ละรุ่นไม่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

๒) ด้านการสอนในชั้นเรียน เพราะอาจารย์นิเทศก็เหนื่อยเกินไป ทำให้นิเทศไม่ทั่วถึง ครูที่เลี้ยงก็ช่วยแนะนำการสอนได้น้อย นอกจากนี้เด็กยังล้นห้องเรียนและขาดเรียนบ่อย ๆ ด้วย

๓) เด็กพูดภาษาถิ่นทำให้สอนภาษาไทยลำบาก

๔) อุปกรณ์การเรียนของเด็กขาดแคลน พ่อแม่ยากจนไม่สามารถที่จะจัดการ

ให้ได้

๕) ขาดอุปกรณ์การสอน มีเวลาทำหรือจัดหาน้อย เพราะต้องใช้เวลาดำเนินงานอย่างอื่นมาก

๖) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนฝึกสอนกับอาจารย์นิเทศ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยงมีน้อยเกินไป ทำให้ความเข้าใจระหว่างกันมีน้อย

๗) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนฝึกสอนด้วยกันไม่ค่อยดี เพราะซึ่งก็ซึ่งเด่นกันเรื่องคะแนนฝึกสอน จึงทำให้การทำงานเป็นหมู่เป็นคณะไม่ค่อยได้ผล

๘) ในการพัฒนาหมู่บ้าน ชาวบ้านก็มุ่งที่จะให้นักเรียนฝึกสอนทำงานให้ตนฝ่ายเดียว

๙) อาจารย์นิเทศและครูที่เลี้ยงให้คำแนะนำขัดแย้งกันในบางครั้งทำให้หนักใจ ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตามใครดี

๑๐) อาจารย์นิเทศไปนิเทศไม่ทั่วถึง มักจะไปแต่โรงเรียนฝึกสอนที่มีทางไปสะดวกเป็นส่วนมาก

ค. หัวข้อที่ควรเพิ่มลงในหมวดวิชาการศึกษาคือ หลักและวิธีการประชุม การรายงานการออกปราชญ์หา โรงเรียนชุมชน และการจัดห้องสมุดประชาชน

ง. วิชาที่ควรเพิ่มในหลักสูตร ป.ศ. คือ

๑) วิชาการเตรียมการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน

๒) วิชาวิธีสอนภาษาไทยให้แก่เด็กที่พูดภาษาถิ่น

จ. เรื่องที่ควรนำมาสอนในวิชาการ เตรียมการ เปิดสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน คือ หลักและวิธีการพัฒนาชุมชน การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ การทำงานเป็นหมู่คณะ และสัปดาห์การศึกษา

ข. ความคิดเห็นทั่วไปอย่างเสรี เกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน ของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่สำคัญมีดังนี้

๑) ควรเน้นหนักการสอนในชั้นเรียนให้มากกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน

๒) ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาครูใหญ่และครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชน เพื่อให้เข้าใจหลักการและวิธีดำเนินการฝึกสอนให้ สอดคล้องกับความมุ่งหมายการฝึกสอน

๓) อาจารย์นิเทศควรมีน้อยเกินไปทำให้ครูและนิเทศนักเรียนฝึกสอนไม่ทั่วถึง

๔) การพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้านควรมีโครงการระยะยาวที่แน่นอน เพื่อให้ นักเรียนฝึกสอนแต่ละรุ่นได้ดำเนินงานต่อเนื่องกันไป

๕) ทางวิทยาลัยควรพิจารณาช่วยเหลือด้านสวัสดิการ ตลอดจนความสะดวกต่าง ๆ แก่นักเรียนฝึกสอนให้มากขึ้น

๖) ทางวิทยาลัยควรให้การศึกษานักเรียนผู้ใหญ่แก่ประชาชน โดยใช้สื่อมวลชน และสัปดาห์การศึกษา เพื่อให้เขาเข้าใจและเห็นความสำคัญของโครงการฝึกหัดครูชุมชนยิ่งขึ้น

๗) ไม่ควรให้ฝึกสอนเกิน ๓ วิชา เพราะมีเวลาน้อย ต้องทำงานอย่างอื่น มากทำให้เตรียมการสอนไม่ได้ดี

๘) ก่อนออกฝึกสอนควรให้เรียนวิชาการ เตรียมการฝึกสอนเสียก่อน นอกจาก นี้ควรได้เรียนวิชาการศึกษา วิชาจิตวิทยา วิชาการศึกษารวมชน วิชาเกษตร และวิชาคหกรรมศาสตร์ด้วย

๙) ควรประชุมอภิปรายประเมินผลการดำเนินการฝึกสอนตามโครงการ ฝึกหัดครูชุมชนทุก ๆ ภาคเรียน เพื่อทราบปัญหาและหาทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

๑๐) ในระหว่างฝึกสอนควรจัดให้มีการประชุมอภิปรายปัญหาการสอน การพัฒนาหมู่บ้าน และปัญหาอื่น ๆ ทุก ๆ สัปดาห์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและส่งเสริมข้อดี

๑๑) อาจารย์นิเทศควรเลือกจากบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะดีหลายประการ เช่น ความรู้ดี อารมณ์ดี หนักแน่น อุดมใจกว้าง ยุติธรรม และไม่ดูเกินไป

๑๖) โรงเรียนฝึกสอนและสถาบันฝึกหัดครูควรวางโครงการฝึกสอนร่วมกัน

เพื่อความเข้าใจอันดีทั้งสองฝ่าย

๑๗) หน่วยงานฝึกสอนใดที่ได้พัฒนาตามโครงการไปพอสมควรแล้วควรจะ เปลี่ยน

ไปที่ใหม่บ้าง

ข้อเสนอแนะ

การฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูแบบทวิภาคีบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกัน เช่น อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู ครูใหญ่และครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอน บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ ตัวนักเรียนฝึกสอน ฉะนั้นถ้าจะให้การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูแบบทวิภาคี สมบูรณ์ จะต้องกระทำการศึกษาค้นคว้าจากบุคคลทุกฝ่าย แต่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กระทำกับนักเรียน ฝึกหัดครู ป.ถศ. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นขอการศึกษาค้นคว้านี้จึงอาจจะไม่สมบูรณ์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็ใคร่จะให้ ข้อเสนอแนะความผิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

ก. ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการ เตรียมการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูแบบทวิภาคี ควรดำเนินการดังนี้

- ๑. สถาบันฝึกหัดครูควร เปิดการสัมมนาครูใหญ่และครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูแบบทวิภาคี เพื่อให้เข้าใจหลักการและวิธีดำเนินการฝึกสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการฝึกสอน
- ๒. ควรจัดให้มีการประชุมพิเศษที่สถาบันฝึกหัดครูเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียนและหน้าที่ของโรงเรียนฝึกสอนเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ก่อนออกฝึกสอน
- ๓. ในสัปดาห์ที่หนึ่งของการฝึกสอนที่โรงเรียนฝึกสอนควรจัดให้มีการอภิปรายปัญหาและผลงานของนักเรียนฝึกสอนรุ่นก่อน โดยอภิปรายเป็นกลุ่มระหว่างครูที่เลี้ยง ครูใหญ่ อาจารย์นิเทศก์ และนักเรียนฝึกสอน เพื่อให้นักเรียนฝึกสอนจะได้เข้าใจแนวปฏิบัติงานและปัญหาของโรงเรียนฝึกสอนแต่ละแห่งก่อนลงมือปฏิบัติงาน

๗. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท มีดังนี้

๑. ควรจะคัดเลือกให้มีแผนงานปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนและหมู่บ้านระยะยาวขึ้น เพื่อให้ นักเรียนฝึกสอนแต่ละรุ่น ได้ดำเนินงานต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน
๒. ครูที่เลี้ยงดูความคึกคักนักเรียนฝึกสอนให้สอนทั้งประมวลการสอนของแต่ละภาคเรียน และแนะนำให้นักเรียนฝึกสอนรุ่นหลังสอนต่อเนื่องและสัมพันธ์กับรุ่นแรก ๆ ด้วย
๓. การนิเทศการฝึกสอนนอกจากจะมีอาจารย์นิเทศทั่วไประดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ สถานฝึกหัดครูควรจัดอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาออกไปช่วยนิเทศร่วมด้วยตามความเหมาะสม
๔. อาจารย์นิเทศ ครูใหญ่และครูที่เลี้ยง ควรปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้การนิเทศการฝึกสอนดำเนินไปด้วยดีไม่ขัดแย้งกัน
๕. สถานฝึกหัดครูควรจะเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนฝึกสอนเป็นพิเศษในด้านการสวัสดิการ เกี่ยวกับบ้านพัก อาหารการกิน ความเจ็บไข้ ความปลอดภัย และปัญหาทางการเงินของนักเรียนฝึกสอน
๖. เนื่องจากผลการศึกษาค้นคว้านี้ปรากฏว่าจำนวนชั่วโมงที่ฝึกสอนในชั้นเรียนคือสัปดาห์ จะมากหรือน้อยก็ไม่เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้ทัศนคติต่อการฝึกสอนเจริญงอกงามแตกต่างกันจนมีนัยสำคัญ ฉะนั้นเพื่อมิให้นักเรียนฝึกสอนต้องสอนหนักจนเกินไป ควรจัดให้ได้ฝึกสอนในชั้นเรียนระหว่างสัปดาห์ละ ๕ - ๑๕ ชั่วโมงเป็นอย่างมาก และคนหนึ่งควรฝึกสอนไม่เกิน ๓ วิชา ทั้งนี้เพื่อจะได้มีเวลาเตรียม การฝึกสอนและทำงานอย่างอื่นได้มากขึ้น
๗. ควรเน้นเรื่องการสอนในชั้นเรียนให้มากกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน
๘. ในระหว่างฝึกสอนควรจัดให้มีการประชุม รายงาน และอภิปรายปัญหาการสอน การพัฒนาหมู่บ้านและปัญหาอื่น ๆ ทุกสัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และส่งเสริมงานที่ทำได้คืออยู่แล้ว
๙. การให้แรงงานนักเรียนฝึกสอนเพื่อพัฒนาโรงเรียนหรือหมู่บ้านนั้น ครูใหญ่ ครูที่เลี้ยง หรืออาจารย์นิเทศควรพิจารณาให้กระทำอย่างมีเหตุผลอันสมควร มิใช่มุ่งแต่จะให้แรงงานนักเรียนฝึกสอน มากจนเกินไป
๑๐. หน่วยฝึกสอนใดที่ได้พัฒนาตามโครงการไปพอสมควรแล้ว ควรจะเปลี่ยนไปที่ใหม่บ้าง

ค. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาขั้นต่อไป เพื่อให้ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกรณีศึกษา
ตามโครงการฝึกหัดครูชนบทสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรจะได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งต่อไปนี้

๑. สำรวจทัศนคติของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ของสถานฝึกหัดครู ครูที่เลี้ยง และครูใหญ่
ของโรงเรียนฝึกสอน ชานบ้าน และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาตามโครงการฝึกหัดครูชนบท

๒. สำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัด
ครูชนบท จากสถานฝึกหัดครูที่ดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบทในภาคต่าง ๆ เช่น ภาคเหนือ
ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมแตกต่างกัน

๓. สถานฝึกหัดครูควรจะได้ติดตามผลดูว่า นักเรียนฝึกหัดครูที่ได้รับการฝึกฝนตามโครงการ
ฝึกหัดครูชนบทแล้ว เมื่อไปปฏิบัติหน้าที่ครูในหมู่บ้านจริง ๆ ใต้น้าหลักและวิธีการของโครงการฝึกหัดครูชนบท
ไปใช้หรือไม่ ถ้าใช้มีปัญหาอะไรบ้างที่ควรจะได้แก้ไขปรับปรุง และถ้าไม่ได้ใช้เพราะเหตุใด เหล่านี้
เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวพิจารณาปรับปรุงการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบทต่อไป

ပုဂံ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๔๓๕ - ๒๕๐๗ โรงพิมพ์คุรุสภา ทรนนคร
พ.ศ. ๒๕๐๗, หน้า ๑๗๑ - ๑๗๖.

กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ รายงานจำนวนชั้นและนักเรียนฝึกหัดครู สังกัดกองโรงเรียน-
ฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ๖ หน้า (โรเนียว)

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู "รายงานการฝึกหัดครูชนบทของสถานฝึกหัดครู" โครงการ
ฝึกหัดครูชนบท พ.ศ. ๒๕๐๖. (พิมพ์คัด)

✓ บุตุณ อัครดากร การสร้างผู้นำของอนุชนเพื่อกำลั้งอำนาจและความมั่นคงของชาติ โครงการพัฒนา
การศึกษาจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๔, หน้า ๕๓.

พจน ธิตุตุณธิ และ จัก ฤทธิไชสง คู่มือการสอน - ภาคปฏิบัติระดับป.กศ. และ ป.กศ. สูง
วิทยาลัยครูนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๐๕, หน้า ๓๖ - ๓๗.

ทรทโม ปกรณกิจ, นาง "การศึกษาและการฝึกหัดครูชนบท" เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๑๘
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครูจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๐, หน้า ๓ - ๔.

วิทยาลัยครูอุบลราชธานี รายงานการฝึกหัดครูชนบทวิทยาลัยครูอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๐๕. (โรเนียว)

✓ สายหยุด จำปาทอง "คู่มือปฏิบัติสำหรับครูในโครงการฝึกหัดครูชนบท" เอกสารนิเทศการศึกษา
ฉบับที่ ๕๗ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๕, หน้า ๑ - ๖.

สายหยุด จำปาทอง และ บุตุณ อัครดากร การผลิตราย โครงการพัฒนาการศึกษาจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๔,
๕๕ หน้า.

ส่วนพัฒนาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ (ค.พ.ช.) พ.ศ. ๒๕๐๐
โรงพิมพ์ส่วนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๓.

Bernardo, Rose Ann, "Cultural Backgrounds of Students and Cooperating Teachers as Related to Attitudes Toward Children, Problems of Student Teaching, and Achievement of Student Teachers" in Dissertation Abstracts, 23:3791, No.10, April 1963.

Best, John W., Research in Education, Prentice Hall, Inc, N.J., 1959, pp. 140 - 160.

Bond, Jesse A., "Strength and Weakness of Student Teachers" Journal of Education, Vol. 45, 1951.

Brown, Lawson James, "The Function of the School Principals in Student Teaching Programs" in Dissertation Abstracts, 23:4239, No.11, May 1963.

Burr, James B. and Others, Student Teaching in Elementary School, Appleton-Century - Crofts, Inc., Copyright 1958, pp. 125 - 126.

Cooke, Dan Roy, "Quantitative Standards for the Implementation of Qualitative Standards in Student Teaching Programs" in Dissertation Abstracts, 20:3645, No.9, March 1960.

Cooper James G. and Lewis, Roland B., "Quantitative Research Factors in the Evaluation of the Teacher Effectiveness," Journal of Educational Research, Vol. 44, 1951.

Dove, Pearl C. "A Study of Relationship of Certain Criteria and Success in the Student Teaching Program at Clark College" in Dissertation Abstracts, 20:4042, No.10, April 1960.

Drawhorne, Curtis L., "Relationship Between Pupil and Student Teacher Interaction and Pupils Rating of Teacher Effectiveness", Administration and Supervision, Vol. 40, 1954.

Edwards, Allen E., Statistical Methods for the Behavioral Sciences, Rinehart and Company, Inc., New York, 1955, 542 pp.

Garrett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, 5th ed., 1951, Longmans Green and Co., New York - London - Toronto, pp.253 - 258.

Good C.V. and Scato D.E., Method of Research, Appleton - Century - Crofts, Inc., 1954 , 920 pp.

Haines, Aloys C., Guiding the Student Teaching Process in Elementary Education, Chicago, Rand McNally, 1960, pp.1 - 2.

Hoenstine, Eern Samuel, "Changes During Student Teaching Experiences in the Thinking of the Student Teachers Ability Teaching Practice, Personality Development, and Learning" in Dissertation Abstracts, 17:2929, No. 1, 1957.

Jeep, Henry A., Helping Student Teachers Assume Responsibility, Association for Student Teaching, No.5, 1956, 22 pp.

Michelis and Grim, The Student Teacher in the Elementary School, Prentice Hall, Inc., New York, 1955, 433 pp.

Newcomb, Theodore. M., Social Psychology, The Dryden Press, Inc., New York, 1950, pp. 127 - 128.

Osmon, Robert V., "Associative Factors in Changes of Student Teacher's Attitudes During Student Teaching" in Dissertation Abstracts, 20:1281, No. 4, Oct. 1959.

Porter, William A., "Pupil Evaluation of Practice Teaching", Journal of Educational Research, No.35, 1942.

Stevon, L.L., "A Study of Certain Aspects of Elementary Student Teaching Experiences and Supervision in the Program of Teacher Education the City College of the City of New York" in Dissertation Abstracts, 19:287, No.11 May 1959.

Smith, Mary A., "Supervisory Conferences in Student Teaching in Campus Elementary School" in Dissertation Abstracts, 19:2870, No.11, May 1959

Stratemeyer, Florence B. and Margaret Linsey, Working with Student Teachers, Bureau of Publications Teachers College, Columbia University, New York, 1958, 502 pp.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

สูตรทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สูตรสำหรับหาค่า ไค - แสควร์ (Chi - square) ใช้สูตรของ เฮนรี อี. แกเรตต์ *

$$\chi^2 = \sum \left[\frac{(fo - fe)^2}{fe} \right]$$

เมื่อ χ^2 = ค่า ไค - แสควร์

fo = ความถี่ของคะแนนจากการสังเกต

fe = ความถี่ของคะแนนจากความคาดหมายโดยอาศัยทฤษฎี

๒. สูตรสำหรับหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard deviation) ใช้สูตร

ของ อัลเลน แอด. เอกเวอร์คส์^๒ สูตรที่ ๓๑.๘

$$s = \sqrt{\frac{\sum x^2}{n-1}}$$

เมื่อ s = standard deviation

$$\sum x^2 = \sum \frac{x^2 (\sum x)^2}{n} \quad \text{หรือ} \quad \sum (x-\bar{x})^2$$

x = คะแนน

n = จำนวนคน

๓. สูตรสำหรับหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอิสระ

ของ อัลเลน แอด. เอกเวอร์คส์^๓ สูตรที่ ๑๓.๘

$$s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} = \sqrt{\left(\frac{\sum x_1^2 + \sum x_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}$$

เมื่อ $s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}$ = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนเฉลี่ย

$$\sum x_1^2 = \sum \frac{x_1^2 (\sum x_1)^2}{n}$$

* Garrett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, pp.253-254.

$$\begin{aligned} \sum x_2^2 &= \sum x_2^2 - \frac{\sum x_2^2}{n} \\ n_1 &= \text{จำนวนคนของกลุ่มที่ ๑} \\ n_2 &= \text{จำนวนคนของกลุ่มที่ ๒} \\ x_1 &= \text{คะแนนของกลุ่มที่ ๑} \\ x_2 &= \text{คะแนนของกลุ่มที่ ๒} \end{aligned}$$

๘. สูตรสำหรับหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีสหสัมพันธ์กันใช้สูตรของ อัลเลน แอล. เอกเวอร์ทส์^๘ สูตรที่ ๑๘.๘

$$\begin{aligned} s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} &= \sqrt{\frac{\sum d^2}{n-1}} \\ \text{เมื่อ } \sum d^2 &= \sum D^2 - \frac{(\sum D)^2}{n} \\ D &= \text{ผลต่างของคะแนน} \\ n &= \text{จำนวนของคะแนน} \end{aligned}$$

๙. สูตรสำหรับหาอัตราส่วนวิกฤตใช้สูตรของ อัลเลน แอล. เอกเวอร์ทส์^๙ สูตรที่ ๑๓.๑๐

$$\begin{aligned} t &= \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}} \\ \text{เมื่อ } t &= \text{อัตราส่วนวิกฤต} \\ \bar{x}_1 &= \text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑} \\ \bar{x}_2 &= \text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ ๒} \\ s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} &= \text{ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย} \\ &\quad - \text{ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และ ที่ ๒} \end{aligned}$$

^๘ Ibid. p. 280.

^๙ Ibid. p. 254.

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถาม เกี่ยวกับการสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ.

ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท

แบบสอบถามที่ท่านได้รับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ตามโครงการฝึกหัดครูชนบท ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. โดยตรง และเป็นประโยชน์แก่การดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูชนบทด้วย ฉะนั้นเพื่อประโยชน์แก่ตัวท่านเอง และนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. รุ่นน้องตลอดจนอนุชนรุ่นหลังของเรา จึงขอให้ท่านพิจารณาแบบสอบถาม แต่ละข้อก่อนจะตอบลงไปด้วยความบริสุทธิ์ใจที่สุด และขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี เพราะผลการวิจัยจะมีค่าเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับความเที่ยงตรง และความบริสุทธิ์ใจที่ท่านแสดงออกมาเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจะถือว่าคำตอบของท่านเป็นสิ่งที่ปกปิดอย่างยิ่งและจะไม่นำไปใช้ในทางเสื่อมเสียแก่ท่านเป็นอันขาด

ข้อชี้แจง เกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบ ไม่ต้อง เขียนชื่อและนามสกุลลงในแบบสอบถามนี้ เพียงแต่พิจารณาข้อความในแต่ละหมวด ซึ่งแบ่งเป็นข้อ ๆ แต่ละข้อมีมาตราส่วนให้ท่านขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ มาตราส่วน ดังกล่าวจะใช้ตัวเลขแทนดังนี้-

<u>น้อยที่สุด</u>	แทนด้วย เลข ๑ ลงในหัวเรื่องข้อที่ ๑
<u>น้อย</u>	แทนด้วย เลข ๒ ลงในหัวเรื่องข้อที่ ๒
<u>ปานกลาง</u>	แทนด้วย เลข ๓ ลงในหัวเรื่องข้อที่ ๓
<u>ค่อนข้างมาก</u>	แทนด้วย เลข ๔ ลงในหัวเรื่องข้อที่ ๔
<u>มากที่สุด</u>	แทนด้วย เลข ๕ ลงในหัวเรื่องข้อที่ ๕

โปรดอ่านคำถามแต่ละข้อและตั้งใจดูว่าแต่ละรายการนั้นท่านเห็นว่าควรจะขีดเครื่องหมาย ตรงช่องใดเพียงช่องเดียว จึงจะเหมาะสมที่สุดในขณะนี้

ตัวอย่าง หมายศาลว่าจำคุก, น.โทษ..... ตามหมายศาลของ.....

๑	๒	๓	๔	๕

- ๑. คนไทยที่มีคดีอาชญากรรม.....
- ๒. คนไทยที่มีคดีอาชญากรรม.....
- ๓. คนไทยที่เป็นราย.....

รายละเอียดเกี่ยวกับตัวหมาย

เกิด ณ ..... อำเภอ ..... ปี .....
 จังหวัด ..... อำเภอ ..... ตำบล ..... อำเภอ.....
 ของบิดามารดา ..... ก่อน ..... ย้ายมาพักอาศัยที่ระเทศไทย .....
 การระเทศไทยเดิม ..... ที่โรงเรียน ..... สอนรับ.....
 จำนวนนักเรียน ..... คน ..... โรงเรียน ..... จังหวัด ..... ปัจจุบันเรียนที่ .....
 วิทยาลัยครู.....

หมวดที่ ๒ การวางโครงการเตรียมการฝึกสอน

๒.๑ ท่านเห็นว่าวิทยาลัยครูตามโครงการฝึกหัดครูชนบทควร เตรียมนักเรียนครูก่อนออกฝึกสอนอย่างไร
ไปรณพิจารณาจากข้อต่อไปนี้ แล้วให้ขีดเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อที่ท่าน
เห็นความมากที่สุดเพียงข้อเดียว

- (๑) จัดสอนวิชาการ เตรียมการฝึกสอนล่วงหน้าก่อนออกฝึกสอนสัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง
เป็นเวลาหนึ่งภาคเรียน
- (๒) จัดให้มีการประเมินพิเศษเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนเป็นเวลา ๕ วัน ก่อนออก
ฝึกสอน
- (๓) จัดให้มีการประเมินพิเศษเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน หน้าห้องโรงเรียนฝึกสอน
และอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนในสัปดาห์ที่หนึ่งของโครงการฝึกสอนที่
โรงเรียนฝึกสอน
- (๔) ควรจัดให้ทั้งข้อ (๒) และ (๓)
- (๕) ควรจัดให้ทั้งข้อ (๑) และ (๒)

๒.๒ ไปรณพิจารณาจัดอันดับความสำคัญของหลักการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดครูชนบทจากหลัก
ต่อไปนี้ ตามความคิดเห็นของท่านว่าข้อไหนควรอยู่ในอันดับที่ ๑, ๒, ๓, ๔ หรือ ๕

- อันดับที่ - โรงเรียนและชุมชนควรเจริญไปพร้อม ๆ กัน
- อันดับที่ - โรงเรียนควร เป็นศูนย์กลางของชุมชน และชุมชนควรมีโอกาสใช้โรงเรียน
ให้มากที่สุด
- อันดับที่ - โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกันไม่ควรแยกออกจากกัน
- อันดับที่ - ความเป็นไปของชุมชนเป็นเหตุเรียนที่โรงเรียนต้องนำมาเรียน เพื่อหาทาง
ปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น
- อันดับที่ - การปรับปรุงชนบทจะบรรลุความสำเร็จได้ต้องอาศัยบุคคลหลายประเภทร่วมมือกัน

๒.๓ โปรดพิจารณาจักษุอันคัมภีร์สำคัญของวิถีการดำเนินงานพัฒนาการชุมนุมชนของโครงการ
ฝึกหัดครูชนบท จากวิธีต่อไปนี้ ตามความคิดเห็นของท่านว่าวิธีไหนควรอยู่ในอันดับที่ ๑, ๒, ๓,
๔, ๕, ๖ หรือ ๗

- อันดับที่ - ศึกษาและการสำรวจชุมชนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการ แล้ววาง
โครงการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ
- อันดับที่ - แนะนำให้ประชาชนช่วยตัวเองในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
สำหรับชุมชน
- อันดับที่ - ประสานงานทางกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนซึ่งร่วมกันทำ
อยู่หลายฝ่าย
- อันดับที่ - จัดโรงเรียนให้เป็นแบบโรงเรียนชุมชน
- อันดับที่ - ส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร
- อันดับที่ - จัดให้การศึกษาย้ายใหญ่หรือมูลสารศึกษา
- อันดับที่ - ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ โสตทัศนอุปกรณ์ ฯลฯ

๒.๔ ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบท
ของวิทยาลัยในเรื่องต่อไปนี้มีความจำเป็นเพียงไร

- ๑) การจัดส่งรายวิชา การเตรียมการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัด
ครูชนบท เช่น หลักการปรับปรุงโรงเรียน การพัฒนาชุมชน ฯลฯ .....
- ๒) การปรับปรุงวิทยาลัยครูให้เป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน .....
- ๓) การให้การอบรมให้ความรู้แก่ครูที่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอนตาม
โครงการฝึกหัดครูชนบท .....
- ๔) การจัดทำหนังสือคู่มือการฝึกสอนให้แก่แก่นักเรียนฝึกสอน .....
- ๕) การเสนอข่าวการปฏิบัติงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบททาง
วิทยุกระจายเสียง .....

๑	๒	๓	๔	๕

๓) การสอนวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ก วิชาการศึกษาชุมชน .....

ข วิชาหลักการพัฒนาชุมชน .....

ค หลักการสร้างชุมชนเข้มแข็ง .....

ง หลักสูตรการศึกษา .....

๔) การสอนวิชาการ เจริญการฝึกสอน .....

๑	๒	๓	๔	๕

หมวดที่ ๓ การฝึกสอนในชั้นเรียน

	๑	๒	๓	๔	๕
๓.๑ ท่านเห็นว่ากิจกรรมต่อไปนี้ช่วยเพิ่มสมรรถภาพให้ท่านพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนพื้นเมืองใด					
๑) การนิเทศการสอนและการปรับปรุงหมู่บ้านโดยอาจารย์นิเทศ์					
๒) การสาธิตการสอนของอาจารย์นิเทศ์ให้นักเรียนฝึกสอนสังเกต					
๓) การประชุมปรึกษาหารือระหว่างนักเรียนฝึกสอนกับอาจารย์นิเทศ์					
๔) การให้คำแนะนำโดยครูใหญ่					
๕) การให้คำแนะนำโดยครูพี่เลี้ยง					
๖) การให้คำแนะนำโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน					
๗) การให้คำแนะนำโดยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน					
๘) การให้คำแนะนำโดยหลวงพี่หรือสมภารวัด					
๙) การประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอนสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง					
๑๐) การประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอนสองสัปดาห์ต่อ ๑ ครั้ง					
๑๑) การประชุมสัมมนานักเรียนฝึกสอนเดือนละ ๑ ครั้ง					
๑๒) การสอนวิชาการ เตรียมการฝึกสอนที่สถานฝึกหัดครู					
๑๓) การประชุมนิเทศที่สถานฝึกหัดครูก่อนออกฝึกสอนเวลา ๑ สัปดาห์					
๑๔) การฝึกสอนในชั้นเรียน					
๓.๒ การปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนไทยทั่วไป					
๑) ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมวางโครงการปรับปรุงโรงเรียนเพียงไร					
๒) ท่านได้เห็นว่าโครงการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนพื้นเมืองเพียงไร					
๓) โครงการปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนนั้นได้จัดแบ่งงานให้ทุกคนมีส่วนร่วมเพียงไร					

	๑	๒	๓	๔	๕
๓) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล					
๔) การแบ่งชั้นนักเรียนเพื่อการเรียนการสอน					
๕) การจัดมุมวิชาต่าง ๆ					
ข. วิชาเกษตร					
๑) การปรับปรุงดินและใช้ปุ๋ย					
๒) หลักการถนอมอาหาร					
๓) หลักการปลูกพืชตามฤดูกาลและการขยายพันธุ์					
๔) การเลี้ยงสัตว์และการผสมพันธุ์					
ค. วิชาสหกรรมศาสตร์					
๑) การครองเรือนและพัฒนาการครอบครัว					
๒) อาหารและโภชนาการ เช่น การเลือกอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย					
๓) การเลือกใช้เสื้อผ้าให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของตน					
๔) การถนอมอาหาร					
๕) การจัดระเบียบภายในครัว					
ง. วิชาสามัญอื่น ๆ เช่น					
๑) คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์					
๒) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ					
๓) สังคมศึกษา					
๓.๔ ท่านเห็นว่าการร่วมปรับปรุงโรงเรียนฝึกสอนตามหัวข้อต่อไปนี้ก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนของเด็กและการสอนของครูเพียงไร					
๑) การจัดห้องอุปกรณ์การสอน					

	๑	๒	๓	๔	๕
๒) การจัดห้องวิทยุภักดิ์					
๓) การจัดห้องสมุด					
๔) การจัดป้ายนิเทศหรือป้ายประกาศ					
๕) การจัดการ เกษตรในโรงเรียน					
๖) การจัดห้องเรียนเป็นแบบต่าง ๆ ตามลักษณะกิจกรรมการสอน					
๗) การจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตร					
๓.๕ ท่านคิดว่าประสิทธิภาพต่าง ๆ ของท่านต่อไปนี้คือค่าต่อตัวท่านในฐานะที่ท่านจะเป็นครูตามโครงการฝึกหัดครูชนบทเพียงไร					
๑) การสังเกตอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ และครูที่เลี้ยงพ่างาน					
๒) การปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่และครูที่เลี้ยง					
๓) การเข้าร่วมประชุมระหว่างคณะครูกับผู้บริหารของ					
๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน					
๕) การสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอน					
๖) การศึกษาเด็ก เป็นรายบุคคลและเป็นหมู่					
๗) การใช้อุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษา					
๘) การศึกษาค้นคว้าวิชาการศึกษาและวิชาสามัญอื่น ๆ อยู่เสมอ					
๓.๖ ท่านเห็นว่าครูที่เลี้ยง และครูใหญ่ของโรงเรียนฝึกสอนมีพฤติกรรมต่อไปนี้ มากน้อยเพียงไร					
๑) ลาหรือมีภาระกิจส่วนตัว					
๒) ความฉิคริเริ่มสร้างสรรค					

	๑	๒	๓	๔	๕
๓) ความเชื่อมั่นในตนเอง.....					
๔) การมุ่งใจแรงงานนักเรียนฝึกสอน.....					
๕) การสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน.....					
๖) ความสามัคคีในระหว่างครูด้วยกัน.....					
๗) ความเอาใจใส่ในสวัสดิการและความเป็นอยู่ตลอดจนวินัยของนักเรียนฝึกสอน.....					
๘) การให้ความร่วมมือกับทางวิทยาลัยครู.....					
๙) การให้คำแนะนำในการสอนและการเรียนาชุมชนแก่นักเรียนฝึกสอน.....					
๑๐) การเสียสละเวลา แรงงานและทุนทรัพย์เพื่อโรงเรียนและชุมชน.....					
๓.๗ จากผลการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชุมชนที่ผ่านมาแล้วนั้น ท่านเห็นว่า สิ่งต่อไปนี้มีบรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมายของการฝึกสอนเพียงไร					
๑) การทดลองนำทฤษฎีและหลักการวิชาการศึกษาไปใช้.....					
๒) การฝึกหัดทำงานร่วมกับคนอื่นในการปรับปรุงโรงเรียน.....					
๓) การฝึกหัดทำงานร่วมกับคนอื่นในการปรับปรุงหมู่บ้าน.....					
๔) การฝึกหัดที่ความรับผิดชอบในการเป็นครูหัดด้านธุรการและการสอน.....					
๕) การฝึกชีวิตให้คุ้นเคยกับความเป็นอยู่ในโรงเรียนตามชุมชนจริง ๆ.....					
๖) การฝึกเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการเป็นครูให้สูงขึ้น.....					
๗) การฝึกทำหน้าที่ครูสองทาง คือฝึกสอนในโรงเรียน และขณะเดียวกันก็ฝึกงานพัฒนาชุมชนด้วย.....					

	๑	๒	๓	๔	๕
๔) การประกวดบ้านสะอาด					
๕) การรณรงค์น้ำที่ถูกต้องลักษณะ					
๔.๒.๔ อาหารโภชนาการและเกษตร					
๑) การกินอาหารที่ดีและมีประโยชน์					
๒) การหุงต้มที่ถูกต้องโดยไม่เสียคุณค่าอาหาร					
๓) การถนอมอาหาร					
๔) การสาธิตการหุงข้าวโดยไม่เจี้น้ำ					
๕) การจัดทำประกอบอาหารแบบประหยัดและถูกวิธี					
๔.๒.๕ งานสาธารณสุขต่าง ๆ					
๑) การสร้างและซ่อมถนนหรือสะพาน					
๒) การทำที่อาบน้ำประจำหมู่บ้าน					
๓) การจัดทำสวนสาธารณะ					
๔) การจัดทำสนามกีฬา					
๔.๒.๖ การตกแต่งบ้านให้สวยงาม					
๑) การทาสีบ้าน					
๒) การทำป้ายบ้านและชุมชนประค					
๓) การทำสวนดอกไม้และการปลูกต้นไม้ประดับ					
๔) การจัดบ้านให้เป็นระเบียบ					
๔.๒.๗ การนันทนาการ					
๑) การอ่านหนังสือพิมพ์					
๒) การเล่นกีฬา					

	๑	๒	๓	๔	๕
๓) การร่วมงานเทศกาลต่าง ๆ					
๔) การใช้เวลาว่างทำงานอดิเรกต่าง ๆ					
๔.๓ ท่านเห็นว่าการปรับปรุงบ้านพักนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ ในระหว่างฝึกสอนนั้น เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจ ทัศนคติ และอยากจะทำบ้านของตนเช่นนั้นบ้างเพียงไร					
๑) ความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย					
๒) การตกแต่งบ้านพัก					
๓) การจัดห้องนอน					
๔) การจัดห้องครัว					
๕) การจัดคานอนามัย					
๖) การจัดคานเกมครภายในบ้าน					
๗) การจัดบริเวณทั่วไป					
๔.๔ ท่านเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความสนใจและนิยมชมชื่นในบ้าน ตัวอย่าง ที่ท่านเลือกปรับปรุงขึ้นในหมู่บ้านนั้นตามหัวข้อต่อไปนี้ จนทำให้เขานำแบบอย่างไปปรับปรุงบ้านของตนเองบ้างเพียงไร					
๑) การจัดบริเวณทั่วไป					
๒) การจัดการอนามัย					
๓) การจัดการเกษตร					
๔) การจัดภายในบ้าน					
๕) การจัดสภาพความเรียบร้อยทั่ว ๆ ไป					

หมวดที่ ๕ ปัญหาความต้องการและความคิดเห็นโดยทั่วไป

๕.๑ ท่านต้องการให้ทางสถาบันฝึกหัดครูช่วยเหลือเป็นพิเศษในด้านสวัสดิการขณะออกไปฝึกสอนอยู่ใน
ชนบท

- ๑) เกี่ยวกับบ้านพักคือ .....
- ๒) เกี่ยวกับอาหารการกินคือ .....
- ๓) เกี่ยวกับความเจ็บไขคือ .....
- ๔) เกี่ยวกับความปลอดภัยคือ .....
- ๕) เกี่ยวกับการเงินของท่านคือ .....
- ๖) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

๕.๒ ความรู้สึกยากลำบากหรือความรู้สึกอึดอัดใจมากที่สุดของท่านในการออกฝึกสอนตามโครงการ
ฝึกหัดครูชนบท มีอะไรบ้าง เพราะเหตุไร โปรดชี้แจงสั้น ๆ ด้วยความจริงใจ

- ๑) ด้านการปรับปรุงโรงเรียนคือ .....
- เพราะ .....
- ๒) ด้านการสอนในชั้นเรียนคือ .....
- เพราะ .....
- ๓) ด้านวิธีสอนวิชาต่าง ๆ คือ .....
- เพราะ .....
- ๔) ด้านอุปกรณ์การสอนคือ .....
- เพราะ .....
- ๕) ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ในเทศคือ .....
- เพราะ .....
- ๖) ด้านความสัมพันธ์กับครูใหญ่คือ .....
- เพราะ .....

- ๗) คำนความสัมพันธ์กับครูที่เลี้ยงคือ .....
 เพราะ .....
- ๘) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนฝึกสอนด้วยกันคือ .....
 เพราะ .....
- ๙) คำนทัศนคติบ้านคือ .....
 เพราะ .....
- ๑๐) คำนความเป็นอยู่ทั่วไปคือ .....
 เพราะ .....

๕.๓ ท่านเห็นว่าควรจะมีเพิ่มหัวข้อเรื่องหรือวิชาอะไรลงไปเป็นหลักสูตร ป.กศ. อีกบ้าง

- ๑) หมวดวิชาการศึกษาคควรเพิ่ม .....
- ๒) เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนควรเพิ่ม .....
- ๓) เกี่ยวกับการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูขนาด ๓ ควรเพิ่ม .....
- ๔) เกี่ยวกับค่านอื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุ) .....

ประวัติย่อของผู้เขียน

กำเนิดและการศึกษา

จัด นฤทธิไธสง เกิดที่อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๐^{๒๕}
สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จากโรงเรียนบุรีรัมย์ "บุรีรัมย์วิทยาลัย" จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐^{๒๖}
สำเร็จเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๒ แผนกวิทยาศาสตร์ จากโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ สำเร็จประโยคครูประถม (ป.ป.) จากโรงเรียนโครมิกวิทยาลัย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ สำเร็จประโยคครูมัธยม (ป.ม.) จากโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.) วิชาประถมศึกษา จาก
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐

หน้าที่การงานในปัจจุบัน

เป็นอาจารย์โท วิทยาลัยครูนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา